

Danske trossamfund 2012

Peter Fischer-Nielsen, Marie Vejrup Nielsen og Jesper
Østergaard (red.)
Center for SamtidsReligion, Aarhus Universitet

ISBN 978-87-993982-6-3

Forord

Ved udgangen af 2011 fandtes der 133 anerkendte eller godkendte religiøse grupper og trossamfund i Danmark. De har det til fælles, at de har søgt om og opnået statens godkendelse, hvilket blandt andet giver dem ret til at udføre vielser med borgerlig gyldighed.

Familiestyrelsen træffer afgørelse om, hvilke trossamfund der kan godkendes ud fra en række forskellige kriterier. På styrelsens hjemmeside er der en liste over de mange trossamfund, der har opnået en godkendelse (se link nedenfor), men udover at kunne læse deres navne og adresser bliver vi ikke meget klogere på trossamfundenes historie eller religiøse kendetegn.

I denne e-udgivelse beskriver vi nogle af de godkendte og anerkendte danske trossamfund. Teksterne er udarbejdet af studerende på teologi og religionsvidenskab på Aarhus Universitet i samarbejde med forskere med kendskab til de pågældende religiøse traditioner.

De trossamfund, der optræder i denne samling, er valgt ud fra to kriterier: En række trossamfund er valgt, fordi de enten på grund af deres størrelse, deres historiske rolle eller omtale i danske medier, kan siges at være særligt interessante. Andre er valgt, fordi de af forskellige grunde har haft de studerendes faglige interesse. Det betyder at ikke alle godkendte trossamfund optræder her i udgivelsen. Det skal bemærkes, at vi har valgt at tage Den Danske Folkekirke med, selvom den ikke er med på Familiestyrelsens liste. Det har vi gjort fordi Den Danske Folkekirke er det største trossamfund i Danmark i dag og fordi den har en særstatus i forhold til staten.

Teksterne bygger på forskningslitteratur i det omfang, der har været relevante artikler og bøger til rådighed. Nogle af de studerende har endvidere i et vist omfang inddraget avisartikler, tekster skrevet af trossamfundene selv og interview med talsmænd fra trossamfundene.

Selvom de studerende har arbejdet grundigt med opgaven, kan det ikke undgås, at der har sneget sig enkelte faktuelle fejl eller unøjagtigheder ind i teksterne, ligesom betoningerne altid kan diskuteres. Nogle fejl skyldes alene, at grupperne ikke er statiske, men ændrer sig hele tiden, og at det, der var faktisk rigtigt for et halvt år siden, ikke nødvendigvis er det i dag. Det er derfor også vores håb, at teksterne løbende kan blive opdateret, og vi inviterer alle til at indsende rettelsesforslag til redaktionen.

Da nogle af grupperne er beslægtede, vil der være oplysninger, der går igen i flere artikler. Vi har valgt at lade det være sådan, da e-bogen formentlig især vil blive brugt som en opslagsbog frem for en bog, man læser fra ende til anden.

Artiklernes rækkefølge følger listen fra Familiestyrelsens hjemmeside. Det enkelte trossamfunds navn er i artikeloverskriften gengivet, nøjagtigt som det fremgår af Familiestyrelsens hjemmeside,

mens det i teksten kan være skrevet anderledes, eftersom trossamfundet kan have valgt at ændre stavemåde eller selve navnet.

Vi håber, at teksterne må give læseren – hvad enten det er den studerende, skolelæreren, journalisten eller den almindeligt interesserede dansker – et indblik i et mangfoldigt dansk religiøst landskab og en forståelse for de historiske processer, der ligger til grund for de danske trossamfund, vi kender i dag.

Tak til alle de studerende på projektet for at have lagt en stor indsats i arbejdet med at skrive artiklerne og dermed bidrage med baggrundsmateriale for alle, der er interesserede i, hvordan religion ser ud i Danmark i dag.

Tak til Lars Ahlin, Jørn Borup, Henrik Reintoft Christensen, Marianne Qvortrup Fibiger, Per Ingesman, Brian Arly Jacobsen Lene Kühle, Liselotte Malmgart, Per Mollerup, Mikkel Pade, René Dybdal Pedersen og Marianne Schleicher, der har bidraget til projektet på forskellig vis og blandt andet stillet deres viden om specifikke religiøse traditioner i en dansk kontekst til rådighed for de studerende.

Peter Fischer-Nielsen, Marie Vejrup Nielsen og Jesper Østergaard
Aarhus Universitet, januar 2012

Familiestyrelsens oversigt over anerkendte og godkendte trossamfund:

<http://www.familiestyrelsen.dk/samliv/trossamfund/anerkendteoggodkendtetrossamfundogmenigheder>

Kommentarer og ændringsforslag stiles til:

Marie Vejrup Nielsen

Aarhus Universitet

Institut for Kultur og Samfund

Tåsingegade 3

8000 Aarhus C

E-mail: mvn@teo.au.dk

Indhold

KRISTNE TROSSAMFUND	7
Folkekirken	7
Baptistkirken i Danmark	12
Den Apostolske Kirke i Danmark	16
Den Katolske Kirke i Danmark.....	19
Den Ortodokse Kirke i Danmark (Gudsmoders Beskyttelses menighed).....	24
Den ortodokse russiske kirkes menighed i København (Bredgade)	29
Den rumænsk-ortodokse menighed i Danmark	33
Det Danske Missionsforbund.....	37
Frelsens Hær	40
Jesu Kristi Kirke af Sidste Dages Hellige (Mormoner)	44
Københavns Bibeltrænings Center.....	49
Menigheder inden for Pinsebevægelsen	53
Metodistkirken i Danmark	57
Morsø Frimenighed.....	61
Odder frimenighed	65
Syvende-dags Adventistkirken, Danmark.....	69
JØDISKE TROSSAMFUND.....	72
Det Mosaiske Trossamfund	72
Machsike Hadas	76
Shir Hatzafon	82
ISLAMISKE TROSSAMFUND.....	87
Dansk Tyrkisk Islamisk Stiftelse	87
Islamisk Forbund i Danmark.....	90
Det Islamiske Trossamfund	94
Foreningen Ahlul Bait i Danmark (tidligere Al-Mostafa Islamisk Center)	98
Islams Ahmadiyya Djamâ'at (Bevægelse).....	101
Minhaj ul-Quran.....	106
Islamisk kulturcenter på Horsebakken (Islamic Cultural Center).....	110
Moskeforeningen i København.....	113
Muslim Cultural Institute (Amerikavej)	117
Shiamuslimsk Trossamfund i Danmark.....	120
BUDDHISTISKE TROSSAMFUND.....	123
Den Vietnamesiske Buddhistiske Kulturforening i Aarhus	123

Karma Kadjy Skolen (Karma-Kasjyba Skolen).....	127
The Buddhist Organisation Dhammakaya i Danmark	131
Wat Thai Danmark.....	135
HINDUISTISKE TROSSAMFUND	139
Brande Hindu Menighed.....	139
Krishnabevægelse/Iskcon, Hara Krishna	143
Sathya Sai Baba	146
ØVRIGE TROSSAMFUND.....	150
Alevi Forbundet i Danmark	150
Baha'i Samfundet – Det nationale åndelige råd for baha'ierne i Danmark	153
Forn Sidr – Asa- og Vanetrossamfundet i Danmark.....	156
Harreskovens Blótgilde.....	160

KRISTNE TROSSAMFUND

Folkekirken

Af Steffen Laursen

Den Danske Folkekirke er det største trossamfund i Danmark med 80,4 procent af befolkningen som medlemmer eller i alt 4,5 millioner (januar 2011). Kristendommen kom til Danmark allerede i 800-tallet. Lutherdommen blev i 1536 statsreligion og var herefter den eneste tilladte kirke indtil Grundlovens indførelse i 1849, der også gjorde kirken til "folkekirke." Den Danske Folkekirke er evangelisk-luthersk og dens officielle lære er indeholdt i de oldkirkelige bekendelser, Luthers Lille Katekismus og Den Augsburgske Bekendelse. Men derudover spænder kirken bredt. Mange forskellige bevægelser er i tidens løb opstået i kirken og lever side om side med vidt forskellige syn på, hvad troen går ud på. Præsterne i de enkelte menigheder vælges af demokratisk valgte menighedsråd og vil derfor ofte afspejle menighedernes forskelle kristendomsopfattelser og livssyn. Den traditionelle søndagshøjmesse følger en fast liturgi med bønner, bibellæsninger, prædiken, altergang og salmer. Ved siden af højmassen er mange kirker begyndt at eksperimentere med alternative gudstjenesteformer.

Luther og reformationen

"Nordens apostel," Ansgar, får normalt æren for at have bragt kristendommen til Skandinavien i 800-tallet. I 966 blev den danske konge, Harald Blåtand, kristen, og det er herfra, man traditionelt siger, at kristendommen blev danskernes religion. Man må dog nok regne med, at det i virkeligheden var en mere gradvis overgang. Der var heller ikke tale om et samlet "Danmark" i moderne forstand, hverken hvad angår grænser eller regeringsmagt. Med tiden blev den gamle religion dog fordrevet, og mange af middelalderens kirker blev bygget oven på tidligere hedenske helligsteder. Kristendomsforkyndelsen blev tilpasset den nordiske sammenhæng: Jesus blev fremstillet som en magtfuld og stærk konge, og det nedværdigende i hans korsfæstelse og lidelse blev nedtonet. Op gennem middelalderen kom der munkeordener til Danmark, som hjalp til med at undervise befolkningen i den kristne tro.

I 1500-tallet fremførte den tyske munk Martin Luther sin kritik af den måde, kirken i Europa havde udviklet sig. Dette endte med den protestantiske reformation og opdelingen af den vestlige kirke i en romersk katolsk kirke og en række protestantiske kirker. Luther mente, at kirken var ramt af forfald, og at fornyelse derfor var nødvendig. Paven og biskopperne viste ofte mere interesse for, hvordan de kunne tiltage sig stadig større materiel og politisk magt end for de troendes ve og vel. Luthers anliggende var dog ikke kun en reform af kirkens organisation, som langt det meste af hans samtid kunne se var tiltrængt. For Luther var problemet dybere. Han mente, at kirkens væsentligste fejl var, at den ikke skelnede klart nok mellem loven og evangeliet. Loven, mente Luther, er de krav, som Gud stiller gennem Bibelen og samvittigheden, men som mennesket ikke kan opfylde,

fordi det er faldet i synd. I stedet må mennesket tilregnes retfærdighed, det vil sige, at Gud må tilgive synden og handle med mennesket, som om det opfyldt loven. Dette sker ved, at Kristus, der levede et syndfrit liv, så at sige bytter fortjeneste med den, som tror på ham. Derfor led Kristus ufortjent på korset, og derfor frelses mennesket ufortjent ved tro på dette evangelium. Luther mente, at det var Bibelen alene, som skulle være rettesnor for troen, og han afskaffede de fleste af de ting i den katolske tro og praksis, som han ikke fandt belæg for i Bibelen.

Da reformationen brød igennem i Europa blev den hurtigt en del af det politiske spil. Kirkens jord og politiske magt var en stor fristelse for mange fyrster, der så en mulighed for at vriste sig fri af pavens og den tyske (katolske) kejsers indflydelse. I Danmark endte borgerkrigen mellem den katolske Frederik II og hans nevø Christian III med sidstnævntes sejr, og da han kom til magten i 1536, indførte han samtidig den lutherske tro som statsreligion og overtog kirkens jord og retten til at indsætte og afsætte biskopper. Dermed blev kirken underlagt staten, hvad den har været siden. Den lutherske tro spredte sig også til andre dele af Europa, men efter reformationen var den danske kirke stort set isoleret.

Først i det 18. og 19. århundrede begyndte kirken at drive missionsvirksomhed uden for landets egne grænser. Der findes også kirker, der henvender sig til danskere som i kortere eller længere tid er bosiddende i udlandet. I 1871 blev den første danske sømandskirke grundlagt i Hull i England, og der er i dag 53 sømands- og udlandskirker uden for Danmark. Siden 1900-tallet har Den Danske Folkekirke ført dialog med andre kirkesamfund i verden, blandt andet gennem sit medlemskab i Kirkernes Verdensråd (fra 1948) og Det Lutherske Verdensforbund (fra 1947). Det Lutherske Verdensforbund omfatter de fleste af verdens 70 millioner lutheranere og udgør altså folkekirkens formelle forbindelse til den lutherske kirke i resten af verden. I 2010 tilsluttede folkekirken sig den såkaldte Porvoo-erklæring, som også de øvrige skandinaviske og de baltiske evangelisk-lutherske kirker og Den Anglikanske Kirke er med i. Porvoo-erklæringen betyder blandt andet, at medlemmerne kan modtage nadver i hinandens kirker, og at man anerkender hinandens præster.

Pietismen og grundtvigianismen

Indtil reformationen var det den katolske kristendom, der udgjorde den kristne tro i Danmark. I 1536 blev den evangelisk-lutherske tro indført og var herefter eneste lovlig religion indtil Grundlovens indførelse.

Der var dog ikke altid enighed i den unge lutherske kirke, og der opstod mange forskellige strømninger, som hver især kom til at sætte deres præg på folkekirkens udvikling. I 1700-tallet kom pietismen frem (navnet kommer af det latinske ord for fromhed: pietas). Det var en bevægelse, som havde stort fokus på, at troen skulle afspejle sig i et godt og rent liv, og at en kristen altid skulle se sit liv i forhold til evigheden og ikke blive optaget af verdens tomme forlystelser. Der blev også lagt særlig vægt på omvendelse. Den troende skulle opleve en afgørende forandring i sit liv i retning af et nyt og rent liv. Salmedigteren H. A. Brorson er den bedst kendte repræsentant for denne tradition. Pietismen lever i dag videre især hos Indre Mission og i frikirkelige kredse.

I 1800-tallet levede N. F. S. Grundtvig, der af mange er kendt for sine mange salmer. Grundtvig var dog optaget af mange andre ting fra digtning og mytologi til politik, uddannelse og teologi. Grundtvig og Søren Kierkegaard er de to nok vigtigste personer i udviklingen af dansk kristendom, dog på vidt forskellig måde. Kierkegaards tænkning blev mest en inspiration for teologien i det 20. århundrede, mens Grundtvig var afgørende for udviklingen af meget af folkekirken grundlæggende indhold, ikke mindst salmerne. Guds ord var for Grundtvig ikke udelukkende Bibelen som tekst. I stedet blev vægten lagt på det talte ord i menigheden, i forkyndelsen, bekendelsen og sakramenterne. Dette kaldte Grundtvig "det levende ord." For Grundtvig var folkekirken virkelig "folkets kirke," et fællesskab af alle døbte, og det blev derfor også vigtigt for grundtvigianismen, at de enkelte menigheder og deres præster fik en stor grad af frihed, så Guds ord kunne virke uhindret. Det førte i sidste ende til tanken om den "rummelige" folkekirke, hvor de lokale menighedsråd selv vælger præster, som de mener passer til menigheden. Mange grundtvigianere accepterede den såkaldte liberalteologi, som bevægede sig væk fra en bogstavelig forståelse af eksempelvis Jesu undere og andet i kristendommen, som blev opfattet som gammeldags eller overtroisk. Erfaringen af Gud i gudstjenesten kom i stedet i fokus.

Indre Mission blev stiftet i 1861 og afviste liberalteologien. Et nok så vigtigt problem for Indre Mission var, at der var mange i kirken, som kaldte sig kristne, men for hvem kristendommen i praksis var uden betydning. Danmark var en missionsmark, og det danske folk skulle nås med evangeliet, mente man i Indre Mission. Det ligger langt fra den grundtvigianske ide om, at hele folket er kristent. Som Luther skelnede man i Indre Mission mellem en synlig kirke (de døbte) og en usynlig kirke (de, som tror). Indre Mission forblev i folkekirken, men byggede missionshuse, hvor de mødes til forkyndelse. KFUM var Indre Missions ungdomsorganisation indtil 1978, hvor uenighed førte til en opsplittning. Indre Mission spiller også en væsentlig rolle i udviklingen af den rummelige folkekirkemodell i kraft af, at bevægelsen er blevet inden for folkekirken. I dag oplever man blandt andet folkekirkens teologiske bredde i spørgsmålet om vielse af homoseksuelle og synet på ordination af kvinder.

I 1926 kom en bevægelse til, som skulle blive en vigtig del af udviklingen i folkekirken nemlig Tidehverv. Tidehverv var først et indre kirkeligt opgør med de kirkelige bevægelser, der lagde vægt på pietistiske idealer om omvendelse og et særligt kristent moralsk liv. Den gjorde opgør med en kristendom, som man mente havde mistet fokus på det væsentligste: evangeliet om syndernes forladelse. Evangeliet var for Tidehverv noget altid relevant for alle mennesker. Derfor var alle forsøg på at modernisere kristendommen eller flytte fokus enten til personlige fromhedsgerninger eller humanitært arbejde i virkeligheden at svinge evangeliet. Tidehverv hentede stor inspiration fra Søren Kierkegaard.

Folkekirken er i dag således delt i meget forskellige fløje, men en ny tendens er, at mange præster og folkekirkemedlemmer finder det svært at identificere sig med én bestemt retning. Man henter inspiration forskellige steder og bryder sig ikke om at blive sat i bås.

Særlige kendetegn

Folkets kirke

Med grundloven og demokratiets indførelse i 1849 ændrede kirken status fra "statskirke" i form af "tvungen kirke" til "folkekirke." Det formelle statsoverhoved (i dag dronning Margrethe II) er dog fortsat også kirkens formelle overhoved, og Folketinget er kirkens øverste myndighed.

I praksis er det kirkeministeren, der skal varetage kirkens ydre forhold. De indre forhold, såsom læren, var det meningen, at man ville ordne ved senere at lave en kirkeforfatning (den såkaldte løfteparagraf i grundloven: § 66 "Folkekirkens forfatning ordnes ved lov"), som dog endnu ikke er blevet til noget. I stedet blev der i 1903 indført menighedsråd, hvilket betyder, at det er sognene selv, der vælger de lokale præster. Dermed er kirken blevet demokratiseret lokalt, mens den overordnede ramme fortsat reguleres af staten.

Liturgi

Den danske gudstjenesteform stammer fra Luther, som reviderede den katolske messe og tilpassede den til protestantismens idealer. Liturgien har mange faste led, og selvom den er blevet ændret mange gange i tidens løb, må den siges at bære et højtideligt sprog. I mange kirker anvendes der af og til mere frie gudstjenesteformer ved siden af den klassiske søndagshøjmesse:

friluftsgudstjenester, rockgudstjenester (for unge) og spaghettigudstjenester (for børn) osv.

Liturgien er dog stadig i høj grad det, som forener folkekirken. De mange retninger til trods sørger den faste liturgi for, at gudstjenesten om søndagen er nogenlunde den samme alle steder i landet.

Salmer

Folkekirken råder over et meget stort udvalg af danske salmer, takket være den lange tradition for dansk salmedigtning. Den nuværende salmebog indeholder således 791 salmer. Der er meget forskellige salmer fra dem skrevet af den luthersk-ortodokse Kingo og den pietistiske Brorson til dem forfattet af de romantiske digtere Grundtvig og Ingemann og moderne salmer fra det 20. århundrede. Salmerne bruges i stor stil i gudstjenesten. Blandt andet *Hil dig, frelser og forsoner* (af Grundtvig, nr. 192 i Den Danske Salmebog), *I Østen stiger solen op* (af B.S. Ingemann, nr. 749 i Den Danske Salmebog) og adskillige julesange er kendte salmer i den almindelige befolkning. Salmerne understreger også kirkens nationale og kulturelle betydning, og den hvidkalkede landsbykirke er for mange et symbol på dansk kultur.

Teologi

Folkekirken er evangelisk-luthersk, hvilket vil sige, at den bekender sig til traditionen fra Martin Luther, som gjorde op med visse forhold i den katolske kirke i 1500-tallet. Centralt er evangeliet om syndernes forladelse ved tro alene. Kirkens officielle lære er de tre oldkirkelige bekendelser (heriblandt den apostoliske trosbekendelse, som siges hver søndag: "Jeg tror på Gud ..."), Luthers Lille Katekismus og Den Augsburgske Bekendelse. De to sidste er specifikt lutherske, mens de tre første deles med de fleste andre kristne kirker.

Rummelighed

I praksis kan der være meget stor forskel på, hvilken teologi de enkelte præster har. Da der ikke er nogen i folkekirken, der kan tale på hele kirkens vegne, er der i stedet blevet skabt en kirke, hvor flest mulige synspunkter skal kunne indeholdes. For mange medlemmer har kirken størst betydning i forbindelse med fejring af visse ritualer: barnedåb, konfirmation, bryllup og begravelse. Disse ”kulturkristne” har ofte ingen regelmæssig forbindelse til kirken, og for mange af dem er kirken heller ikke en instans, der reelt har nogen betydning undtagen som service-institution i forbindelse med de nævnte ritualer. Til en normal højmesse er det ikke mere end ca. to procent af befolkningen, der møder op, og til en juleaftensfejring er det omkring seksten procent. Langt størstedelen af de 80 procent, som er medlemmer, er altså i praksis ”kirkefremmede,” som ikke er vant til at komme i kirken. Nogle steder betyder de indre modsætninger i et sogn, at der dannes valgmenigheder med egen præst, som menigheden selv aflønner. Den store bredde er altså ikke uden problemer. Siden 2011 er det især spørgsmålet om homoseksuelle vielser, der har bragt sindene i kog.

Kontakt

Den Danske Folkekirkes hjemmeside: <http://www.folkekirken.dk>

Kontaktoplysninger til den nærmeste folkekirke: <http://www.sogn.dk>

Litteratur

Andersen, Kirsten og Gorm Bagger Andersen
1996 *Folkekirken og andre kirker*, Forlaget Tommeliden.

Danmarks Riges Grundlov af 1953 (§1-4, 6, s. 66-70)

<http://www.grundloven.dk>

Folkekirkens bekendelsesskrifter

<http://www.folkekirken.dk/tro-og-liv/folkekirkens-bekendelsesskrifter>

Kristeligt Dagblads tema om folkekirken

<http://www.kristendom.dk/folkekirken>

Lausten, Martin Schwarz

2002 *Reformationen i Danmark*, Akademisk Forlag, København.

Mortensen, Viggo (red.)

2005 *Er kristendommen under forvandling?* Forlaget Univers, Aarhus.

Mortensen, Viggo

2005 *Kristendommen under forvandling*, Forlaget Univers, Aarhus.

Ågård, Erik

1999 *Folkekirken – en studiebog*, Religionspædagogisk Forlag.

Baptistkirken i Danmark

Af Lene Bruun-Kristensen

Indledning

Baptistkirken har rod i de gendøber-bevægelser, der opstod i Europa efter reformationen i 1500-tallet. Den har fået sit navn på grund af sit særlige syn på dåben ("dåb" på latin: "baptismus"). Inden for kirken mener man, at man først som voksen er i stand til at bekræfte sit personlige forhold til Gud og dermed blive døbt. I dåben bekræfter det enkelte menneskes sin tro på Gud og sit tilhørsforhold til Jesus. Derfor anerkender baptisterne ikke barnedåben som gyldigt trosbevis (modsat den evangelisk-lutherske kirke; herunder Folkekirken). Baptistkirken har ingen bekendelsesskrifter, men opfatter alene Bibelen – og særligt Det Nye Testamente – som kirkens trosgrundlag. Herfra uddrager de deres syn på dåben og på, hvad det vil sige at være kristen.

Baptistkirkens verdenshistorie

Baptisterne kan føre deres historie tilbage til de yderligtgående reformatorer i 1500-tallets Europa. Blandt dem var gendøberne (i det teologiske fagsprog kaldet "anabaptister"). De ønskede at søge tilbage til Jesu befaling lære om at døbe alle til hans disciple (discipel = elev), hvilket blandt andet indebar gendåb af barnedøbte.

Gendøbernes forståelse af dåben ligger til grund for baptisternes dåbsritual og kristentro: Først som voksne bekræfter baptisterne deres personlige tro på Jesus og på Gud som frelser.

På reformationstiden mente gendøbere, at sande kristne skulle afholde sig helt fra politik og overlade dette til de såkaldt "uomvendte". Dette synspunkt afveg de første baptister dog fra. Den første engelske baptistmenighed blev stiftet i 1612, bl.a. af folk, der var inspireret af de tidligere gendøbere. I USA blev den første kirke stiftet i 1639 af den engelske baptist Roger Williams. Han grundlagde en menighed i staten Rhode Island og kæmpede for religionsfrihed og for en adskillelse af stat og kirke. Disse værdier blev senere indfældet i Uafhængighedserklæringen i 1776. Den første baptistmenighed på det europæiske fastland i nyere tid blev stiftet i Hamburg, Tyskland, i 1834.

I 1905 stiftes Baptisternes Verdens Alliance, og i 1948 Kirkernes Verdensråd. Danske baptister var repræsenteret begge steder fra begyndelsen. Fra årene 1960-1990 oplevede Baptistkirken, ligesom kristendommen som helhed, hurtig stor vækst i de ikke-vestlige lande, størst i Sovjetunionen, Rumænien, Brasilien og Indien. I dag er baptisterne et af de største protestantiske kirkesamfund i verden, især vigtig i USA.

Baptistkirkens danmarkshistorie

En beskrivelse af det danske baptistsamfund hænger bl.a. sammen med spørgsmålene om religionsfrihed og forholdet mellem stat og kirke.

I 1830'erne spirede en religiøs vækkelse blandt kirkefolk og kristne menigheder i Danmark. Hvilken trosbekendelse skulle man bruge, og hvilken status skulle evangeliet (Det Nye Testamente) have som trosgrundlag i menighederne? Disse spørgsmål førte til diskussioner om, hvorvidt de enkelte kristne samfund skulle have frihed til at dyrke deres tro uafhængigt af den store kirke; den lutheranske danske folkekirke.

P. C. Mønster (1797-1870), der var uddannet gravør og skulle blive de danske baptisters første menighedsleder, var inspireret af den religiøse vækkelse fra udlandet. Desuden var han kommet i kontakt med en tysk baptistpræst fra Hamburg, J. G. Oncken, der opholdt sig ulovligt i landet.

I 1839 skriver han det første af en lang række anmodninger til kong Christian VIII og stænderforsamlingen (en slags lov-rådgivende forsamling; forløber for vores Folketing) om trosfrihed for kristne med en anden trosoverbevisning end statskirkens. Han skriver blandt andet, at da kongen har givet folk deres sociale frihed (med Stavnsbåndets ophævelse i 1800), er det nu tid til også at indfri folkets åndelige frihed. Samme år bryder Mønster ulovligt med statskirken, idet han og flere andre bliver døbt af Oncken i Leersøen i København. Således opstår den første danske menighed med elleve døbte.

I 1842 beskriver Mønster i endnu et brev til kongen et brev om baptisternes trosgrundlag. Han skriver, at baptisterne ingen skriftlig trosbekendelse har (i modsætning til den lutheranske statskirke, der dengang og nu anvender trosbekendelser fra 300-tallet), og at de alene baserer kirkens trosregler på Bibelen (særligt Det Nye Testamente) og at de ikke mener, at der findes noget, skrevet af mennesker, der kan stilles over eller ved siden af Skriften.

Desuden erklærer han følgende normer og krav til baptisternes trosfrihed: Baptisterne vil ikke modtage sakramenterne (dåb og nadver) af statskirkens præster; de anerkender ikke barnedåb i statskirken; de vil kunne omdøbe enhver, der var barnedøbt i statskirken; de vil have ret til at holde åbne, offentlige gudstjenester. Til gengæld for disse indrømmelser vil baptisterne forpligte sig på en række "samarbejder" med den offentlige myndighed, herunder statskirken. Blandt andet lover han, at de ikke vil forårsage uorden ved offentlige gudstjenester, at de vil samarbejde med sognepræsten om dåbsoplæring, og at de vil overholde de statskirkelige begravelses- og vielsesritualer. Den 27. december 1842 kommer den endelige afvisning fra kongen. Baptisterne får ganske vist forsamlingsamnesti, men 30 personer bliver tvangs døbt alene i 1842.

Mønster sad i fængsel som følge af sit statsomstyrtende virke, og kunne ikke længere være menighedernes åndelige samlingspunkt. I stedet blev mange baptister medlemmer af Folkekirken, da den blev dannet ved landets første grundlov i 1849. Alligevel blev Mønsters anmodninger til kongen startskuddet til de diskussioner i religiøse og politiske kredse, der førte til den almene

trofrihed i Grundloven af 5. juni 1849. Samme år stiftedes Det Nationale Fællesskab af baptister i Danmark med tusind medlemmer. Baptistkirken blev anerkendt ved kongelig resolution i 1952 og havde i 1954 sit højeste medlemstal på 7.300 medlemmer.

Baptistkirken har et tæt samarbejde med de nordiske og internationale baptistkirker. Desuden deltager kirken i fælleskirkeligt arbejde i Danmark samt i internationale nødhjælpsprojekter. Baptistkirkens landsorganisationer gør en særlig indsats for børn, unge, kvinder og mennesker i nød, i og uden for Danmarks grænser. Det foregår i Baptisternes Børne- og Ungdomsforbund, Danske Baptisters Spejderkorps, Danske Baptisters Kvindeforbund, Baptisternes Afholdsmission samt Danske Baptisters Sygeplejeforbund.

I Danmark havde Baptistkirken pr. 31.12. 2010 cirka 5.200 medlemmer fordelt i 53 menigheder. Kirke er medlem af følgende kirkelige organisationer: Europæisk Baptist Føderation, Baptisternes Verdensalliance, Kirkernes Verdensråd samt Kirkens Europæiske Konference. Baptistkirken rummer i dag ni migrantmenigheder, det vil sige menigheder bestående af flygtninge og indvandrere, og i alt tyve at de ”danske” menigheder har større eller mindre grupper af nydanske baptister.

Særlige religiøse/teologiske kendetegn

Baptister lægger vægten på, at troen altid må tage udgangspunkt i, hvad Jesus sagde og gjorde. Trogrundlaget bygger derfor ikke så meget på ”tro” i intellektuel eller følelsesmæssig forstand men på, om den troende er villig til at være Jesu discipel og leve efter Jesu undervisning i Det Nye Testamente

Trogrundlaget er alene funderet på skrifterne i Det Nye Testamente; ikke andre, senere trosbekendelser som blandt andet Folkekirkens Apostolske Bekendelse. ”).

Troen er personlig, og den bekendes og bekræftes af den enkelte direkte over for Gud. Derfor mener baptisterne, at dåben kun kan finde sted som voksen, ikke som barn med en voksen som stedfortræder.

Kontakt

Baptistkirken i Danmark
Lærdalsgade 7, st. tv.
2300 Kbh S.

Tlf.: 32 59 07 08 (telefonid mandag-fredag kl. 9-12)

E-mail: info@baptist.dk

<http://www.baptistkirken.dk>

Litteratur

”Den Augsburske Trosbekendelse”, i Peder Nørgaard-Højen: *Den danske folkekirkes bekendelsesskrifter*, Anis, København (2007).

Baptistkirken i Danmark (kan downloades på www.baptistkirken.dk)

”Dr. Martin Luthers Lille Katekismus”, i Peder Nørgaard-Højen: *Den danske folkekirkes bekendelsesskrifter*, Anis, København (2007).

”Dåb,” artikel i Gads Bibelleksikon (2010).

”FAQ om baptister”, *Baptist.dk* 7, 157. årgang.

Hylleberg, Bent

1989 *Et kirkesamfund bliver til. Danske baptisters historie gennem 150 år*, Føltveds Forlag.

Hylleberg, Bent

1999 ”Grundloven, baptisterne og religionsfriheden – religionsfrihed i 150 år”, Ælnoths Skriftserie nr. 9.

Hylleberg, Bent: ”At være kirke – i lyset af evangeliet”, *Roskilde Stiftsbog* årg. 3 2001

Hylleberg, Rasmus

2005 ”Et baptistisk syn på folkekirken”, Årbog fra Det mellemkirkelige Råd

Den Apostolske Kirke i Danmark

Sara Jul Jacobsen

”En stærkt missionerende kirke, hvis overordnede mål er at fuldføre missionsbefalingen ved overalt at plante og opbygge levende, voksende menigheder.” Således beskriver Apostolsk Kirke sig selv. Ved at henvise til missionsbefalingen fremhæver og fastslår Apostolsk Kirke, at det er dens hovedformål at forkynde evangeliet til så mange som muligt. Apostolsk Kirke er da også én de få frikirker, der i dag er i vækst, og med sine 34 lokale menigheder og knap 3.500 medlemmer fylder Apostolsk Kirke en hel del i det kirkelige landskab i Danmark.

Et verdensomspændende kirkesamfund

Apostolsk Kirke hed oprindeligt Den Apostolske Kirke. Det er en evangelisk frikirke, hvilket blandt andet betyder, at den er uafhængig af den danske folkekirke. Apostolsk Kirke har sin oprindelse i den internationale pinsebevægelse, der opstod ved indgangen til det 20. århundrede. Oprindeligt var det ikke hensigten at danne en ny kristen retning, men da pinsevækkelsen mødte modstand fra de etablerede kirkesamfund, opstod der selvstændige kirkesamfund, der var inspireret af vækkelsen. Navnet refererer til den bibelske beretning om pinseunderet, hvor Jesu disciple på pinsedag møder Helligånden, der udruster dem med gaver blandt andet til at helbrede syge, tale i tunger, profetere og uddrive onde ånder. Pinsebevægelsen blev introduceret i Skandinavien i 1907, idet den norske metodistpræst Thomas Ball Barratt bragte vækkelsen med sig fra USA, hvor han året før var blevet omvendt. Det anslås, at bevægelsen på verdensplan tæller omkring 250 millioner tilhængere.

Apostolsk Kirke blev dannet i 1924 ved et brud med Pinsekirken. Bruddet skyldtes forskellige syn på ledelsesformen i kirken. I Apostolsk Kirke ønskede man, at kirken skulle ledes nationalt af apostle og profeter, hvorimod Pinsekirken ikke ønskede samme nationale struktur. I dag har Apostolsk Kirke ikke længere samme form for ledelse med apostle og profeter, idet menighederne i Apostolsk Kirke i de senere år er blevet mere og mere selvstændige. Apostolsk Kirke har i dag etablerede kirkesamfund i nitten lande, og kirken har missionsvirksomhed og menigheder langt flere steder. Kirken har i dag omkring fire millioner medlemmer på verdensplan.

Fra central styring til selvstyre

Apostolsk Kirkes første menighed i Danmark blev etableret i 1924, og kirken har været godkendt som trossamfund i Danmark siden 1971. Apostolsk Kirke har i Danmark knapt 3.500 medlemmer, der er fordelt på en række menigheder i større byer. Kirken er derved én af de største danske frikirker. Kirken lægger i dag vægt på den enkelte menighed frem for på en stærk central, national styring, hvilket betyder, at de lokale menigheder har en høj grad af selvstyre. Kirkens mission er bygget op omkring missionsgrupper, som er ansvarlige for afgrænsede missionsområder. Missionsgrupperne dannes af dem, der er aktive i missionsprojekterne og ledes af en missionsleder. Der er også menigheder, der er selvstændigt ansvarlige for et lokalt område.

Flere steder i landet har man set, at menigheder fra Apostolsk Kirke har slået sig sammen med andre frikirker. Eksempelvis fusionerede Apostolsk Kirke i Aarhus, Pinsekirken i Aarhus og Frikirken ved Runddelen i 2010 og blev til Citykirken i Aarhus.

Særlige kendetegn

Bibelen er ligesom for de fleste andre kristne trossamfund Apostolsk Kirkes fundament. Kirken bygger dog på en særlig bogstavelig bibelforståelse, hvor der ikke sættes spørgsmålstegn ved Bibelens historiske sandhed eller dens guddommelige oprindelse og inspiration. Det er også karakteristisk for Apostolsk Kirke, at den lægger stor vægt på Helligåndens virke i det enkelte individ. Det kommer særligt til udtryk ved Apostolsk Kirkes gudstjenester, som præges af tilbedelse, bøn og påkaldelse af Helligånden blandt andet ved hjælp af sang og musik.

Kirken mener desuden, at individet kun kan blive frelst ved at omvende sig til Jesus Kristus, og derfor spiller den individuelle omvendelse en afgørende rolle i Apostolsk Kirkes lære. Denne tanke kommer særligt til udtryk i voksendåben, hvor det enkelte individ kan bekende sin tro. I Apostolsk Kirke spiller Helligåndens dåb også en stor rolle forstået som det tidspunkt, hvor individet møder Helligånden og modtager nådegaver som eksempelvis evnen til at helbrede eller tale i tunger. Nådegaverne opfattes også som vigtige i forhold til at udføre Apostolsk Kirkes hovedformål: at missionere og udvide menigheden.

Der er ikke et fast medlemsgebyr i Apostolsk Kirke. Derimod betaler medlemmerne tiende, hvilket vil sige, at man afleverer en tiendedel af sin indtægt til kirken. Pengene anvendes blandt andet til lokale og internationale missionsprojekter. Apostolsk Kirke missionerer nemlig ikke kun lokalt, men har også en lang tradition for at være aktiv i international mission. Kirken arbejder i mange lande, hvor den har forskellige opgaver som eksempelvis bibelundervisning, rådgivning, skole- og kirkebyggerier, socialt arbejde, ”hjælp til selvhjælp”-projekter og AIDS-forebyggende arbejde. Det samlede budget for Apostolsk Kirkes Mission er på ca. 7 millioner kroner og finansieres langt overvejende af private gaver.

Kontakt

Apostolsk Kirke Danmark
Lykkegårdsvej 100
6000 Kolding

Tlf.: 79 32 16 00

<http://www.apostolskkirke.dk>

Litteratur

“Apostolsk Kirke Danmark,” i *Religion i Danmark 2011 – En E-årbog fra Center for Samtidsreligion*, Aarhus Universitet, Aarhus. Tilgængelig via <http://samtidsreligion.au.dk/religion-i-danmark/2011/>

“Apostolsk Kirkes historie”

<http://www.apostolskkirke.dk/index.php?id=27> (besøgt 20. oktober 2011).

“Om netværket”

<http://www.apostolskkirke.dk/index.php?id=10> (besøgt 20. oktober 2011).

Viftrup, Jacob et al.

2011 ”Nyhedsbrev nr. 3”

<http://www.apostolskkirke.dk/fileadmin/Filer/Nyhedsbreve/010711.pdf> (besøgt 20. oktober 2011).

Viftrup, Jacob et al.

2011 ”Nyhedsbrev nr. 4”

<http://www.apostolskkirke.dk/fileadmin/Filer/Nyhedsbreve/060711.pdf> (besøgt 20. oktober 2011).

Viftrup, Jacob et al.

2011 ”Årsberetningen 2010/2011”

<http://www.apostolskkirke.dk> (besøgt 20. oktober 2011).

Den Katolske Kirke i Danmark

Af Steffen Laursen

Den katolske kirkes historie går helt tilbage til den tidligste kristendom. Kirkens lære har udviklet sig løbende, i takt med at dens teologer og filosoffer har forsøgt at præcisere trosgrundlaget i opgør og dialog med deres egen tids tænkere. I Danmark har den katolske kirke siden reformationen og frem til religionsfriheden i 1849 været et meget lille og forbudt trossamfund. Herefter er den vokset, men samler dog stadig under én procent af Danmarks befolkning. Det er centralt i den katolske tro, at Gud kalder mennesket til fællesskab med ham, ikke kun som individer, men også som familie, og at han giver sig selv til dem, fysisk og konkret i nadveren og i de andre sakramenter.

En lang historie

Den katolske kirke ser sig selv som direkte arvtager til den tidligste kristendom og som stiftet af Jesus selv. Biskopperne, som var apostlenes efterfølgere, videreførte den kristne tro, og endnu i dag hævder enhver katolsk biskop og præst at kunne føre sin ordination i en ubrudt linje tilbage til en af de tolv apostle. De vigtigste biskopper og andre kristne lærere i de første århundreder kaldes kirkefædre, og det var dem som udviklede og udlagde den kristne tro. Det var hos én af disse, Ignatius af Antiokia (ca. 50-98/117), at ordet katolsk først blev brugt om den kristne kirke. Det katolske kom til at betegne det, som er blevet troet i den kristne kirke ”til alle tider, på alle steder og af alle [kristne]” (Vincent af Lerin, død ca. 445). Direkte oversat betyder ordet katolsk ”universel” eller ”almindelig.” Det, som kirkefædre, kirkemøder, biskopper og paver vurderede til at være autentiske udlægninger af kristendommen, blev katolsk lære, og alt, der faldt udenfor, blev forkastet.

Udviklingen i de første århundreder var meget omfattende. I 300-tallet blev treenigheden (at Gud er Fader, Søn og Helligånd) defineret på to kirkemøder – eller økumeniske konciler – i Nikæa og Konstantinopel som reaktion på arianerne, der ikke mente, at Jesus var guddommelig, og i 386 omvendte den tidligere manikæer Augustin sig til den katolske tro. Han fik afgørende betydning for både katolicismen og al senere vestlig kristendom. Især er hans opgør med pelagianerne vigtigt. De mente, at mennesket selv gør sig fortjent til at blive frelst. I stedet hævdede Augustin, at det er Gud, som på grund af menneskets faldne natur (arvesynd) må tage det første initiativ og vise mennesket sin nåde. Herefter må mennesket med sin frie vilje samarbejde med nåden, så det kan frelses.

Omkring årtusindskiftet (1054) skete der en splittelse mellem de østlige kirker (de ”ortodokse”) og den vestlige kirke (den ”katolske”) som kulmination på lang tids uenighed om mange ting, blandt andet om pavens magt i forhold til biskopperne og patriarkerne i kristendommens vigtigste byer.

I slutningen af middelalderen var der enorme problemer med korrupsion og moralsk forfald i den katolske kirke, og især mange inden for munkeordenerne krævede reformer og en tilbagevenden til kirkens rødder. En af disse munke var Martin Luther (som senere blev smidt ud af kirken), men han

var langt fra den eneste, der så et behov for reformer. I 1545-1563 blev der holdt et reformkoncil, Tridentinerkoncilet, hvor der på den ene side blev gjort op med korrupsion og misbrug og på den anden side også blev lagt afstand til den protestantiske teologi, som blandt andre Luther havde udviklet i opgøret med de samme problemer. Den katolske kirke i tiden efter 1563 har altså ryddet op, siden Luther slog sine 95 teser op, og det er altafgørende at vide, hvis man vil forstå, hvad den katolske kirke er i dag.

Gennem den katolske kirkes historie er alle de vigtigste spørgsmål om kirkens tro og lære blevet afgjort på økumeniske konciler, hvor alle verdens biskopper har været samlet. Kirken regner med i alt 21 konciler, hvoraf det seneste, det Andet Vatikanerkoncil, blev afholdt i 1960'erne. Det havde til hensigt at forny kirkens liturgi og skabe et udgangspunkt for dialog med andre kirkesamfund, religioner og det omgivende samfund. Kirkens officielle lære kan man finde i den Katolske Kirkes Katekismus fra 1997 (på dansk 2006). Den katolske kirke tæller globalt set omkring 1,1 milliarder mennesker.

Fra forbud til religionsfrihed

Da Ansgar og andre missionærer fra slutningen af det 9. århundrede begyndte at bringe kristendommen til Danmark, og da landet officielt blev kristent under Harald Blåtand (ca. 960), skete det med udgangspunkt i den katolske kristendom. Med tiden blev danskerne omvendt til katolicismen, de hedenske fester blev erstattet med kristne, og de gamle helligsteder blev ødelagt til fordel for kirkebygninger. Pilgrimsrejser og helgener blev ligeledes en naturlig del af dansk kristendom.

I det 11. århundrede grundlagdes de første klostre i Danmark. Klostrene blev omdrejningspunkt for videnskab, skrivekunst, kultur, sygepleje og omsorg for de fattige, men de fungerede også som missionscentre. I det 13. århundrede kom tiggerordenene til: franciskanerne og dominikanerne, som søgte at udbrede den katolske tro i byerne og give folket en grundigere undervisning i, hvad kristendommen var. Som levn fra den tid har vi stednavne som Gråbrødre Torv i København (opkaldt efter "gråbrødrene" fra franciskanerordenen) og en del klostre, blandt andet Vor Frue Kloster i Århus (et tidligere dominikanerkloster).

På reformationstiden var der et stort antal klostre i Danmark, men som det var tilfældet i resten af Europa, var munkenes moralske karakter ofte noget tvivlsom, og af landets otte biskopper, der hovedsageligt var interesseret i den økonomiske og politiske magt, der fulgte med et bispeembede, var kun én teologisk uddannet. Derfor var kirken dårligt forberedt, da reformationen kom til Danmark. I 1536 afsatte og fængslede Christian III de katolske biskopper og gjorde den lutherske kirke til statskirke. Dermed kom den katolske kirkes store jordbesiddelser til at høre under kongen, katolske messer blev forbudt, og mange klostre blev lukket. Nogle klostre fik dog lov at fortsætte, indtil de sidste munke eller nonner var døde.

Under trediveårskrigen (1618-1648) var straffen for at være katolik landsforvisning, og der var dødsstraf for at drive katolsk mission. Da man efter krigen optog diplomatiske forbindelser til

katolske lande, blev det dog nødvendigt i praksis at tolerere, at katolske gesandter (diplomater) kunne gå til katolsk messe i hovedstaden, ligesom der også var en katolsk kirke for tyske og polske arbejdere i Fredericia. Det var dog stadig forbudt for danskere at konvertere til katolicismen. Da den store danske naturvidenskabsmand Niels Steensen konverterede til katolicismen i 1667, betød det derfor også, at han måtte tilbringe resten af sit liv i eksil. Steensen blev siden bispeviet og fik blandt andet ansvaret for ”Det apostoliske vikariat Danmark.”

Efter religionsfrihedens indførelse i 1849 blev det igen tilladt at være katolik i Danmark, og kirken voksede fra omkring 1.000 medlemmer i 1849 til 3.000 i 1883 og 25.000 i 1922. Væksten skete hovedsageligt gennem polsk indvandring, men der var også en del, som konverterede – cirka 200 danskere om året. En af de bedst kendte danske konvertitter fra denne periode er forfatteren Johannes Jørgensen (1866-1956). I 1953 blev Danmark et selvstændigt bispedømme med sæde i København, og landet har siden da haft tre biskopper. Den nuværende er Czeslaw Kozon, der er danskfødt, men af polsk afstamning.

Andet Vatikanerkoncil medførte en del forandringer af gudstjenesteformen i Danmark. Lægfolk deltager nu i højere grad i gudstjenesterne, f.eks. i forbindelse med oplæsning af bibeltekster og uddeling af nadver. Der blev også oprettet menighedsråd, det anonyme skriftemål (med skriftestolen, som måske især kendes fra film) blev erstattet af en privat samtale med præsten, og kirkerummene blev som mange andre ting moderniseret. Den katolske kirke i Danmark har i dag cirka 39.000 medlemmer, hvoraf en stor del er indvandrere fra især Vietnam og Polen.

Særlige kendetegn

Grundlaget for den katolske kirkes tro er Bibelen, de oldkirkelige trosbekendelser og de 21 økumeniske konciler, hvoraf som sagt Nikæakonciliet (325) var det første og Andet Vatikanerkoncil (1962-65) det seneste. Derudover kan også paven fremsætte dogmer, som er bindende for hele kirken, hvilket dog sker yderst sjældent.

Den katolske kirke tror på Treenigheden og på, at Gud gennem Jesus har åbenbaret sig selv for verden. Den tror, at Jesus blev menneske, døde og opstod for at skabe forsoning mellem Gud og mennesker. Denne forsoning eller frelse er altså Guds initiativ og Guds kald til det enkelte menneske. Den katolske tro er dog ikke først og fremmest individorienteret. Den kristne er Guds barn, fordi han gennem dåben er blevet forenet med Kristus, Guds søn. Dermed er han også forenet med resten af menigheden, både dem på jorden og dem i Himlen (helgener). Katolikkerne finder derfor også gudstjenesten utrolig vigtig, fordi kirken her som fællesskab henvender sig til Gud.

Kirken forstår sig selv som ”Kristi legeme,” der er forpligtet på at videregive Guds kald til mennesker. Den skal gøre Gud nærværende, hvilket primært sker gennem gudstjenesten (messen) og sakramenterne, hvor Jesus bliver nærværende og kan modtages konkret og fysisk. Den katolske kirke har syv sakramenter: dåb, konfirmation, nadver, præstevielse, ægteskab, skriftemål og salving af syge (”den sidste olie”). Når den troende har modtaget Guds nåde gennem sakramenterne, skal han i sit daglige liv stræbe efter at ligne Kristus ved at efterligne Kristi

kærlighed og selvopofrelse. Når dette mislykkes, kan man opsøge en præst og få tilgivelse for sine fejl og synder i skriftemålet. Den troende håber på, at han engang skal opstå til evigt liv med Gud i Himmelen.

Kontakt

Katolsk Bispekontor
Ansgarstiftelsen, Den Katolske Kirke i Danmark
Gl. Kongevej 15
1610 København V

Tlf.: 33 55 60 80 (kl.9.00-12.30 og kl.13.00-16.00 undtagen lørdag)

E-mail: bispekontor@katolsk.dk

<http://www.katolsk.dk>

Informationschef:

Niels Messerschmidt

Tlf.: 33 55 60 25

E-mail: nm@katolsk.dk.

Lokale menigheder:

For kontaktoplysninger til lokale menigheder henvises til oversigten på kirkens egen hjemmeside:

<http://www.katolsk.dk/1119>

Litteratur

Andersen, Ib H.

1983 *Katolsk håndbog for Danmark 1983*, Ansgarstiftelsen, København.

Bohn, Ove

1978 *Nybrud i den katolske kirke*, Berlingske Forlag, København.

Bos, Joke (red.)

2004 *Den katolske Kirke i Danmark*, Ansgarstiftelsens forlag, København.

Bruus, Annelise et al.

1981 *Den romersk-katolske kirke: tre katolikker fortæller om deres tro*, Nyt Nordisk Forlag, København.

Dalsgård Larsen, Bent

1988 *Dansk kristendom og katolsk tradition: I anledning af pavens besøg i Danmark*, Katolsk Forlag, København.

Frederiksen, Hans Jørgen

2001 *Den katolske Kirke – i kunstens spejl*, Systime, Århus.

Ingesman, Per & Nils Arne Pedersen

2012 *Kirkens historie*, bind 1, Hans Reitzels Forlag, København.

Katolsk Katekismus, Sankt Ansgars Forlag, København (1958).

Den katolske Kirkes Katekismus, Katolsk Forlag og Ansgarstiftelsens Forlag, København (2006).

Jørgensen, Johannes

1916-28 *Mit Livs Legende: Syv Bøger*, Gyldendal, København.

Kongsted, Ole

1981 *Niels Steensen og Danmark*, Katolsk Forlag, København.

Nygård, Jens Jørgen

1986 *Da Danmark var katolsk*, Forum, København.

Den Ortodokse Kirke i Danmark (Gudsmoders Beskyttelses menighed)

Sif Egede Antonsen

Blandt de ortodokse menigheder i Danmark findes der også en dansk menighed. På trods af sin beskedne størrelse er det netop denne danske menighed, som ofte træder frem i de danske medier, når talen falder på den ortodokse kirke. Menigheden er et eksempel på globaliseringens påvirkning af de religiøse miljøer, for nok har den sit udspring i Den ortodokse russiske menigheds kirke i København, men den blev i 2002 konstitueret som en dansk menighed og har siden i nogen grad tilpasset sig det omgivende samfund. Hermed har den ortodokse kirke i Danmark fået en ny, lokal og mere tydelig stemme.

Den ortodokse kirkes historie

I løbet af det fjerde århundrede blev kristendommen statsreligion i Romerriget og kom dermed til at strække sig over store områder og nå mange folkeslag. Kejser Konstantin grundlagde i den forbindelse byen Konstantinopel (det nuværende Istanbul), som blev hovedstaden i det Østromerske rige. Dermed var der to centre for kristendommen: det latinsktalende Rom i vest og det græsktalende Konstantinopel i øst. Kirken i øst samarbejdede med staten, mens kirken i vest efter Roms fald i 476 måtte forhandle med forskellige konger og fyrster.

Forholdet mellem kirkerne i øst og vest var præget af stridigheder. Især var spørgsmålet om den romerske biskop, paven, omdiskuteret. Der var enighed om, at Roms biskop af historiske årsager havde en særlig plads i kirken, men for kirken i øst var det afgørende, at paven ikke var overordnet de andre biskopper. Uanfægtet af dette traf paven beslutninger uden at rådføre sig med den østromerske kirke. Han afgjorde selv læremæssige stridigheder, og i 800 kårede han egenhændigt den franske Karl den Store til kejser, hvormed han allierede kirken med kejsermagten. I 1054 kulminerede uenigheden, og begge kirker ekskommunikerede, dvs. udelukkede, hinanden fra kirken. Dog syntes der ikke at være tale om et klart brud før 1204, hvor vestlige korstogsriddere belejrede Konstantinopel frem til 1261.

Med skolastikkens frembrud i den vestlige kirke og den øgede vægt på mystikken og kroppens rolle i bøn i den østlige kirke, syntes den tidligere fælles kirke uigenkaldeligt at bevæge sig i to forskellige retninger. Flere forsøg på at genforene de to kirker viste sig nyttesløse. Den kristne kirke var herefter opdelt i en katolsk (ordet katolsk betyder almindelig) kirke i vest og en ortodoks (ordet ortodoks betyder rettroende) kirke i øst. Begge kirker mente, at netop de var bærere af den sande kristendom. Med det andet Vatikanerkoncil indtog den romerskkatolske kirke i 1965 en anderledes forsonende position i forhold til blandt andet den ortodokse kirke. Koncilets dekret omkring økumeniske relationer signalerede en betoning af enhed frem for splittelse.

Allerede inden den officielle opdeling havde den østromerske kirke missioneret i Rusland. Ifølge de russiske krøniker undersøgte russerne ”markedet” og besøgte både vestromerske og muslimske menigheder, men det var den østromerske kristendom, de fandt mest tiltrækkende. I praksis har religionsskiftet fundet sted gradvis fra 800-1000, og i 988 blev kristendommen erklæret statsreligion. Den østromerske kirke var på dette tidspunkt etableret i forhold til gudstjenesteliturgi, dogmatisk indhold og kunst, og den russiske kirke adopterede disse uden videre, og overholdelse og videreførelse af traditionen har siden begyndelsen stået centralt i den russisk-ortodokse kirke.

Med Islams udbredelse i det 7. og 8. århundrede og Konstantinopels fald i 1453 faldt også den ortodokse kirkes hovedsæde. Moskvariget var i samme periode blevet mere og mere magtfuldt og blev derfor naturligt arvtager efter Konstantinopel og opfattet som det tredje Rom. Inden 1453 havde den ortodokse kirke været inddelt i fire patriarkater, men med den geografiske forskydning af kirkens centrum fik Moskva også status som patriarkat i 1589. I Rusland blev den ortodokse kirke snart knyttet sammen med den russiske identitet. Kirken var ikke en guddommelig institution, men en funktion i staten. Statens embedsmænd var til stede i forbindelse med kirkemøder, og deltagerne ved disse møder var udpeget af den russiske zar. Med de nationale strømninger i det 19. århundrede blev billedet af kirken som en del af staten endnu stærkere, og det blev en del af den russiske identitet at være ortodoksiens forsvarende.

Derfor rummede det 20. århundrede også enorme udfordringer for den russisk-ortodokse kirke. Med revolutionen i 1917 og det nye styres syn på religion som forældet og undertrykkende, måtte kirken give afkald på alle privilegier og rettigheder. Selvom det var tilladt for den enkelte at være kristen, blev enhver form for organisation bandlyst, og tusindvis af kristne blev dræbt i fængsler og koncentrationslejre. Med Sovjetunionens opløsning i slutningen af det 20. århundrede har den russisk-ortodokse kirke igen fået en magtfuld position i landet. Der er ca. 225 millioner ortodokse kristne på verdensplan, hvoraf størstedelen befinder sig i Rusland og Østeuropa.

En dansk ortodoks kirke

Allerede i 1741 kom den første russisk-ortodokse præst til Danmark på foranledning af den russiske gesandt. I løbet af det 18. århundrede opstod den første menighed, og i forbindelse med dronning Dagmars ægteskab med den russiske kejser byggede man i 1883 den første rigtige ortodokse kirke i København, Aleksander Nevskij-kirken i Bredgade. Forinden havde der eksisteret både et kapel i Horsens og i København, men en kirke var nødvendigt, når det russiske regentpar kom til Danmark. Kirken blev primært benyttet af udstationerede fra Rusland, men diasporamenigheden var ganske lille. I 1880 blev der således optalt 15 ortodokse kristne i Danmark.

Fra begyndelsen af det 20. århundrede begyndte landbruget at importere arbejdskraft fra Østeuropa, og en stor del af de nytilkomne bekendte sig til den ortodokse kirke. Som følge af dette blev den russisk ortodokse kirke i 1915 anerkendt som trossamfund i Danmark. I forbindelse med den russiske revolution i 1917 emigrerede flere russere til Danmark, og der opstod en egentlig menighed

omkring kirken i København. For immigranterne fra Rusland blev kirken et symbol på deres hjemland, og kirken i Bredgade er derfor i høj grad en russisk-ortodoks kirke.

Med sin vægtlægning på det russiske har kirken i Bredgade vist sig ikke at kunne dække det fulde behov for de ortodokse af forskellige nationaliteter. Både gudstjenesten og de sociale aktiviteter foregår på kirkeslavisk og russisk, da det hidtil ikke har været muligt at finde en præst med rødder i den danske menighed. Præsten i kirken er derfor kommet til menigheden fra Rusland. Denne sproglige barriere har bevirket fremkomsten af andre ortodokse kirker så som makedonsk, rumænsk og serbisk ortodokse kirker. Kirken i Bredgade blev grundlagt som en menighed af etniske russere, men billedet har ændret sig i løbet af det 20. århundrede. De oprindelige medlemmers efterkommere er efterhånden fuldt integrerede i det danske samfund, og dette har påvirket kirken i en dansk retning. Desuden har indvandring fra Østeuropa betydet et voksende antal af nationaliteter i Danmark med tilknytning til en ortodoks kristendom.

Allerede i 1956 tog en gruppe dansksprogede ortodokse initiativ til en mindre forsamling udenfor kirken i Bredgade og dannede DOK (Danske Ortodoks-kristnes Kreds), som fungerede som et samlingspunkt i godt 30 år. Interne stridigheder i menigheden i Bredgade, blandt andet angående tilhørsforholdet til det tidligere Sovjetunionen, ledte ved årtusindskiftet til, at to nye menigheder brød med kirken. Den ene af disse, Gudsmoders Beskyttelses menighed, ønskede at danne en dansk ortodoks kirke med fokus på kirkens placering i en vestlig kontekst frem for en russisk. Ønsket var at lette etniske danskeres adgang til den ortodokse kirke og dermed åbne op for nye medlemmer, som ellers var blevet bremset af en sproglig barriere. Den anden har hovedkontor i Valby og afholder gudstjenester i Nyhavn. Gudsmoders Beskyttelses menighed har sidenhen åbnet en afdeling i Århus.

Gudsmoders Beskyttelses menighed består hovedsageligt af danske konvertitter, og de yngre eller nyere medlemmer har derfor ikke nogen forbindelse eller erfaring med menighedens russiske ophav. Menighedens præst er ligeledes dansk konvertit og bruges i høj grad af medierne som repræsentant for den ortodokse tro i Danmark. Dette sker på trods af, at menigheden ikke har mere end cirka 35 medlemmer. Menigheden er knyttet til det vesteuropæiske eksarkat indenfor det økumeniske konstantinopolske patriarkat.

Særlige kendetegn

Den ortodokse kirke har syv sakramenter, men dåben og nadveren betragtes som de vigtigste. De øvrige fem er firmelsen (konfirmation), skriftemålet, embedsordinationen, ægteskabet og sygesalvningen. Nadverritualet er det centrale punkt i den ortodokse gudstjeneste, og dette kommer bl.a. til udtryk ved, at nadverens elementer bæres gennem kirken, mens præsten svinger et kar med røgelse.

Kirken dyrker helgener, som er historiske personer, der opfattes som særligt udvalgte af Gud. Den kristne kan i bøn henvende sig til en helgen, med håbet om at denne vil gå i forbøn for den troende.

Disse helgener afbilledes på ikoner, som hænger overalt i kirkerne, men som også er en del af inventaret i det ortodokse hjem. Man beder til en helgen ved at bede til dennes ikon.

Bønnen er i det hele taget et bærende element for den ortodokse. Både i kirken, men også i hjemmet i forbindelse med morgen- og aftenbøn. Bønnen er dermed en integreret del af den troendes daglige liv. En anden del af det ortodokse liv uden for kirkerummet er fasten, og der er ganske mange fastedage i løbet af året. En overvejende del af de ortodokse faster dog blot i de syv uger op til påske.

Det er tilladt for præster i den ortodokse kirke, modsat præsterne i den katolske, at indgå ægteskab. Dog er det ikke muligt for en præst at blive biskop, hvis han har valgt at gifte sig.

I forhold til den russisk ortodokse kirke skiller Gudsmoders beskyttelse sig ud på nogle områder. For eksempel synger menigheden med på salmesang, hvilket ellers ikke er tilfældet i den ortodokse kirke, og der bliver lagt større vægt på prædikenen, som menigheden lytter til, mens de sidder ned. Liturgien foregår på dansk, og kirkerummets indretning har lyse skandinaviske træk. Kvinderne bærer ikke tørklæde og må gerne gå i bukser modsat i kirken i Bredgade.

Kontakt

Gudsmoders Beskyttelses Menighed
Blomstervænget 10
2800 Kgs. Lyngby

Præst og forstander Poul Sebbelov
Tlf.: 38 87 36 96

E-mail: forstander@ortodoks.dk

<http://www.ortodoks.dk>

Litteratur

Gottlieb, Christian

2008 ”Den russiske idé – Ortodoks kirke og national identitet i det postsovjetiske Rusland”, i: Jens Holger Schjørring & Jens Torkild Bak, (red.), *Fra modernitet til pluralisme*. Forlaget Anis, København, 191-219.

Hvithamar, Annika

2007 *Danske Verdensreligioner – Kristendom*, Gyldendal, København.

2007 ”De kristne ortodokse menigheder i Danmark – tal fra diasporaen”, i: Margit Warburg & Brian Jacobsen, (red.), *Tørre tal om troen – Religionsdemografi i Danmark i det 21. århundrede*, Forlaget Univers, Højbjerg.

2007 ”Nu skal vi tilbage til rødderne – konversion til den ortodokse kirke i Danmark”, i: Mogens Mogensen & John H. M. Damsager, (red.), *Dansk konversionsforskning*, Forlaget Univers, Højbjerg.

Ware, Timothy

1993 *The Orthodox Church – new edition*, Penguin Books, London.

Den ortodokse russiske kirkes menighed i København (Bredgade)

Af Sif Egede Antonsen

En af bygningerne i Bredgade i København tiltrækker sig i særlig grad den forbipasserendes opmærksomhed. Nok er den opført i røde sten ligesom de omkringliggende bygninger, men hvis betragteren hæver blikket, vidner den øverste del af bygningens konstruktion om en anden baggrund og historie end den danske. Tre gyldne kupler med kors troner over denne kirke og fører tanken fra København til Rusland og de smukke ortodokse kirkebygninger. Kirken i Bredgade lægger rum til Den ortodokse russiske kirkes menighed i København, som er en del af den russisk-ortodokse kirke og i dag hører under Den russiske kirke uden for Ruslands jurisdiktion. Den er den ældste og indtil 1995, hvor den makedonske ortodokse kirke blev anerkendt som trossamfund, eneste anerkendte ortodokse kirke i Danmark. I dag er der 9 forskellige ortodokse grupper der har status som anerkendt trossamfund i Danmark.

Den ortodokse kirkes historie

I løbet af det fjerde århundrede blev kristendommen statsreligion i Romerriget og kom dermed til at strække sig over store områder og nå mange folkeslag. Kejser Konstantin grundlagde i den forbindelse byen Konstantinopel (det nuværende Istanbul), som blev hovedstaden i det Østromerske rige. Dermed var der to centre for kristendommen: det latinsktalende Rom i vest og det græsktalende Konstantinopel i øst. Kirken i øst samarbejdede med staten, mens kirken i vest efter Roms fald i 476 måtte forhandle med forskellige konger og fyrster.

Forholdet mellem kirkerne i øst og vest var præget af stridigheder. Især var spørgsmålet om den romerske biskop, paven, omdiskuteret. Der var enighed om, at Roms biskop af historiske årsager havde en særlig plads i kirken, men for kirken i øst var det afgørende, at paven ikke var overordnet de andre biskopper. Uanfægtet af dette traf paven beslutninger uden at rådføre sig med den østromerske kirke. Han afgjorde selv læremæssige stridigheder, og i 800 kårede han egenhændigt den franske Karl den store til kejser, hvormed han allierede kirken med kejsermagten. I 1054 kulminerede uenigheden, og begge kirker ekskommunikerede, dvs. udelukkede, hinanden fra kirken. Dog syntes der ikke at være tale om et klart brud før 1204, hvor vestlige korstogsriddere belejrede Konstantinopel frem til 1261.

Med skolastikkens frembrud i den vestlige kirke og den øgede vægt på mystikken og kroppens rolle i bøn i den østlige, syntes den tidligere fælles kirke uigenkaldeligt at bevæge sig i to forskellige retninger. Flere forsøg på at genforene de to kirker viste sig nyttesløse. Den kristne kirke var herefter opdelt i en katolsk (almindelig) kirke i vest og en ortodoks (rettroende) kirke i øst. Begge kirker mente, at netop de var bærere af den sande kristendom. Med det andet Vatikanerkoncil indtog den romerskkatolske kirke i 1965 en anderledes forsonende position i forhold til blandt andet

den ortodokse kirke. Koncilets dekret omkring økumenik signalerede en betoning af enhed frem for splittelse.

Allerede inden den officielle opdeling havde den østromerske kirke missioneret i Rusland. Ifølge de russiske krøniker undersøgte russerne ”markedet” og besøgte både vestromerske og muslimske menigheder, men det var den østromerske kristendom, de fandt mest tiltrækkende. I praksis har religionens skifte fundet sted gradvis fra 800-1000, og i 988 blev kristendommen erklæret statsreligion. Den østromerske kirke var på dette tidspunkt etableret i forhold til gudstjenesteliturgi, dogmatisk indhold og kunst, og den russiske kirke adopterede disse uden videre, og overholdelse og videreførelse af traditionen har siden begyndelsen stået centralt i den russisk-ortodokse kirke.

Med islams udbredelse i det 7. og 8. århundrede og Konstantinopels fald i 1453 faldt også den ortodokse kirkes hovedsæde. Moskvariget var i samme periode blevet mere og mere magtfuldt og blev derfor naturligt arvtager efter Konstantinopel og opfattet som det tredje Rom. Inden 1453 havde den ortodokse kirke været inddelt i fire patriarkater, men med den geografiske forskydning af kirkens centrum fik Moskva også status som patriarkat i 1589. I Rusland blev den ortodokse kirke snart knyttet sammen med den russiske identitet. Kirken var ikke en guddommelig institution, men en funktion i staten. Statens embedsmænd var til stede i forbindelse med kirkemøder, og deltagerne ved disse møder var udpeget af den russiske zar. Med de nationale strømninger i det 19. århundrede blev billedet af kirken som en del af staten endnu stærkere, og det blev en del af den russiske identitet at være ortodoksiens forsvarer.

Derfor rummede det 20. århundrede også enorme udfordringer for den russisk-ortodokse kirke. Med revolutionen i 1917 og det nye styres syn på religion som forældet og undertrykkende, måtte kirken give afkald på alle privilegier og rettigheder. Selvom det var tilladt for den enkelte at være kristen, blev enhver form for organisation bandlyst, og tusindvis af kristne blev dræbt i fængsler og koncentrationslejre. Med Sovjetunionens opløsning i slutningen af det 20. århundrede har den russisk-ortodokse kirke igen fået en magtfuld position i landet. Der er ca. 225 millioner ortodokse kristne på verdensplan, hvoraf størstedelen befinder sig i Rusland og Østeuropa.

Kirken i Bredgade

Allerede i 1741 kom den første russisk-ortodokse præst til Danmark på foranledning af den russiske gesandt. I løbet af det 18. århundrede opstod den første menighed, og i forbindelse med dronning Dagmars ægteskab med den russiske kejser byggede man i 1883 den første rigtige ortodokse kirke i København, Aleksander Nevskij-kirken i Bredgade. Forinden havde der eksisteret både et kapel i Horsens og i København, men en kirke var nødvendigt, når det russiske regentpar kom til Danmark. Kirken blev primært benyttet af udstationerede fra Rusland, men diasporamenigheden var ganske lille. I 1880 blev der således optalt 15 ortodokse kristne i Danmark.

Fra begyndelsen af det 20. århundrede begyndte landbruget at importere arbejdskraft fra Østeuropa, og en stor del af de nytilkomne bekendte sig til den ortodokse kirke. Som følge af dette blev den russisk ortodokse kirke i 1915 anerkendt som trossamfund i Danmark. I forbindelse med den

russiske revolution i 1917 emigrerede flere russere til Danmark, og der opstod en egentlig menighed omkring kirken i København. For immigranterne fra Rusland blev kirken et symbol på deres hjemland, og kirken i Bredgade er derfor i høj grad en russisk-ortodoks kirke.

Med sin vægtlægning på det russiske har kirken i Bredgade vist sig ikke at kunne dække det fulde behov for de ortodokse af forskellige nationaliteter. Både gudstjenesten og de sociale aktiviteter foregår på kirkeslavisk og russisk, da det hidtil ikke har været muligt at finde en præst med rødder i den danske menighed. Præsten i kirken er derfor kommet til menigheden fra Rusland. Denne sproglige barriere har bevirket fremkomsten af andre ortodokse kirker så som makedonsk, rumænsk og serbisk ortodokse kirker.

Kirken i Bredgade bruges dog af ortodokse med anden etnisk baggrund end russisk og er fortsat den ortodokse kirke i Danmark med den mest forskelligartede menighed. Den er også den mest besøgte med omkring 100 deltagere i søndagsgudstjenesten og 500 aktive medlemmer. Kirken hørte frem til revolutionen under patriarkatet i Moskva, men grundet urolighederne i hjemlandet kom den i 1921 under eksilpatriarkatet i Paris' jurisdiktion. I 1984 skiftede menigheden på grund af interne uoverensstemmelser til ROKOR (den russiske kirke udenfor Rusland). I 2007 blev Den russisk ortodokse kirke uden for Rusland lagt sammen med Moskvapatriarkatet.

Det er bemærkelsesværdigt, at i en tid hvor religioner bliver mere betydningsfulde i diasporaen, er dette ikke tilfældet for de russiske ortodokse kirkes menigheder i Danmark. Højst 10 procent af de kristne russere og østeuropæere i Danmark besøger regelmæssigt den ortodokse kirke. Baggrunden for dette skal måske findes i interne stridigheder i kirken, som derfor ikke har magtet at danne et stærkt samlet trossamfund.

Særlige kendetegn

Den ortodokse kirke har syv sakramenter, men dåben og nadveren betragtes som de vigtigste. De øvrige fem er firmelsen (konfirmation), skriftemålet, embedsordinationen, ægteskabet og sygesalvelsen. Nadverritualet er det centrale punkt i den ortodokse gudstjeneste, og dette kommer blandt andet til udtryk ved, at nadverens elementer bæres gennem kirken, mens præsten svinger et kar med røgelse.

Kirken dyrker også helgener, som er historiske personer, der opfattes som særligt udvalgte af Gud. Den kristne kan i bøn henvende sig til en helgen i håbet om, at denne vil gå i forbøn for den troende. Disse helgener afbilledes på ikoner, som hænger overalt i kirkerne, men som også er en del af inventaret i det ortodokse hjem. Man beder til en helgen ved at bede til dennes ikon.

Bønnen er i det hele taget et bærende element for den ortodokse. Både i kirken, men også i hjemmet i forbindelse med morgen- og aftenbøn. Bønnen er dermed en integreret del af den troendes daglige liv. En anden del af det ortodokse liv uden for kirkerummet er fasten, og der er ganske mange fastedage i løbet af året. En overvejende del af de ortodokse faster dog blot i de syv uger op til påske.

Det er tilladt for præster i den ortodokse kirke, modsat præsterne i den katolske, at indgå ægteskab. Dog er det ikke muligt for en præst at blive biskop, hvis han har valgt at gifte sig.

Kontakt

Alexander Nevsky Kirke
Bredgade 53
1260 København K

Tlf.: 30 13 60 46

E-mail: ruskirke@gmail.com

<http://www.ruskirke.dk>

Litteratur

Gottlieb, Christian

2008 "Den russiske idé – Ortodoks kirke og national identitet i det postsovjetiske Rusland", i: Jens Holger Schjørring & Jens Torkild Bak, eds., *Fra modernitet til pluralisme*. Forlaget Anis, København, 191-219.

Hvithamar, Annika

2007 *Danske Verdensreligioner – Kristendom*, Gyldendal, København.

2007 "De kristne ortodokse menigheder i Danmark – tal fra diasporaen", i: Margit Warburg & Brian Jacobsen, red., *Tørre tal om troen – Religionsdemografi i Danmark i det 21. århundrede*, Forlaget Univers, Højbjerg.

2007 "Nu skal vi tilbage til rødderne – konversion til den ortodokse kirke i Danmark", i: Mogens Mogensen & John H. M. Damsager, eds., *Dansk konversionsforskning*, Forlaget Univers, Højbjerg.

Ware, Timothy

1993 *The Orthodox Church – new edition*, Penguin Books, London.

Den rumænsk-ortodokse menighed i Danmark

Af Steffen Laursen

Den ortodokse tro har eksisteret i Rumænien i hvert fald siden det 12. århundrede og kan ligesom den katolske tro ikke siges at være opstået på ét bestemt tidspunkt. Men den rumænsk-ortodokse kirke blev først en selvstændig kirke i 1864. Den blev ophøjet til patriarkat i 1925. Kirken har 20 millioner medlemmer, hvoraf langt de fleste bor i Rumænien, mens den andre steder primært er en immigrantkirke. Kirken indgår i et forbund af i alt 16 ortodokse patriarkater, som alle anerkender kirkemødet i Kalkedon i år 451. Blandt disse er den rumænsk-ortodokse kirke den næststørste, kun overgået af den russiske (100 millioner medlemmer). I alt væsentligt ligner den rumænsk-ortodokse kirke de øvrige kirker i forbundet. Den lægger eksempelvis stor vægt på liturgien og brugen af ikoner. Gudstjenestesproget er rumænsk, også i Danmark, hvor kirken er en ganske lille immigrantkirke bestående af kun otte menigheder.

Kristendommens vej til Rumænien

Efter apostlenes død blev det med tiden deres efterfølgere, biskopperne, som fik til opgave at sikre, at den kristne kirke beholdt den rette lære, og at gudstjenesteliturgien blev holdt på den rette måde. Ortodoksi kan oversættes til ”ret lære” eller ”ret lovprisning,” og for de ortodokse kirker er de to dele uløseligt forbundet.

Kristendommen kom muligvis til området, som i dag kaldes Rumænien, allerede i 300-tallet, mens den østlige og vestlige del af kristendommen stadig befandt sig inden for én kirke. Omkring årtusindskiftet (1054) skete der en splittelse mellem de østlige, ”ortodokse” kirker og de vestlige, ”katolske” kirker, og da kirken i Rumænien hørte til patriarkatet i Konstantinopel, var den på den østlige side. Da det byzantinske rige faldt i 1453, kom Rumænien under tyrkisk overherredømme (Osmannerriget), og den ortodokse tro blev for mange et udtryk for en selvstændig, national identitet. Gudstjenestesproget var kirkeslavisk indtil 1600-tallet, hvor det blev ændret til rumænsk.

Begyndelsen til det nuværende Rumænien skal findes i 1800-tallet, hvor de to fyrstendømmer Valakiet og Moldavien blev forenet under én fyrste (1859) og erklærede selvstændighed fra tyrkerne (1877). Kirkerne i Valakiet og Moldavien havde på dette tidspunkt hver sin leder, eller metropolit, under patriarken i Konstantinopel. De to metropolitler valgte at lade det kirkelige landskab følge det politiske og lagde deres kirkelige territorier sammen. Rumæniens grundlov fra 1866 kalder kirken for ”den rumænske ortodokse kirke” og erklærer samtidig uafhængighed fra alle udenlandske biskopper. Kirkens uafhængighed blev godkendt af den økumeniske patriark af Konstantinopel, men det var først efter Første Verdenskrig, nærmere bestemt i 1925, da Rumænien, Transsylvanien, Bessarabien og Bukovina var blevet forenet i et ”Stor-Rumænien,” at den rumænske kirke blev ophøjet til patriarkat.

Under kommunismen blev den rumænsk-ortodokse kirke forfulgt i et mindre omfang end andre kristne, fordi den samarbejdede med styret. Dette samarbejde har ført til et anstrengt forhold til andre kristne i Rumænien, særligt fordi mange kirkebygninger, der blev beslaglagt og givet til den rumænsk-ortodokse kirke af kommunisterne, ikke siden er blevet givet tilbage. I dag er den rumænsk-ortodokse kirke stadig langt det største trossamfund i Rumænien og tæller 87 procent af befolkningen. Den har på verdensplan omkring 20 millioner medlemmer, hvoraf de fleste bor i Rumænien eller Moldavien.

En kirke uden egne bygninger

Den første rumænsk-ortodokse menighed i Danmark blev oprettet i Viborg i 1979 og var en kirke for rumænske politiske flygtninge. Efter at have fungeret i nogle år lukkede kirken på grund af manglende midler og medlemmer. Der blev siden oprettet kirker i København og Aarhus. Efter Rumæniens optagelse i EU i 2007 steg antallet af rumænske indvandrere betydeligt, og der blev i de efterfølgende år dannet menigheder i Sønderborg, Odense, Roskilde, Herning og Charlottenlund. Menighederne deles om seks præster, der er delvist aflønnet af den rumænske stat, og der holdes i alle menigheder gudstjeneste på alle søndage og helligdage. Det sker i lånte eller lejede folkekirkebygninger og i Aarhus og Aalborg i den katolske kirke.

At man ikke har egne kirkebygninger sætter visse begrænsninger for, hvordan man kan fejre gudstjeneste. I Rumænien er kirkerne indrettet på traditionel ortodoks vis med et særskilt alterrum skjult fra menigheden af en "ikonostase," dvs. en skillevæg bygget af ikoner (se religiøse kendetegn). Dette er ikke muligt i Danmark, og gudstjenesten må så tilpasses til det kirkerum, der er til rådighed. Gudstjenestesproget er også i Danmark rumænsk, og da den rumænsk-ortodokse kirke ser sig kun som kirke for rumænere, finder den det ikke nødvendigt at gøre gudstjenesten mere tilgængelig for danskere. I 2008 boede der omkring 500 rumænsk-ortodokse kristne i Danmark, men da der tillige er mange rumænere, der opholder sig i landet for kortere perioder, har kirken reelt en væsentlig større berøringsflade.

Særlige kendetegn

Hierarki

Den rumænsk-ortodokse kirke ledes af en patriark. Den nuværende patriark er Daniel Chiobotea. Under patriarken er metropolitler og ærkebiskopper, under dem er biskopper, og under dem er de lokale menigheder. Siden 2007 har Skandinavien haft sin egen biskop, bosiddende i Stockholm. Forsamlingen af alle biskopper, bispesynoden, er den højeste autoritet inden for den rumænsk-ortodokse kirke, og den vælger blandt andet patriarken. Kirken er desuden i forbund med andre ortodokse kirker, hvor patriarken af Konstantinopel har en symbolsk æresforrang.

Tradition

Den rumænsk-ortodokse kirke mener ligesom de andre ortodokse kirker, at Helligånden stadig leder Kirken. Helligåndens vejledning i fortiden kalder man Traditionen. Den klareste og vigtigste

vejledning fandt sted på de syv oldkirkelige kirkemøder, som man anser for autoritative og autentiske udlægninger af den kristne tro. På disse kirkemøder blev det afgjort, hvordan man skulle forstå Treenigheden og Jesu to naturer. På de to første blev man enige om Den nikæno-konstantinopolitanske Trosbekendelse, som også er en af folkekirkens bekendelser (de ortodokse kirker har ikke Den apostoliske Trosbekendelse, som oftest bruges i folkekirkelige gudstjenester). På det fjerde kirkemøde, som var i Kalkedon i 451, opstod der uenighed om, hvordan Jesu to naturer præcis skulle forstås, og de orientalsk-ortodokse kirker (i blandt andet Egypten og Etiopien) blev adskilt fra resten af kristenheden. De østlig-ortodokse kirker anerkendte kirkemødets beslutninger, og den rumænsk-ortodokse tradition bygger videre på disse. Også de såkaldte kirkefædre er vigtige for den ortodokse kristenhed.

Teologi

Fordi kirken er så ung og er afgrænset nationalt snarere end teologisk fra de øvrige ortodokse kirker – modsat f.eks. protestanter og katolikker – er det svært at pege på en egentlig rumænsk-ortodoks teologi. Den transsylvanske Dumitru Staniloae (1903-93) kan ses som et rumænsk eksempel på den genopblomstring af teologien, som den ortodokse kirke oplevede i det sidste århundrede. Staniloae skrev to hovedværker, det ene en meget omfattende dogmatik, og det andet en oversættelse af nogle af de østlige kirkefædres værker. Hans mål var at skrive ”en konkret teologi, en erfaringsteologi” (citeret i *The Christian Orthodox Churches* af John Binns). Det er præcis genopdagelsen og nytænkningen af kirkefædrenes teologi, der er kendetegnende for alle de ortodokse kirker i det 20. århundrede, og det samme er vægtlægningen på kirkens erfaring og ikke kun dens tanke som grundlag for teologien. Al ortodoks teologi lægger desuden stor vægt på gudstjenesten som stedet, hvor Gud møder mennesket.

Den guddommelige liturgi

Liturgien er den måde, gudstjenesten foregår på, og den er for de ortodokse kristne enormt vigtig, da den ses både som kirkens forbindelse til sin fortid og som den måde, hvorpå Gud bliver nærværende i verden. Liturgien har to dele, den første består af bønner, salmer, læsninger fra Bibelen og prædiken, og den anden af nadverfejring. I Rumænien er kirkerummet som sagt adskilt fra alterrummet af en ikon-væg, ikonostasen. I alterrummet indvier præsterne skjult for menigheden det brød og den vin, som af Helligånden forvandles til Jesu legeme og blod, imens menigheden beder og synger udenfor. Mange af liturgiens bønner og andre led er meget gamle, nogle fra 400-tallet og måske ældre. Liturgien er langt mere kompliceret og højtidelig end i folkekirken, og dele af nadverhandlingen foregår helt skjult for menigheden, hvilket er med til at understrege, at det, der sker, er et mysterium. Liturgien fremsiges ikke, men messes eller synges. Dette gælder også tekstlæsningerne fra Bibelen. Kun prædikenen leveres i en almindelig taleform.

Kontakt

Bispesædet for Norden
Biskop Macarie Dragoi
Travbanan 53
Tumba/Stockholm, Sverige

Tlf.: + 46 853 035 600

E-mail: secretariat@episcopiascandinavia.se

<http://www.episcopiascandinavia.se>

Litteratur

Gogol, Nikolai V.

1991 *Om den guddommelige liturgi*, Skt. Aleksander Nevskys ortodokse kirke, København.

Johansen, Johannes R.

2005 *Den ortodokse kirkes guddommelige liturgier*, Solum Forlag AS, Oslo.

Larsen, Birthe og Peter Lodberg (red.)

1997 *Kristne kirkesamfund i Danmark*, Forlaget ANIS, København.

Prahl, Søren

1987 *Ikoner*, Nordisk Kulturhistorisk Selskab.

Stubberup, Michael

2004 *Hjertebøn og østkirkens mystikere*, Borgens Forlag, Valby.

Ware, Kallistos

2003 *Vejen*, Hl. Silouan Forlag, København.

Det Danske Missionsforbund

Af Pia Andersen

Det Danske Missionsforbund også kaldet Missionsforbundet er en kongregationalistisk inspireret evangelisk frikirke med 24 selvstændige menigheder i Danmark. Centralt for Det Danske Missionsforbund er ideen om "frihed i fællesskab." Det vil sige, at de enkelte menigheder er selvstændigt styret, og fortolkningen af Bibelen står i udstrakt grad de enkelte medlemmer frit for. Det Danske Missionsforbund forpligter sine medlemmer på et minimum af fælles teologi, hvor troen på Kristus og livet med Kristus står i centrum. Grundideen er, at man igennem menighederne synliggør Guds rige på jorden.

Kongregationalisme som udgangspunkt

Kongregationalismen udsprang af den nonkonformistiske vækkelse i slutningen af 1500-tallet og begyndelsen af 1600-tallet i England. Nonkonformisterne er alle de protestantiske grupper, herunder kongregationalisterne, der søgte at modsætte sig stiftelsen af en engelsk national kirke, og som tog afstand fra den anglikanske gudstjeneste og kirkeordning. De tidlige kongregationalister blev i England kaldt "separatister" eller "independents," hvor sidstnævnte betegnelse stadig anvendes. For kongregationalisterne er den overordnede ide, at hver menighed i sig selv er nok til at repræsentere kirken udadtil.

I 1600-tallets kolonier i New England var kongregationalisterne den førende religiøse retning og dominerede i både Massachusetts Bay og Plymouth Plantation med ledere som John Cotton, John Owen og Jonathan Edwards. Mange af de tidlige universiteter i Amerika blev siden også grundlagt af kongregationalister, heriblandt Harvard, Yale og Dartmouth. Kongregationalismen er således en engelsk-amerikansk kirkepolitisk retning, hvor den enkelte menighed er øverste myndighed både i trosspørgsmål og andre anliggender. Kongregationalismen er afvisende over for stats- og folkekirkeordninger. De danske frikirker bliver derfor ofte betegnet som kongregationalistiske.

Missionsforbundets opståen

Med inspiration fra de engelske og amerikanske vækkelsesbevægelser opstod der i Danmark i 1800-tallet et ønske om at stifte nye kirker uden for folkekirken. Tiden var præget af lokale folkelige vækkelser, der ikke længere kunne identificere sig med statskirkens forkyndelse, som de anklagede for at være alt for rationalistisk. Vækkelsesfolket prioriterede bøn og bibelstudium, og de følte sig langt fra den officielle kirke. Særligt hjemvendte immigranter fra USA ville med inspiration fra de amerikanske vækkelsesbevægelser stifte nye frikirker.

I forbindelse med Grundloven i 1849, blev det muligt at stifte religiøse samfund uden for folkekirken. Frikirkerne er siden blevet en betegnelse for en menigheds- eller kirkedannelse helt uden for folkekirken, hvilket også betyder, at disse kirker kan have et andet bekendelsesgrundlag. Frikirkerne er økonomisk uafhængige af staten, og er ikke underlagt nogen former for statslig

kontrol. De er selvfinansierede og er derfor også afhængige af gaver og kontingenter ligesom valg- og frimenighederne. Der findes cirka 300 frikirker i Danmark, der tilsammen har cirka 25.000 medlemmer.

Det Danske Missionsforbund blev stiftet af fiskeren Jens Jensen-Maar i Ålborg i 1888 som et resultat af vækkelsesbølgerne i 1800-tallet. Forbilledet var Sverige, hvor den svensk-amerikanske prædikant Frederik Franson med inspiration fra de store vækkelser i USA stiftede Svenska Missionsförbundet, som på det tidspunkt var den største frikirke i Sverige. Jens Jensen-Maar samlede flere lokale frimenigheder, som var blomstret op i forbindelse med Grundloven af 1849, under Det Danske Missionsforbund. Menighederne har helt fra begyndelsen været selvstændige og meget forskellige, og det er stadig tilfældet i dag. Lokalmenighederne er blandt andet selvbestemmende i forhold til gudstjenesteform, ansættelse af præster og økonomi.

24 frikirker fra hele landet er i dag tilknyttet Det Danske Missionsforbund. Gennem repræsentantskab vælger menighederne et forbundsråd, hvis opgave det er at tage sig af fælles anliggender. Dette forbundsråd har ingen myndighed over den enkelte lokalmenighed, men tilbyder de selvstændige menigheder ekspertise og rådgivning. Det Danske Missionsforbund har missionsaktiviteter i flere forskellige lande, blandt andet i Grønland, Ghana, Rumænien og Thailand, hvor det organiserer velgørhedsarbejde i samarbejde med lokale kristne og kirkelige organisationer.

Det Danske Missionsforbund er tilsluttet det internationale missionsforbund Federation of Free Evangelical Churches (IFFEC), som er en transnational evangelisk frikirkesammenslutning. IFFEC har til formål at fremme missionsarbejde og at skabe en international kirke, hvis fælles værdigrundlag er en opfattelse af kirken som Jesu Kristi legeme, og som arbejder på at udbrede den bibelske sandhed.

Særlige kendetegn

Det Danske Missionsforbund deler trosbekendelse med de fleste af Danmarks øvrige kristne kirker. Missionsforbundet lægger vægt på, at kirken skal kunne rumme læremæssige forskelligheder, og derfor praktiserer kirken både barnedåb og voksendåb, selvom den almindelige dåbspraksis er voksendåb. Bibelen anses for at være Guds ord og opfattes som den højeste autoritet i alle spørgsmål om tro og liv. Missionsforbundet definerer Bibelens kerne som personen Jesus Kristus. Dåb og nadver opfattes som sakramenter, som er indstiftet af Jesus Kristus. Troen står for Det Danske Missionsforbund meget centralt, og man mener ikke, at dåben i sig selv gør et menneske kristent. Det er den bevidste tro på Jesus Kristus, der er afgørende.

Missionsforbundet tænker på Guds kirke som et verdensomspændende fællesskab af alle, som tror på Jesus Kristus. Det er den enkelte menigheds opgave er at udbrede budskabet om Jesus Kristus og at oplære de troende i efterfølgelse af Jesus Kristus, indtil han vender tilbage. Grundideen er derfor, at de lokale menigheder skal synliggøre Guds rige på jorden med Det Nye Testamente som forbillede.

Kontakt

Det Danske Missionsforbund
Rosenlunden 17
5000 Odense C

Tlf.: 66 14 83 31

E-mail: ddm@email.dk

<http://www.missionsforbundet.dk>

Litteratur

Kühle, Lene & Henrik Reintoft Christensen, (red.),

2011 *Religion i Danmark 2011. En e-årbog fra Center for SamtidsReligion*, Aarhus Universitet.

Tilgængelig på: <http://samtidsreligion.au.dk/religion-i-danmark/2011/> (besøgt 15. december 2011).

Magasinet. Nyt fra Det Danske Missionsforbund, nr. 73, 123. årgang.

http://www.missionsforbundet.dk/fileadmin/DDM/Magasinet/magasinet_73.pdf (besøgt 9. august 2011).

Nielsen, Marie Vejrup, Jørn Borup & Lene Kühle, (red.),

2009 *Religion i Danmark 2009. En e-årbog fra Center for SamtidsReligion*, Aarhus Universitet.

Tilgængelig på: <http://samtidsreligion.au.dk/religion-i-danmark/rel-aarbog09/> (besøgt 15. december 2011).

Nielsen, Marie Vejrup & Lene Kühle, (red.),

2010 *Religion i Danmark 2010. En e-årbog fra Center for SamtidsReligion*, Aarhus Universitet.

Tilgængelig på: <http://samtidsreligion.au.dk/religion-i-danmark/rel-aarbog10/> (besøgt 15. december 2011).

Ramsdahl-Thomsen, Marie

2010 "Frie menigheder – danske valg- og frimenigheder", i Marie Vejrup Nielsen & Lene Kühle, (red.), *Religion i Danmark 2010. En e-årbog fra Center for SamtidsReligion*, Aarhus Universitet,

pp. 127-131. Tilgængelig på: <http://samtidsreligion.au.dk/religion-i-danmark/rel-aarbog10/> (besøgt 15. december 2011)

Frelsens Hær

Af Sif Egede Antonsen

Frelsens Hær er især kendt for sit sociale arbejde og for de uniformklædte medlemmers musikalske optræden i gaderne. De færreste tænker over, at Frelsens Hær i Danmark er et anerkendt trossamfund, og at den sociale hjælp og musikken er udslag af en bestemt kristen overbevisning. Frelsens Hær opstod i det 19. århundrede i England som et svar på den fattigdom, der voksede frem i byerne i kølvandet på den industrielle revolution. 1865 regnes for grundlæggelsesåret og ægteparret William og Catherine Booth for Hærens grundlæggere. I 1887 gjorde Frelsens Hær sit indtog i Danmark, hvor den opbyggede en menighed og iværksatte et massivt nødhjælpsarbejde. I dag er der mere end tusind Frelsens Hærs soldater i Danmark.

Grundlæggelsen af Frelsens Hær

Den engelske præst William Booth (1829-1912) fandt allerede som ung det traditionelle kirkeliv og kirkens gudstjenesteform utilstrækkelig i forhold til den fattigdom og nød, der fandtes uden for kirkens mure. Derfor prædikede han kirkens budskab på gaderne først i sin fødeby Nottingham og siden i London. Som følge af dette blev han udstødt af Metodistkirken, hvor han tidligere havde været aktiv, og han begyndte i stedet at prædike i en metodistisk løsrivelsesbevægelseskirke, hvor han mødte sin kommende hustru Catherine Mumford (1829-1890). I 1861 brød han dog endeligt med metodisterne for at følge sit kald som omrejsende vækkelsesprædikant. Også hans hustru begyndte at virke som prædikant. Kvindelige prædikanter hørte til sjældenhederne på denne tid, men William Booth gav kvinderne ligestilling i sin organisation.

William Booth grundlagde The East London Christian Mission (Den Kristne Mission), hvis menighed bestod af fattige, der havde omvendt sig til Booths forkyndelse. De omvendte blev selv en del af missionsarbejdet, idet de fortalte andre om deres omvendelse. Samtidig blev de fastholdt i deres nye tro ved interne helliggørelsesmøder. Det økonomiske fundament for menigheden kunne ikke findes blandt de fattige medlemmer, men bestod af bidrag fra det velstillede borgerskab i West End. Organisationen voksede hurtigt og bestod i 1869 af et hovedkvarter, eget tidsskrift, fjorten missionsstationer og flere suppekøkkener.

Et af Den Kristne Missions medlemmer, Elijah Cadman, lagde grunden for tanken om missionen som en "frelsens hær," og i 1878 blev betegnelsen "Den Kristne Mission" ikke længere brugt. Frelsens Hær antog en militær struktur. Uniformer og titler som major og kaptajn blev indført. Som en del af det militære udtryk fik Frelsens Hær ligeledes sine egne orkestre, som blev brugt ved hærens optog gennem gaderne. Frelsens Hær mødte megen modstand i lokalsamfundet, blandt andet på grund af dens opgør med druk. Ofte blev soldaterne overfaldet og herefter kastet i fængsel, da de ifølge ordensmagten selv fremprovokerede disse reaktioner. I 1883 blev det sociale arbejde

systematiseret, og i William Booths bog ”In Darkest England and the Way Out” fra 1890 blev hærens sociale vision og handlingsplan præsenteret.

I 1880’erne blev bevægelsen international og bevægede sig med emigranter først til de engelsktalende lande USA, Canada, Australien og Irland. Ved århundredeskiftet havde hæren gjort sit indtog i 30 lande. Billedet af Hæren ændrede sig langsomt, i takt med at dens formål fremstod tydeligere, og den blev opfattet som de svages beskyttere. Den gik blandt andet i aktion mod børneprostitution, skaffede hjemløse et tag over hovedet og oprettede kvindehjem for kommende ugifte mødre. Ligeledes søgte den at forbedre arbejdernes vilkår på fabrikkerne. Hæren udførte ikke kun sit arbejde i de lande, hvor organisationen havde etableret sig, men søgte at bekæmpe den sociale nød, hvor den måtte forekomme. Selvom der stadig kunne spores en modvilje mod Hærens religiøse fremtoning, var det sociale arbejde velkomment.

Ved indgangen til Første Verdenskrig havde Hæren afdelinger i 58 lande. De to verdenskrige skabte stor nød i Europa og medførte et massivt behov for Hærens arbejde. Siden krigen har hæren udviklet sig uden de store ændringer. Der er stadig brug for det sociale arbejde verden rundt, og Frelsens Hærs rolle er derfor langt fra udspillet. I 1995 bestod Hæren af over 14.000 korps i 101 lande, og i alt 2 millioner mennesker er knyttet til Frelsens Hær.

Et stort socialt arbejde i Danmark

Frelsens Hær bevægede sig med den engelske stabskaptajn Robert Perry til Danmark i 1887. Også her mødte bevægelsen meget modstand, men på trods af dette voksede Hæren og spredte sig hurtigt til hele landet. Da Frelsens Hær begyndte sit arbejde i Danmark, var de sociale tiltag ikke organiserede. Men det sociale arbejde udviklede sig, og i 1895 havde Hæren blandt andet allerede to herberger, to arbejdsstuer, et understøttelsesdepartement, en vuggestue og et hjem for faldne kvinder. I 1896 blev det danske hovedkvarter bygget på Vesterbro i København.

Frelsens Hær begyndte også at rette sit sociale arbejde mod fængslerne. Menighedens soldater besøgte fangerne, men hjalp også deres familier med økonomisk støtte. Fra 1919-1973 lagde bevægelsen hus til et mødrehjem for gravide og ugifte mødre med børn. Desuden åbnede de børnehjem, børnelejre og et ungdomsherberg. Foruden menighedsarbejdet favner hæren i dag stadig en bred vifte af projekter som herberger, krisecentre, børneinstitutioner, plejehjem, genbrugscentre, familiehjælp og forretninger.

I Danmark er der to divisioner inden for Hæren: Jylland og Øerne. Frelsens Hær i Danmark består i dag af i alt 30 korps, 19 sociale institutioner, og den har flere end tusind medlemmer. Det er ikke muligt at uddanne sig til officer i Danmark. Soldaterne må i stedet rejse til London og Oslo, hvis de ønsker at blive officerer og dermed være i fuldtidstjeneste i Hæren. Dette har haft en stor betydning for Hærens udvikling i Danmark, da manglen på lokal uddannelse begrænser antallet af soldater, der bliver officerer.

Frelsens hær blev anerkendt som trossamfund i Danmark i januar 1971. Indtil da blev soldater og officerer borgerligt viet for derefter at holde en ceremoni hos Frelsens Hær. Siden 1971 finder de fleste bryllupper og begravelser sted inden for korpset. Pengene til Hærens arbejde stammer delvis fra det offentlige og delvis fra private donationer. Også i Danmark har det musikalske aspekt af Hæren spillet en vigtig rolle. I 1920 startede det mandlig-socialt Musikkorps, som spillede både blandt korpset og i forbindelse med det sociale arbejde.

Særlige kendetegn

Den militære struktur

Medlemmerne i Frelsens Hær betegner sig som frelsessoldater. Soldaterne bruger deres fritid i Hæren, men har ellers civilt arbejde. Officererne (løjtnant, kaptajn, major, oberstløjtnant, oberst og kommandør) er derimod ansat i Hæren til en beskeden løn: 5.000-6.000 kr. om måneden og fri bolig. Den øverste chef for hele organisationen er generalen. Hærens soldater er iført uniformer.

Evangeliet og det sociale arbejde

Frelsens Hær ser sig selv som en del af den universelle kristne kirke og bygger sin teologi på Bibelen og de oldkirkelige bekendelser. Hæren mener dermed ikke at have brudt med en klassisk kristendom. De mener, at evangeliet og fordringen om næstekærlighed må danne baggrunden for et socialt nødhjælpsarbejde. Det er overbevisningen, at hverken evangeliet eller det sociale arbejde kan stå alene, men at disse to skal være en integreret helhed. Hærens officerer kan betragtes som trossamfundets præster. Men det præstelige arbejde består ikke blot af kirkeligt arbejde inden for menigheden men i høj grad også af socialt arbejde. I det hele taget er der inden for bevægelsen en vægtlægning af handling og tro frem for dogmatiske diskussioner.

De elleve læresætninger

Frelsens hær opsummerede i 1878 sin teologi i elleve læresætninger. De knytter teologien til den traditionelle kristendom og beskriver anger, tro og genfødsel som betingelse for frelse. Dermed pointeres det, at enhver, som ønsker det, kan blive frelst. Soldaten skal fortsat søge sin helliggørelse, det er ikke nok at være omvendt.

Ligestilling

Kvinder har fra bevægelsens grundlæggelse haft ret til at være prædikanter og besætte samme embeder som mænd. Catherine Booth siges at have spillet en lige så afgørende rolle i Hærens grundlæggelse som hendes mand. Kritikere portrætterede sommetider William Booth iført dametøj som en kritik af de udviskede grænser mellem kønnene.

Regler og forordninger

Hæren må betegnes som en af de største afholdsbevægelser i verden. Man holder sig fra alkohol for at undgå, at det verdslige ikke kommer til at overskygge Guds rige. Soldaten skal være et godt eksempel for det omkringliggende samfund. Det er derfor heller ikke tilladt at bruge narkotika eller

ryge. Sex er Guds gave til mennesket, men kun inden for ægteskabet, og utroskab vil medføre udelukkelse fra hæren. Homoseksualitet som ikke udledes, anses ikke for at være forkert.

Gudstjeneste

Gudstjenesterne er ikke opbygget i henhold til en bestemt liturgi, men er centreret omkring musik og bibelforkyndelse.

Sakramenterne

Frelsens Hærs forhold til sakramenterne adskiller sig væsentligt fra andre kristne kirker. Hæren praktiserer ikke sakramenterne, da ydre tegn ikke bør opfattes som afgørende for Guds frelse. Man mener for eksempel ikke, at det er dåben, men Gud, der frelser.

Kontakt

Frelsens Hær
Informationsafdelingen
Frederiksberg Allé 9
1621 København V

Tlf.: 33 31 41 92

E-mail: information@den.salvationarmy.org

<http://www.frelenshaer.dk>

Litteratur

Agger, Jens Peder
1997 *Frelsens hær*, Bogfabrikken Fakta.

Lydholm, Gudrun (red.)
1994 *Håb for alle – Jubilæumsskrift for Frelsens hærs Socialtjeneste*, Frelsens Hær.

Lydholm, Gudrun
2006 "Rites of Commissioning/Ordination in the Salvation Army in the Nordic Countries relates to the Theological Development in the Salvation Army internationally", i: Hans Raun Iversen, (red.), *Rites and Ordination and Commitment in the Churches of the Nordic countries*, Museum Tusulanum Press, Københavns Universitet, 391-415.

Jesu Kristi Kirke af Sidste Dages Hellige (Mormoner)

Af Nanna Saga Østergaard

Trossamfundet Jesu Kristi Kirke af Sidste Dages Hellige, også kendt som mormonerne, bygger på visioner, som amerikaneren Joseph Smith II modtog fra 1820 og frem til sin død. Smith mente, at Gud og apostlene havde påbudt ham at genoprette den sande kirke, da de allerede etablerede kristne kirker blot var forvanskede versioner af den sande kirke. Den tidlige bevægelses tilhængere måtte emigrere fra staten New York og bevæge sig igennem flere stater, inden man – efter Smiths død – fandt sig til rette i det område, der i dag er Utah. I 1850 kom trossamfundet til Danmark via målrettet missionsarbejde, og selvom mange af de tidlige danske konvertitter emigrerede til Utah, er der i dag omkring 4.500 mormoner i Danmark. Jesu Kristi Kirke af Sidste Dages Hellige afholder hver søndag nadvermøde, hvilket svarer til en gudstjeneste, og lægger desuden vægt på at have et omfattende missionsarbejde, som alle medlemmer deltager i, ligesom trossamfundet også sætter familielivet højt.

Joseph Smiths visioner

Jesu Kristi Kirke af Sidste Dages Hellige blev etableret i staten New York på grundlag af en række visioner, som amerikaneren Joseph Smith II hævdede at have modtaget, fra han var 14 år. Han havde oprindeligt bedt til Gud i håbet om at få vejledning om, hvilken kirke han skulle slutte sig til, men modtog i stedet budskabet om, at han skulle etablere sin egen kirke. Forklaringen var, at kristendommen siden det 1. århundrede var blevet forvansket, hvorfor en genetablering af den sande kristne kirke var nødvendig. Han fik at vide, at han skulle oversætte den oprindelige amerikanske befolknings historie og det evangelium, som den kristne Gud havde givet denne. Resultatet af Joseph Smiths arbejde er kendt som Mormons Bog efter navnet på den engel, Moroni, der i en vision i 1823 skulle have givet ham påbuddet om at skrive. Mormons Bog udgør sammen med Bibelen trossamfundets primære tekster, og de vægtes lige højt.

Joseph Smith II og kirkens første medlemmer etablerede sig i staten New York, men måtte på grund af forfølgelser flytte fra stat til stat, indtil de slog sig ned i Ohio og skabte byen Nauvoo. Også her løb trossamfundet ind i problemer, og Joseph Smith og hans bror Hyrum blev i 1844 myrdet, mens de sad i fængsel for forræderi. Som følge af stridigheder om den retmæssige arvefølge efter Smiths død, blev bevægelsen delt, og en stor gruppe fortsatte til det daværende Mexico, hvor de slog sig ned og dannede staten Utah under ledelse af Brigham Young. Det er denne del af den oprindelige bevægelse, der i dag er kendt som Mormonkirken. Reformed Latter Days Saints, nu kaldet Community of Christ, er den største aktive gruppe, der eksisterer ved siden af Mormonkirken. Joseph Smiths ældste søn, Joseph Smith III, blev i 1860 denne fraktions leder. Han havde været for ung til at overtage faderens rolle ved hans død i 1844. Der har efterfølgende hersket en del rivalisering mellem de to grupper.

Brigham Young, der var blevet leder af den ”mormonske” gruppe, organiserede kirkens praksis og igangsatte det omfattende missionsarbejde, der også kendetegner trossamfundet i dag. Det var altså under Young, at Mormonkirken blev til den kirke, vi kender i dag. Indvandrere fra især Skandinavien og England udgjorde på dette tidspunkt en stor del af medlemsskaren. Danmark var et af de lande, som missionærerne først tog til. Allerede i 1850 ankom Erastus Snow som den første missionær til Danmark.

I dag er mormonkirken et af de hurtigst voksende trossamfund med godt 14 millioner medlemmer på verdensplan, og især i de afroamerikanske samfund har man fundet mange nye medlemmer på trods af trossamfundets tidligere ret negative holdning til disse. Flere medlemmer af trossamfundet spiller også afgørende roller i amerikansk politik, hvoraf den mest kendte er republikaneren Mitt Romney.

Mormonkirkens vej til Danmark

Jesu Kristi Kirke af Sidste Dages Hellige kom til Danmark i 1850 med missionæren Erastus Snow. Han opnåede blandt andet at få et stort antal baptister til at konvertere til det nye trossamfund. Missionsarbejdet var hjulpet godt på vej af Grundlovens indførelse i 1849, der havde givet danskerne mulighed for at skifte religion. Forud for Grundlovens indførelse havde der i Danmark været en række vækkelsesbevægelser, som stod uden for kongekirken. Nogle af disse vækkelsesbevægelser fortsatte og udviklede sig inden for rammerne af den folkekirke, der blev etableret ud fra Grundloven. Men andre dele af vækkelserne blev baggrund for konversion til frikirker som for eksempel Jesu Kristi Kirke af Sidste Dages Hellige.

Flere af dem der konverterede til Jesu Kristi Kirke af Sidste Dages Hellige, emigrerede til Utah for der at dyrke deres religion, både fordi de endnu ikke havde et tempel i Danmark, og fordi de mødte modstand hos andre kristne grupper. Fra Mormonkirkens side mente man dog, at de mange emigranter i stedet for at flytte til Utah skulle være blevet og have videreført missionsarbejdet samt etableret Mormonkirken i landet. Det første europæiske tempel blev grundlagt i Schweiz i 1955, og først i 2004 blev der indviet et tempel i Danmark. I dag er det kun trossamfundets medlemmer, der har ret til at komme i templet, men inden indvielsen var templet åbent for offentligheden i en afgrænset periode.

I dag er der cirka 4.500 medlemmer af trossamfundet i Danmark, fordelt på to ”stav” – København stav og Aarhus stav med i alt 22 menigheder derunder. Trossamfundets organisatoriske opbygning er hierarkisk med profetskikkelsen (hvor Joseph Smith var den første) og dennes to rådgivere som øverste ledende myndighed. Under disse tre, kaldet Det Første Præsidentskab, befinder ”De Tolv Apostles Kvorum” sig. Det består af tolv rådgivere, der igen assisteres af en mængde rådgivere, kaldet Halvfjerdsnerne. Det Første Præsidentskab, kvorummet og rådgiverne opererer på verdensplan, mens områdepræsidentskaber leder bestemte områder. Danmark hører til Det Centraleuropæiske Område, hvis hovedkontor ligger i Frankfurt. Hvert områdepræsidentskab er efterfølgende inddelt i stav, hvoraf Danmark altså har to. I disse stav leder biskopper og

grenspræsidenter egne menigheder eller grene (en mindre menighed). Nederst i hierarkiet står det enkelte medlem med sin familie.

Alle mænd bliver indviet som diakoner i en alder af tolv år, hvorefter de kan stige i forskellige præstelige grader. Et egentligt etableret præsteskab har trossamfundet altså ikke, men alle mænd fungerer som præster i deres respektive menigheder. Kvinderne er aktive i Hjælpeforeningen, unge drenge og piger tager del i enten Unge Mænds eller Unge Pigers organisation, mens børnene går i Primary-grupper. Alle grupperne modtager undervisning i kirkens trosforestillinger og praksisformer på et alderstilpasset niveau.

Økonomisk er trossamfundet funderet på medlemmernes betaling af tiende, det vil sige en tiendedel af deres årlige indtægt. Da alle mænd fungerer som præster, så er der heller ikke nogle lønnede stillinger i trossamfundet. Alle arbejder frivilligt og betaler deres tiende, der finansierer alle trossamfundets aktiviteter, administration og bygninger.

Særlige kendetegn

Helligdag

Den ugentlige gudstjeneste, nadvermødet, holdes søndag og er trossamfundets primære helligdag, hvorimod jul, påske og pinse ikke er obligatoriske helligdage. Udover søndagsgudstjenesten er det altså op til hvert enkelte menighed at holde de kristne helligdage, man måtte ønske at markere. Nadvermødet indledes med en salme og en bøn. Derefter brydes brødet, og brød og vand velsignes (vin er ikke tilladt) og deles ud. Så holder et medlem en kort tale, der efterfølges af enten musik eller fælles salmesang. Inden mødet afsluttes med en salme og en bøn, bliver der holdt endnu en tale. Trossamfundets medlemmer skal i øvrigt bære et bestemt sæt undertøj, når de kommer i templet, da det skal minde dem om deres hengivelse til Gud. Undertøjet bæres kun, når man er i templet.

Dåb

I Jesu Kristi Kirke af Sidste Dages Hellige bliver børn først døbt som otteårige, da man mener, at børn under den alder ikke kan stå til ansvar for egne handlinger, men befinder sig under Jesu beskyttelse. Først som ældre barn kan man altså synde og dermed også blive dømt for sine handlinger. Dåben finder i øvrigt sted ved neddykning af hele dåbsbarnets krop. Derudover er det i trossamfundet muligt at døbe posthumt, det vil sige, at man kan døbe afdøde personer og dermed sikre dem frelse. Dette kaldes også vikariatdåb. Et eksempel på den praksis, som har skabt stor debat, er at man har døbt jødiske holocaust-ofre, hvilket har provokeret det jødiske samfund. I dag har man mellem de to trossamfund indgået en aftale om ikke at døbe holocaust-ofre, medmindre de har mormonske efterkommere, men der er stadig kontroverser omkring overholdelsen af den aftale.

Mission

Missionærarbejdet står helt centralt i trossamfundet, og alle unge mænd og kvinder bliver opfordret til at tage på mission i et andet land, mændene i to år og kvinderne i atten måneder. Pensionister deltager også aktivt i missionsarbejdet.

Ægteskab og familieliv

Familielivet står helt centralt i trossamfundet, og man opfordrer til at have mindst én familieaften om ugen, hvor hele familien er samlet. Mormonerne prioriterer ægteskabet højt, men det kan kun finde sted mellem en mand og en kvinde. Kønsrollerne er traditionelle, men man påpeger, at kønnene er ”lige, men forskellige.” Det er kun mænd, der kan indgå i præsteskabet, mens kvinder har andre forpligtelser i menighedslivet. Mormonkirken forbindes ofte med polygami, men det er en praksis, man er afstået fra for længe siden. De mormoner, der i dag er kendt for en sådan praksis, er ikke længere del af det etablerede trossamfund. Et andet karakteristisk træk ved ægteskab er, at medlemmerne med religiøs gyldighed kan blive viet til afdøde personer. Trossamfundet accepterer homoseksuelle, så længe seksualiteten ikke udledes. Praktiserer man homoseksualitet, bliver man ekskommunikeret (man mister sit medlemskab af kirken), omend man stadig har lov at komme til gudstjeneste.

Visdomsordet

Visdomsordet er en lov omkring sund levevis, som stifteren Joseph Smith skulle have modtaget som åbenbaring allerede i 1833. Retningslinjerne indebærer, at medlemmerne skal afstå fra at indtage kaffe, te, kakao, krydderier og lignende stimulerende mad- og drikkevarer. Ydermere opfordres medlemmerne til at være fysisk aktive. Disse foranstaltninger er til for, at de enkelte medlemmer kan opnå en sund krop og sjæl og dermed Guds belønning.

Kyskhedsloven

Som nævnt i afsnittet om familieliv og ægteskab, så er alle trossamfundets medlemmer pålagt at overholde kyskhedsloven. Det vil sige, at sex kun foregår mellem ægtefæller og at utroskab er forbudt.

Kontakt

Templet i København
ved Hans Hjort Nielsen
Holmevej 59
2860 Søborg.

Tlf.: 38 18 18 18

E-mail: copen-off@ldschurch.org

<http://www.mormon.dk>

Litteratur

Andersen, Knud Erik

1993 *Sekter og nyreligiøsitet*, OP-forlag Aps, Gesten.

Andersen, Lise V., Mikkel Blønd Vestergaard, Jørn Holm Bendtsen

2007 *Århus Menigheds Historie*, udgivet af Biskoprådet i Århus Menighed, Als Offset, Augustenborg.

Børgesen, Inger-Marie

1989 *Tro, Bed og Arbejd: En etnologisk nutidsstudie af livssyn, ritualer og hverdagsliv blandt medlemmerne af Mormonkirken i Danmark*, Specialeafhandling.

Carlsen, Leif et.al.

1989 *Men få er udvalgte*, Forlaget Systime A/S.

Fibiger, Marianne Qvotrup (red.)

2004 *Religiøs mangfoldighed – en kortlægning af religion og spiritualitet i Århus*, Systime.

Møller, Orla

1980 *De kristne kirker*, Munksgaard.

Københavns Bibeltrænings Center

Af Emma Katrine Lyng Svensson

Københavns Bibeltrænings Center (KBC) blev etableret af Lena og Jens Garnfeldt i 1988 som en kristen frikirke. Den er et selvstændigt trossamfund, men bygger på den pentekostale tradition, hvor troen på Helligåndens kraft er i fokus. Dette kommer eksempelvis til udtryk i bøn for syge, uddrivelse af demoner og tungetale. Jens Garnfeldt, der fungerer som seniorpastor, leder menigheden. Centret har i dag til huse i Albertslund, hvorfra det driver omfattende foredrags- og mødevirksomhed. En stor del af KBC's formidling foregår via hjemmesiden, hvor man kan købe videoer, podcasts m.m. KBC har desuden en international bibelskole, der uddanner eleverne med henblik på missionsarbejde både i Danmark og i udlandet.

Den pentekostale baggrund

Pinsebevægelsen, der også er kendt under betegnelserne pentekostalisme (fra det amerikanske pentecostalism) og pinsevækkelse, har sin baggrund i metodismen, som den udsprang fra i starten af 1900-tallet. Ifølge pinsebevægelsens egen historie var det flere tilfælde af tungetale blandt medlemmer af en metodistisk menighed, der udgjorde grundlaget for bevægelsens opstart. Herefter satte Charles F. Parham, der drev den bibelskole, hvor tungetalen havde fundet sted, sig i spidsen for en åndelig vækkelse. Denne slog i særligt grad rod i Los Angeles med prædikanten Joseph Willian Seymour, en af Parhams elever, i spidsen. Seymour var lederen af det, der efterfølgende blev kendt som Azusa Street Mission eller Azusa Street Revival. Pinsebevægelsen blev særligt populær blandt fattige, og i bevægelsens opstartsfasen adskilte den sig fra andre kristne retninger ved at tillade kvindelige præster og menigheder med folk af forskellig etnicitet.

Efter Anden Verdenskrig voksede pinsebevægelsen med stor hast, og den har opnået stor indflydelse på den moderne amerikanske religiøsitet. Fra USA spredte pinsebevægelsen sig desuden hurtigt til Europa og resten af verden. I dag er bevægelsen i særlig grad aktiv i udviklingslande i Sydamerika, Afrika og Asien. Helt centralt i bevægelsen er bøn, helbredelse og tungetale. Gennem disse aktiviteter får også mennesker, der ikke kan læse, en mulighed for at deltage aktivt i gudstjenesten. Ofte inddrages lokale kulturelle traditioner i form af for eksempel musikalske indslag, hvilket gør det nemmere at inkorporere pinsebevægelsen i en allerede eksisterende spirituel tradition. Derfor findes pinsebevægelsen også i mange forskellige udformninger afhængigt af den geografiske placering.

Netop fordi pinsebevægelsen er en bevægelse og ikke en kirke, er det vanskeligt at opgøre, hvor mange medlemmer bevægelsen kan tælle på verdensplan. Det anslås, at omkring 10 procent af alle kristne kan siges at tilhøre Pinsebevægelsen. I USA er der i omegnen af 20 millioner mennesker (ud af en samlet befolkning på omkring 300 millioner), der kommer i kirker, der kan karakteriseres som pinsekirker. For Storbritannien er tallet en million. Der er mange forskellige kirker overalt i verden, der tilhører Pinsebevægelsen. I Australien og USA findes der såkaldte "mega-kirker," hvor der er

plads til flere tusinde kirkegængere. Den største pinsekirke er dog ”Yoido Full Gospel Church” i Seoul i Sydkorea med omkring 250.000 pladser.

Københavns Bibeltrænings Center i Danmark

Lena og Jens Garnfeldt etablerede KBC i 1988. Inspirationen til at oprette centret kom fra det svenske trossamfund Livets Ord, der hører ind under pinsebevægelsen. Jens Garnfeldt var i 1985-1987 på bibelskole hos Livets Ord i Sverige, hvor han mødte Lena. Parret blev efterfølgende gift og flyttede til Danmark, hvor de i januar 1988 åbnede KBC.

Trossamfundets geografiske udgangspunkt var lejede lokaler i Hvidovre, hvorfra der blev drevet bibelskole om lørdagen. Året efter blev bibelskolen udvidet til en fuldtidsbibelskole, hvor det var muligt at følge undervisningen i enten et eller to år. I starten af 1990’erne var der i tilknytning til KBC desuden blevet etableret en TV-produktion. KBC producerer i dag en lang række forskellige programmer. Der er således både indslag med Jens Garnfeldts prædikener og udsendelser fra KBC’s møder og konferencer. I dag er det muligt at købe og downloade blandt andet podcasts og DVD’er via internettet.

Jens Garnfeldt har oprettet forskellige projekter med relation til KBC. Det drejer sig for eksempel om en organisation ved navn ”God – Business,” der henvender sig til forretningsfolk både fra Danmark og udlandet. Formålet er at fremstille arbejdet som forretningsmand som et kald på lige fod med det at være prædikant. Derudover er Jens Garnfeldt initiativtager til et netværk ved navn ”Kirke- og Tjeneste Partnere,” hvor præster og prædikanter fra forskellige kirkelige sammenhænge kan være medlemmer.

I dag har KBC til huse i Albertslund i en bygning på 4.500 kvadratmeter. Der er aktuelt planer om en tilbygning, der skal rumme en sal med plads til omkring 1.100 mennesker. Fra Albertslund driver KBC en del forskellige aktiviteter som gudstjeneste (både almindelige gudstjenester og særlige gudstjenester for børn og unge), seminarer og konferencer. Herudover er der også cafeteria og butik i KBC’s lokaler. Ud over Jens og Lena Garnfeldt, der begge fungerer som seniorpastorer, har KBC en række forskellige ansatte. Der er i alt fire ledere, hvor Sam Michaelsen er Bibelskolens rektor, daglig leder, personalechef i KBC’s administration og pastor for menigheden. Helle Flindt, der er regnskabschef og sidder i KBC’s økonomiudvalg, udgør den sidste del af ledergruppen. KBCs medlemstal er sidst opgjort i 2009, hvor der var 160 medlemmer. Det er et fald fra 2000, hvor trossamfundet havde 200 medlemmer.

Særlige kendetegn

Som navnet ”pinsebevægelse” antyder, er den kristne højtid pinsen af særligt stor betydning for medlemmer af bevægelsen. Ifølge beretningen fra Apostlenes Gerninger i Det Nye Testamente kom Helligånden til apostlene pinedag og satte dem i stand til at helbrede og tale i tunger. Derfor har KBC stort fokus på helbredelse gennem bøn, og som et fast indslag i slutningen af gudstjenesten, bliver håndspålæggelse og bøn brugt til at forsøge at kurere alle slags lidelser. Der bliver bedt for eksempelvis en dårlig hofte eller en depression, og Gud bønfoldes om at afhjælpe sygdommen.

Efterfølgende bliver patienten opfordret til at fortælle, om hun eller han føler, at det har hjulpet. KBC understreger, at det ikke er personen, der udfører håndspåleggelsen og bønner, der i sig selv kan helbrede, men at det foregår ved hjælp af Gud. Menigheden tror også på, at det er muligt at vække de døde til live, men har dog ikke forsøgt at praktisere det.

Et andet karakteristisk træk ved KBC er tungetale. Ifølge KBC er alle mennesker født syndige, men ved at tro og blive tilgivet kan en person blive fyldt af Helligånden. Når det sker, kan vedkommende bryde ud i tungetale, hvilket vil sige, at man enten taler et sprog, som man ellers ikke kan, eller et helt ukendt sprog. Det kan både være prædikanten og hele menigheden, der taler i tunger under en gudstjeneste.

Trossamfundet gør stor brug af Biblen såvel i forhold til gudstjenester, hvor prædikanten ofte læser citater højt fra den, som i det daglige liv, hvor man forsøger at bruge den som rettesnor. KBC ønsker at læse Bibelen helt bogstaveligt. Det vil sige, at der ikke stilles spørgsmålstejn ved, om det, der står i Bibelen, er sandt. KBC afviser blandt andet Darwins teori om evolution, fordi de mener, at den er i modstrid med skabelsesberetningen i Bibelen.

KBC forholder sig også til problemstillinger i det omgivende samfund ud fra en bogstavelig læsning af Bibelen. De betragter abort som en menneskelig indgriben i Guds skabelsesproces, og er derfor modstander af den fri abort. Ligeledes anser de homoseksualitet for problematisk, hvilket medfører, at homoseksuelle personer ikke har mulighed for at være medlem af KBC. Ifølge KBC er alle dog uafhængigt af seksuel observans velkomne til at deltage i menighedens gudstjenester.

Kontakt

Københavns Bibeltrænings Center
Hedemarksvej 15
2620 Albertslund

Tlf.: 36 77 71 67

E-mail: info@kbc.dk

<http://www.kbc.dk>

Litteratur

Boyer, Paul S.

2001 *Pentecostalism*, The Oxford Companion to United States History, Oxford University Press.

”Hellig ånd: Når Gud speeder op”, Politiken, 27. oktober 2002.

”Mirakelmageren”, Sjællandske Slagelse, 20. april 2006.

”Ordet skal forvandle Danmark”, Berlingske Tidende, 12. april 1992.

”Klapsalver til Jesus”, Berlingske Tidende, 18. juli 1994.

“Pentecostalism”, BBC. Tilgængelig på:

http://www.bbc.co.uk/religion/religions/christianity/subdivisions/pentecostal_1.shtml

”På Bibelens grund”, Politiken, 27. oktober 2002.

”Stormer frem i Danmark”, B.T., 14. juni 1991.

”Tætte bånd til Trosbevægelsen”, Århus Stiftstidende, 27. februar 2004.

Menigheder inden for Pinsebevægelsen

Af Rikke Gottfredsen

Mere end en halv milliard mennesker er pinsekirkekristne i dag, og det selvom pinsebevægelsen kun er godt hundrede år gammel. I Danmark er bevægelsens medlemstal beskedent, men særligt i Afrika, Latinamerika og Kina eksploderer antallet af mennesker, som omvender sig og bliver voksendøbt. Bevægelsen kan ses som en kristen protestbevægelse, der samler tilhængere ved hjælp af et letforståeligt og direkte sprog. Til at sprede budskabet anvender den moderne medier og en aktiverende gudstjenesteform, der søger at give den enkelte mulighed for at opleve Guds nærvær. Pinsebevægelsen er således en religiøs reaktion på, hvad den anser som en stivnet og traditionsbunden kristendom. Samtidig kan den også ses som en reaktion på, at sekulariseringen mange steder har fjernet troens selvfølghelighed, og at det derfor kræver en aktiv missionsindsats at engagere folk i en kirke.

Fra Asuza Street til hele verden

Pinsekirkens historie er en historie om globaliseret religion. Den var global i sin oprindelse og er det stadig. I begyndelsen af 1900-tallet foregik de første pinsevækkelser nemlig flere steder i verden på næsten samme tid. Den mest kendte var vækkelsen i Asuza Street i Los Angeles, hvor en kvinde pludseligt brød ud i tungetale, men også i Wales, Indien og Asien skete der vækkelser. Herfra bredte inspirationen sig til resten af verden.

Det var en metodistpræst, Thomas Ball Barratt (1862-1940), som bragte læren om åndsdaab, helliggørelse og omvendelse med til Europa. Han arrangerede blandt andet møder i Oslo, hvorfra bevægelsen hurtigt spredte sig til resten af Skandinavien. Sverige fik datidens største pinsebevægelses-menighed med Filadelfia-menigheden i Stockholm. Den ledtes fra 1911 af Lewi Petrus, hvis liv dannede baggrund for Per Olov Enquists roman Lewis rejse.

Bevægelsen søger tilbage til den måde, de oprindelige kristne var menighed på. En enkel og bogstavelig tolkning af Bibelen gør det muligt for alle at være med. Således kan Bibelen her prædikkes af enhver, der vil, og som kan få folk til at lytte. Med en fri og følelsesladet gudstjenesteform fuld af tårevædede bønner, ekstase, bekendelser og sang, er pentekostalismen (pentekost = pinse) ikke en ny tro, men en ny måde at være kristen på. Ny i måden, men på et gammelt fundament.

Fra 1970'erne har pinsebevægelsen oplevet en ny vækkelse. Hvor der var ca. 146 millioner pinsekirkekristne i 1986, er der hele 523 millioner i 2002. To tredjedele af dem bor i Afrika, Latinamerika, Asien og Oceanien. I Europa er der omkring årtusindskiftet 37,5 millioner mennesker i pinsebevægelsen, som dog kun i fem lande har mere end 1 procent af befolkningen som medlemmer, nemlig i Norge, Sverige, Finland, Bulgarien og Rumænien. Sidstnævnte har det

højeste antal, nemlig omkring 500.000. Andre høje medlemstal ses i Rusland (400.000), Ukraine (400.000), Italien (400.000) og Storbritannien (300.000).

Også i nye, stærke økonomier som Indien og Kina stormer pinsebevægelsen frem. Succesen skyldes formentligt, at pinsebevægelsens tro er let tilgængelig og ofte tilpasset den lokale kultur og tradition. Men det stærke fællesskab, tydelige leveregler og de umiddelbart tilgængelige religiøse oplevelser er fællestræk på tværs af de geografiske skel. Derfor er det let at være ”begynder” i kirken, hvad enten man konverterer fra en anden religion, revurderer en medfødt kristendom eller bliver troende for første gang i sit liv.

Den danske Pinsekirke

Den danske pinsekirke står på skuldrene af to historiske strømninger. Den første opstod hos overklassen i slutningen af 1600-tallet, hvor de adelige både havde uddannelsesniveau og tid til eftertænkning. Det førte til fromhedsbevægelsen, senere kaldet pietismen (piu = from), der kendes ved en stræben efter personlige religiøse erfaringer med et aktivt bønsliv, inderlighed og mysticisme. Pietismen er et overklassefænomen, men den anden strømning, der senere kaldes den store nordiske vækkelse, opstod hos underklassen i slutningen af 1800-tallet. Fiskere og bønder oplevede gennemgribende sociale, økonomiske og politiske forbedringer, og det spirende demokrati betød, at kirkens magt blev reduceret. Den missionske vækkelse, der opstod i midten af 1900-tallet kan på den måde ses som folkets religiøse reaktion på en fremvoksende sekularisering.

Skuespillerinden Anna Larssen Bjørner var med til at introducere pinsebevægelsen ved opsigtsvækkende vækkelsesmøder på Triangelen i København. Den første egentlige pinsemenighed var Filadelfia-menigheden i København. Den næste kirke blev dannet i 1912 i Lyngby, og den eksisterede helt frem til 1993. Her fusionerer den med Pinsekirken København. Den ældste eksisterende Pinsekirke er Evangelieforsamlingen i København, der blev grundlagt i Zinsgade i 1919. Også i dag sker det, at kirker med fælles pinsekirkeligt fundament slår sig sammen. For eksempel opstod Citykirken i Aarhus i 2010 som en fusion mellem tre Aarhus-kirker, nemlig Pinsekirken, Apostolsk Kirke og Frikirken ved Runddelen.

Da pinsekirkemenighederne i Danmark er frikirker, skal de være økonomisk selvforsørgende. Som en slags kontingent betaler mange medlemmer en tiendedel af deres indkomst til kirken (tiende). Præsternes løn betales således også ud af kirkens egen lomme, og mange af kirkens medlemmer arbejder frivilligt for kirkens daglige virke og mission.

Hjemmesiden www.pinsekirke.dk er en samlende hjemmeside for over 50 af pinsekirkemenighederne i Danmark. Men der er også andre pinseinspirerede frikirker, der vælger at være helt selvstændige. Også andre kristne trossamfund har meget til fælles med pinsekirkerne, som f.eks. Baptistkirken, Metodistkirken og Apostolsk Kirke. Baptistkirken grundlagdes i begyndelsen af det. 18. århundrede, Metodistkirken i det 19. århundrede, og Apostolsk Kirke og Pinsekirken kom til i begyndelsen af det 20. århundrede. Alle søger at lægge vægt på et bevidstgjort trosliv med Bibelen som gældende norm.

Medlemstallet for pinsekirkemenighederne i Danmark er ca. 5.100 og har været ret stabilt i mange år. Kirken har således undgået den nedgang, som for eksempel folkekirken har oplevet, men har til gengæld slet ikke haft del i den fremgang, som pinsebevægelsen har haft i blandt andet Afrika og Latinamerika.

Særlige kendetegn

Kirkerummet

Kirkerummet er typisk indrettet uden alter, men med en scene der har en flytbar talerstol. Op til scenen er der ofte lave trappetrin, der dels anvendes som knæfald ved bøn, dels gør det let for menigheden at deltage på scenen. Pinsekirkemenighederne bruger pop-, rock-, og gospel-inspireret lovsang, hvis tekster vises på storskærm. Man står ofte op og synger, mens man sidder ned under talerne.

Bøn

I en pinsekirkemenighed beder man med opad- eller fremadvendte håndflader. Nogle gange kan det også være med den ene eller begge arme rakt op over hovedet eller fremad. Ofte ser man også lukkede øjne og ansigter vendt mod himlen. Det er anderledes, end man typisk ser det i for eksempel folkekirken og den katolske kirke, hvor man ofte beder med bøjet nakke og hænderne foldet.

Nådegaver

Pinsekirken trosgrundlag er karismatisk. ”Charisma” er græsk og betyder nådegave, og man tror på, at alle mennesker kan modtage nådegaver. Nådegaverne kan f.eks. være evnen til at helbrede, at bede for andre, at tro, at profetere og at tale i tunger. Også evnen til at være vís og at kunne tale kundskabsord opfattes i Pinsekirken som nådegaver fra Gud.

Bibelen

Bibelen er den eneste bog, man som pinsekirkekristen behøver for at kunne udleve sin tro. Man tror på, at Bibelen er Guds eget ord, der blot er nedskrevet af mennesker. Derfor opfattes Bibelens ord også som et tidløst grundlag for, hvordan man skal leve sit liv. Pinsekirken er oftest imod abort, den ser homoseksualitet som en synd, og man tror på, at Jesus kommer igen og tager alle frelste med sig til sit rige.

Dåb

Man anvender ikke barnedåb, men barnevelsignelse i pinsekirken. Til gengæld har man voksendåb eller troendes dåb, når den enkelte selv ønsker at erklære sit tilhørsforhold til Gud. En anden central dåb er Åndsdåben eller Helligåndens dåb, der i nogle grene af pinsekirken ses som tegn på Helligåndens manifestation i den enkelte, hvilket for eksempel kan komme til syne i form af tungetale.

Kontakt

Pinsekirkerne i Danmark

<http://www.pinsekirkerne.dk/kontakt>

Litteratur

“China Christian Council”. Tilgængelig på:

<http://www.oikoumene.org/en/member-churches/regions/asia/china/china--christian-council.html>

(besøgt 10. februar 2011).

Enquist, Per Olov

2001 *Lewis rejse*, Samlerens Forlag, København.

Kühle, Lene & Henrik Reintoft Christensen, (red.), *Religion i Danmark 2011. En e-årbog fra Center for SamtidsReligion*, Aarhus Universitet. Tilgængelig på:

<http://samtidsreligion.au.dk/religion-i-danmark/2011/> (besøgt 15. december 2011).

”Lokalhistorie, Apostolsk kirke i Lyngby”. Tilgængelig på:

<http://historie.apkl.dk/index.php?id=10&sid=3&print=print> (besøgt 2. maj 2011).

Robbins, Joel

2004 “The Globalization of Pentecostal and Charismatic Christianity”, *Annual Reviews of Anthropology* 33, 117-143.

Stefansson, Finn & Asger Sørensen (red.)

1998 *Gyldendal Religionsleksikon – Religion/Livsanskuelse*, Nordisk Forlag A/S, København.

Woodhead, Linda & Paul Heelas

2000 *Religion in Modern Times*, Blackwell Publishing Ltd, Oxford.

Metodistkirken i Danmark

Af Pia Andersen

Metodistkirken i Danmark er en kristen evangelisk frikirke med tretten lokale menigheder spredt rundt om i Danmark. Som frikirke står Metodistkirken helt uden for folkekirken. Den har et andet bekendelsesgrundlag end folkekirken, og den er økonomisk uafhængig af staten. Metodistkirken i Danmark er dannet på baggrund af en engelsk fromhedsbevægelse, som opstod 1700-tallet, og som siden har udviklet sig til et globalt kirkenetværk under navnet United Methodist Church. Metodistkirken i Danmark lægger stor vægt på at fremme en from levemåde igennem et disciplineret og metodisk trosliv.

Metodismens opståen

Metodismen opstod i midten af 1700-tallet blandt studerende på Oxford Universitet i England som en vækkelsesbevægelse inden for den anglikanske kirke. Bevægelsen reagerede imod den engelske statskirke, som man mente ikke aktivt formåede at fremme de kristne dyder i befolkningen.

Hovedfigurerne inden for bevægelsen var brødrene John og Charles Wesley, hvor særligt John Wesleys teologi blev bevægelsens grundsten. John Wesley hævdede, at mennesket havde en fri vilje, som skulle bruges aktivt til at fremme en personlig tro som middel til frelse og til at arbejde på at fuldende det fromme liv. Troen blev sat i centrum, og man mente, at et menneske ville blive frelst alene ved tro og ikke på grund af gode gerninger. Igennem troen ville mennesket kunne udvikle sig, så troen også aktivt kunne komme til udtryk i handling.

Da de nordamerikanske kolonier frigjorde sig fra England i 1776, medførte det, at den første selvstændige metodistkirke blev stiftet i USA i 1784. En eksplosiv vækst gjorde metodismen til USA's største kirkesamfund frem til 1920'erne, hvor både den baptistiske og den romersk-katolske befolkning voksede sig større. Mens den britiske metodisme primært blev udbredt inden for de britiske kolonier, medvirkede amerikansk metodisme til etableringen af metodistkirker over hele verden. Metodistkirken er i dag registreret i mere end 130 lande, og disse grupperinger er samlet under kirkenetværket United Methodist Church (UMC), Den Forenede Metodistkirke. På verdensplan er den et af de største protestantiske kirkesamfund med omkring 80 millioner medlemmer.

Metodister i Danmark

Da danske immigranter i 1800-tallet rejste til Amerika, blev nogle af dem engageret i Metodistkirken, blandt andre Christian Willerup, som i USA blev uddannet og ordineret som metodistpræst. Christian Willerup vendte hjem til Danmark i midten af 1800-tallet og oprettede i 1858 den første metodistmenighed i København. I 1866 blev Metodistkirken et anerkendt religiøst trossamfund.

Metodistkirken i Danmark har i dag omkring 2.000 medlemmer fordelt på tretten lokale menigheder. Kirkens øverste nationale myndighed er årskonferencen, der ledes af biskoppen, og som består af landets præster samt et medlem fra hver menighed. Hvert fjerde år afholdes generalkonference i USA, hvor demokratisk valgte repræsentanter deltager. Formålet med den internationale generalkonference er blandt andet at diskutere og revidere Metodistkirkens sociale principper.

Kirken har et stort socialt-diakonalt arbejde i København, kaldet Centralmissionen, og den driver en række sociale institutioner, plejehjem og ungdomsskoler. Samtidigt har den danske metodistkirke i over 100 år drevet mission i Congo. Metodistkirken har desuden et stort økumenisk engagement og arbejder således på at fremme forståelsen mellem verdens forskellige kristne kirker og trossamfund.

Methodismen skelner mellem to slags medlemskaber: Forberedende medlemskab (døbte medlemmer) og fuldt medlemskab (bekendende medlemmer). Sidstnævnte opnås ved, at man offentligt i menigheden bekræfter sin dåb og tilslutter sig kirkens lære og ordninger. Et særligt kendetegn ved Metodistkirken i Danmark er dens store engagement i gospelmusik. Flere af de danske metodistmenigheder har egne gospelkor, som bruges under gudstjenesterne og ved sociale lejligheder.

Særlige kendetegn

Metodistkirken lægger særlig vægt på vækkelsen og på det personlige, åndelige kristenliv og forholdet til Gud. Dette kommer til udtryk i metodisternes ide om helliggørelse, som refererer til, at et menneske ved Guds hjælp kan omdannes og blive et nyt kristent menneske. Helliggørelsen bevirker, at alle syndige motiver i menneskets tanker forsvinder og erstattes af kærlighed, der herefter lægges til grund for fremtidige gerninger og handlinger. Helliggørelsesprocessen forstås alt i alt som en åndelig og etisk modning af det enkelte menneske. For metodister forstås den personlige bekendelse af troen som et afgørende vendepunkt i den enkeltes liv.

Kontakt

<http://www.metodistkirken.dk/kontakt>

<http://www.umc.org> (The United Methodist Church)

<http://www.umc-ne.org> (Metodistkirken i Nordeuropa)

Litteratur Karlsen, Finn Bræstrup

2000 *Den danske Metodistkirkes historie*, Højbjerg: Kurér Forlaget

Fibiger, Marianne C. Qvortrup

2004 *Religiøs mangfoldighed. En kortlægning af religion og spiritualitet i Århus*, Systime, Aarhus.

Hedegaard, Anne

2005 "Himmel og Jord", *Månedsmagasinet for Metodistkirken og Metodistkirkens Børne- og Ungdomsforbund* 3, 12. årgang.

Kühle, Lene & Henrik Reintoft Christensen, (red.),

2011 *Religion i Danmark 2011. En e-årbog fra Center for Samtidsreligion*, Aarhus Universitet.

Tilgængelig på: <http://samtidsreligion.au.dk/religion-i-danmark/2011/> (besøgt 15. december 2011).

Molland, Einar

1976 *Kristne kirker og trossamfund*, København: G. E. C. Gad

Mortensen, Viggo

2005 *Kristendommen under forvandling. Pluralismen som udfordring til teologi og kirke i Danmark*, Aarhus: Forlaget Univers

Nielsen, Robert

1974 "Metodistkirken", i: Peder Højen et al., (red.), *Kristenhedens kirkesamfund – tradition og opbrud*, Fremad, København.

Nielsen, Robert

1991 *Missionshistorie. Den danske Metodistkirkes bidrag til ydre mission*, Kurér Forlaget, Højbjerg.

Ramsdahl-Thomsen, Marie

2010 "Frie menigheder – danske valg- og frimenigheder", i: Marie Vejrup Nielsen & Lene Kühle, (red.), *Religion i Danmark 2010. En e-årbog fra Center for Samtidsreligion*, Aarhus Universitet, s. 127-131. Tilgængelig på: <http://samtidsreligion.au.dk/religion-i-danmark/rel-aarbog10/> (besøgt 15. december 2011)

Rasmussen, Jørgen

1988 *Helhjertet kristendom*, Udgivet af Metodistkirkens Evangelisationsudvalg.

Raun Iversen, Hans & Morten Thomsen Højsgaard

2005 *Gudstro i Danmark*, ANIS, Frederiksberg.

Thaarup, Jørgen

1998 *Metodismen – et kirkesamfund og et helhedssyn på livet*, Kurér Forlaget, Højbjerg.

Vejrup Nielsen, Marie, Jørn Borup & Lene Kühle, (red.),

2009 *Religion i Danmark 2009. En e-årbog fra Center for Samtidsreligion*, Aarhus Universitet.

Tilgængelig på: <http://samtidsreligion.au.dk/religion-i-danmark/rel-aarbog09/> (besøgt 15. december 2011).

Vejrup Nielsen, Marie & Lene Kühle, (red.),

2010 *Religion i Danmark 2010. En e-årbog fra Center for Samtidsreligion*, Aarhus Universitet.

Tilgængelig på: <http://samtidsreligion.au.dk/religion-i-danmark/rel-aarbog10/> (besøgt 15. december 2011).

Växby, Hans

1994 *Ritual for Metodistkirken*, Udgivet af Metodistkirken i Danmark.

Morsø Frimenighed

Af Emma Katrine Lyng Svensson

Morsø Frimenighed er et kristent trossamfund med rødder i 1800-tallets grundtvigske vækkelser. Arbejdet med at etablere menigheden begyndte i midten af det nittende århundrede, og i dag har den omkring 1.600 medlemmer. Som frimenighed er Morsø Frimenighed ikke forpligtet på de samme regler som menigheder, der hører ind under folkekirken. Således er det blandt andet muligt at ansætte en præst, der ikke er ordineret af en biskop. Medlemmerne af Morsø Frimenighed betaler ikke kirkeskat, men afholder til gengæld selv alle udgifter til personalets lønninger, drift af bygninger etc. Dåbs- og konfirmationsritualerne adskiller sig på visse punkter fra de tilsvarende ritualer i folkekirken, men derudover er trossamfundet på linje med folkekirken, hvad angår teologi og religiøs praksis.

Pietismen var inspirationskilde

Morsø Frimenighed udspringer af den kristne bevægelse pietismen, der opstod i slutningen af 1600-tallet i Tyskland. Ophavsmanden til pietismen var den tyske præst Spener, der mente, at den lutherske kirke trængte til at blive fornyet gennem fokus på den enkeltes fromhed (på latin pietas, hvilket har givet navn til bevægelsen). Spener opfordrede til, at kristne skulle mødes også uden for kirken, hvor de selv skulle studere Bibelen under vejledning af en præst. Desuden ønskede Spener at reformere både præstestanden og den teologiske undervisning, idet han mente, at der var for meget fokus på retorik frem for læsning og forståelse af Bibelen. En præsts primære opgave burde ifølge Spener være at foregå sin menighed med et godt eksempel på et kristent liv. Som rollemodel og ved at udlægge Bibelen for menigheden skulle præsten således opfordre og inspirere til en personlig fromhed og tro.

I pietismens tidlige år var Universitetet ved Halle af særlig vigtighed, idet Spener fik stor indflydelse på den teologiske undervisning på stedet. Den ledende person i dette arbejde blev August Hermann Francke, der indtil da havde undervist i græsk og hebraisk, men herefter overtog undervisningen i læsning og tolkning af Bibelen. Der opstod snart konflikter med den etablerede lutherske kirke, skønt pietisterne selv fastholdt, at de også tilhørte den samme kirke. Modstanderne mod pietismen skrev forskellige anklageskrifter, som blandt andre Spener forsøgte at tilbagevise. Disse uoverensstemmelser bremsede dog ikke pietismens fremvækst.

Efter Speners død i 1705 blev pietismen delt i flere forskellige retninger med udgangspunkt i henholdsvis Halle, Würtemberg og Hernhutt. Hernhutismen er den, der har haft størst indflydelse i en dansk kontekst. Denne gren af pietismen opstod i 1720'erne, hvor en menighed kaldet Brødremenigheden opførte landsbyen Hernhut (der kan oversættes til "under Herrens varetægt" eller "på vagt for Herren"). Det var Grev Nicolaus Ludwig von Zinzendorf, der ejede jorden, som landsbyen blev bygget på. I 1731 rejste Zinzendorf til København, hvor han gennem samtaler med kong Christian VI og dronning Sofie Magdalene introducerede hernhutismen i Danmark. Dette

førte til, at der blev sendt herrnhutistiske missionærer til de danske kolonier i Dansk Vestindien i 1732 og Grønland i 1733.

Fra valgmenighed til frimenighed

Inspireret af pietismen og herrnhutismen opstod der i 1800-tallets Danmark bevægelser af lægfolk, der kritiserede præstestanden for at være for rationalistisk. Skønt Grundtvig ikke selv var tilhænger af disse vækkelsesbevægelser, forsvarede han dem ud fra et princip om kirkelig frihed. Efterhånden voksede den gensidige sympati mellem Grundtvigs tilhængere og vækkelsesbevægelserne i en sådan grad, at da vækkelsesbevægelsen blev delt i to, blev den ene kaldt Grundtvigianismen (den anden er Indre Mission).

Før 1868 var der en række love, der forhindrede, at man kunne etablere en valgmenighed, hvilket der var udbredt utilfredshed med. I 1849 blev Grundloven ændret, og i 1855 blev det muligt at løse sognebånd, så alle selv kunne beslutte, hvilken præst og kirke man ville være tilknyttet. Den formelle ret til at oprette en valgmenighed kom med valgmenighedsloven i 1868. Det var tilhængere af den grundtvigske vækkelsesbevægelse, der med Peter ”Skræppenborg” Larsen og Kresten Kold i spidsen påbegyndte etableringen af Morsø Valgmenighed. Inden lovændringerne havde man startet en friskole og en højskole, men i 1869 besluttede man at bygge sin egen kirke. Den stod færdig i 1871 og fik det følgende år navnet Ansgarskirken. Menigheden var i hastig vækst, og voksede fra 233 medlemmer i 1871 til omkring 700 i 1883.

Skønt menigheden selv måtte vælge sin præst, skulle denne dog stadig godkendes af den kirkelige øvrighed, der ved hjælp af den lokale provst og biskop holdt opsyn med menigheden. På dette tidspunkt var det ikke tilladt for et barn, der ikke var blevet konfirmeret, at gå til alters, men menighedens præst, Rasmus Lund, gav alligevel i tre forskellige situationer nadveren til børn. På grund af denne og andre uoverensstemmelser, hvor problematikken omkring nadverteologien stod helt centralt, afskedigede biskoppen i 1883 Rasmus Lund. Dette førte til, at menigheden samme år ændrede status fra valg- til frimenighed. Hermed var menigheden ikke længere underlagt biskoppens autoritet, men præsten mistede samtidig beføjelser til at holde vielser, begravelser og gudstjeneste med altergang. Det sidste blev tilladt i 1901, mens menighedens præst først fik mulighed for at foretage en gyldig vielse i 1970.

Frimenigheden har indtil videre haft otte forskellige præster. Den sidste, der blev ansat i 2010, hedder Hanne Dahl og er trossamfundets første kvindelige præst. I dag har menigheden omkring 1600 medlemmer, hvoraf de fleste bor på Mors. Morsø Frimenighed driver ud over kirken også den tilknyttede kirkegård og et plejehjem ved navn Ansgarshjemmet med plads til 48 beboere. Trossamfundet er medlem af Foreningen af grundtvigske valg- og frimenigheder. Morsø Frimenighed har fungeret som baggrund for oprettelsen af andre frimenigheder omkring Limfjorden heriblandt Trænstrup – Farsø Frimenigheder og Klim Valgmenighed (oprindelig Klim Frimenighed).

Særlige kendetegn

Som frimenighed er Morsø Frimenighed ikke en del af folkekirken og således heller ikke forpligtet på de samme regler. Det er blandt andet muligt at vælge en præst, der ikke er blevet ordineret af en biskop eller er udannet teolog. Alle valg- og frimenigheder under Foreningen af grundtvigske valg- og frimenigheder bekender sig dog til samme trosbekendelse som folkekirken.

Medlemmer af Morsø Frimenighed betaler ikke kirkeskat, men skal derimod selv afholde alle udgifter i forbindelse med menighedens arbejde, herunder løn til personalet (også præsten), vedligeholdelse af bygninger osv. Hvor meget hvert enkelt medlem skal betale afgøres af vedkommendes situation. Der er fire forskellige kategorier, som man kan blive placeret i. Det er mest almindeligt, at et medlem som minimum betaler 1,1 procent af den skattepligtige indkomst. Børn af medlemmer regnes for selvstændige medlemmer fra de er 16 år, med mindre de selv melder sig ud.

På de fleste punkter, der vedrører teologi og religiøs praksis, er Morsø Frimenighed på linje med folkekirken, idet mange af de regler, der udgjorde baggrunden for menighedens stiftelse og uoverensstemmelse med folkekirken, i dag er blevet afskaffet. Eftersom det var konfirmationsteologien, der oprindeligt var årsagen til, at menigheden blev en frimenighed, adskiller praksis i forbindelse med konfirmation sig dog fra folkekirkens konfirmationsritual. Således er det den enkelte familie, der selv vælger datoen for konfirmationen. Under selve konfirmationen går konfirmanden til alters sammen med resten af sin familie. Her læser præsten en kort velsignelse, men der finder ingen tilspørgsel sted.

Dåbsritualet er også lidt anderledes end det tilsvarende ritual i folkekirken. Ritualet i Morsø Frimenighed foregår i fremsættende form, hvilket vil sige, at præsten læser hele trosbekendelsen, før hun spørger, om barnet vil døbes på denne tro. Derudover er også den gamle lutherske bede-/bankebøn inkluderet i ritualet i en moderne omskrivning. Denne bøn udspringer af Matthæusevangeliet kapitel 7, vers 7, hvor der står: ”Bed, så skal der gives jer; søg, så skal I finde; bank på, så skal der lukkes op for jer.” Bede-/bankebønnen bliver ikke længere brugt i folkekirkens dåbsritual, men har været inkluderet heri før i tiden.

Kontakt

Morsø Frimenighed
Præst Hanne Dahl
Præstbrovej 347
Øster Jølby
7950 Erslev

Tlf.: 97 74 10 14

<http://www.morsoefrimenighed.dk>

Litteratur

Fibiger, Johannes og Gerd Lütken
2010 *Litteraturens veje*, Systime.

”Om herrnhutisme i Danmark”

http://www.ensure.org/Christiansfeld/tour/pages/foundation_dk.htm (besøgt 10. oktober 2011).

”Om pietismens historie”

<http://www.ccel.org/ccel/schaff/encyc09.pietism.html#pietism-p67.1> (besøgt 10. oktober 2011).

Odder frimenighed

Af Pia Andersen

Odder frimenighed er en evangelisk-luthersk frimenighed beliggende i Odder midtby. Som frimenighed er det en menighedsdannelse uden for folkekirken, men den har det samme bekendelsesgrundlag som folkekirken. Menighedens struktur, organisation og økonomi er selvstændig. Odder frimenighed betegner sig selv som en karismatisk menighed, hvilket vil sige, at den lægger vægt på Gud via Helligånden handler og griber ind i det enkelte menneskes dagligdag.

Et karismatisk udgangspunkt

Den karismatiske bevægelse opstod i USA i begyndelsen af 1900-tallet. Den er en tværkirkelig kristen fornyelsesbevægelse, der begyndte blandt medlemmer af pinsebevægelsen, men i løbet af 1960'erne spredte den sig til de romerskkatolske og protestantiske kirker i USA. Bevægelsen tager sit navn fra det græske ord karisma, som betyder gave, og refererer til det at erfare og bruge Helligåndens nådeskraft, som det bliver beskrevet i Første Korinterbrev kapitel 12.

Den karismatiske bevægelse er karakteriseret ved sin brug af tungetale (eller glossolalia), helbredelse gennem bøn og håndspåleggelse samt profeti. Gudstjenesterne lægger vægt på bøn, tilbedelse af Gud, lovsang og dans. Salvelse af syge med olie er også ofte en del af gudstjenesten. For de karismatiske menigheder er det ikke læren, der er i centrum, men erfaringer, forstået som levende og personlige erfaringer med Gud igennem tilegnelsen af Helligåndens nådegaver.

Den danske baggrund

Omkring 1970 kom den karismatiske bevægelse til Danmark. Dens anliggender var ikke nye i dansk kirkeliv, og forhistorien var med til at bestemme bevægelsens modtagelse. Først og fremmest havde de amerikanske og engelske vækkelser allerede i 1880'erne inspireret til en praktisering af helbredelser og opfordring til tværkirkeligt samarbejde. Oxfordbevægelsen, som kom til Danmark i 1930'erne, var blandt andet med til at forberede det danske kirkeliv på den karismatiske bølge. Her lærte man folk om Åndens tale i den "stille time," guddommelig nåde igennem personlig erfaring og ideen om "moralsk oprustning." Imidlertid var dansk teologi i disse år stærkt præget af Tidehvervs-bevægelsen og Karl Barth, som afviste betydningen af personlige følelser og erfaringer. Der var derfor også mange, der reagerede med stærk afstandtagen til Oxfordbevægelsen, og mange mødte den nye karismatiske bevægelse med samme skepsis.

I 1980'erne blev karismatikerne mere opmærksomme på deres egen konfessionelle arv. Hvor 1970'erne kan opfattes som det eksperimenterende og grænseoverskridende årti, var 1980'erne generelt mere konservativt. I Norge organiserede man i 1977 Oase-bevegelsen, som var en bevidst luthersk udgave af den karismatiske bevægelse. En række danske folkekirkepræster ville også herhjemme gøre noget tilsvarende, og man tog midt i 1980'erne kontakt til ligesindede i de eksisterende kirkelige bevægelser. Den karismatiske fløj dannede i 1989 Dansk Oase på luthersk

grund som en særlig bevægelse i dansk kirkeliv. Dansk Oase er siden vokset til et netværk af menigheder og kristne fællesskaber, hvoraf Odder Frimenighed er én af dem.

Frimenighedsordningen opstod i kølvandet på oplysningstiden og var i høj grad inspireret af N. F. S. Grundtvigs frihedstanker omkring samfundet og kirken. I 1825 gjorde han den ”mageløse opdagelse,” at trosbekendelsen, fadervor og nadveren var de autentiske kilder for Guds ord frem for Bibelen selv, og på den overbevisning startede han kampen for kirkelig frihed i 1830’erne. Som en del af denne kamp argumenterede han for den enkeltes frihed til at knytte sig til en anden præst end sin sognepræst.

Endvidere muliggjorde Grundloven i 1849 religiøse samfund uden for folkekirken. Og loven om Sognebåndsløsningen i 1855 og Valgmenighedsloven i 1868 medførte, at folkekirkelige medlemmer kunne danne egne menigheder og vælge deres egen præst uden at skulle udtræde af folkekirken. Dette resulterede i, at flere og flere kredse ønskede deres egen menighed, og i 1883 blev den første egentlige frimenighed dannet på Mors. Siden blev mange frimenigheder dannet. Eftersom det var Grundtvig, der lagde kimen til frimenighedernes skabelse, kaldte disse menigheder sig for grundtvigske menigheder de første 100 år. I dag er cirka 3500 danskere medlem af en frimenighed, som typisk er en del af en større forening eller netværk. De tre største af disse er Foreningen af grundtvigske valg- og frimenigheder, Dansk Oase og Luthersk Mission.

Odder frimenighed blev dannet den 21. august 1996. Den opstod som reaktion på, at den lokale folkekirke ikke kunne rumme de ønsker og behov, som en gruppe af kirkegængerne efterspurgte. De ønskede en kirke med en mere uformel og afslappet form, som havde plads til folk i alle aldre, og hvor man kunne mødes alle ugens dage. Den nystartede menighed holdt i begyndelsen deres samlinger i forskellige lokaler i byen, men i 2002 tog de et pakhus i brug som fast gudstjenestelokale. I 2006 holdt menigheden 10 års jubilæum, og samme år blev en bygning i Odder midtby købt og renoveret til café og aktivitetshus for kirken. Frimenigheden har i dag omkring 155 medlemmer. Gudstjenesterne afholdes hver anden søndag under ledelse af menighedens præst. Foruden gudstjenesterne bliver der hver uge afholdt arrangementer for både børn og voksne i menighedens aktivitetshus.

Særlige kendetegn

Som de fleste andre karismatiske menigheder er det kendetegnende for Odder frimenighed, at man mener Bibelen grundlæggende kan vejlede i livets store spørgsmål, og man har generelt ikke en historisk-kritisk distance til den bibelske tekst. Det karismatiske kommer til udtryk på forskellig vis i menigheden: Man bestræber sig på at anvende de forskellige nådegaver, der omtales i Det Nye Testamente, herunder tungetale, profeti og bøn for syge. Gudstjenesterne betoner tilbuddet af Gud gennem sang, dans og andre kropslige udtryk. Endelig lægger menigheden også vægt på, at man via Helligånden kan opleve og erfare Gud i sin dagligdag.

Kontakt

Odder Frimenighed
Rude Havvej 11
8300 Odder

Tlf.: 86 54 36 04

E-mail: sekretariat@odderfrimenighed.dk

<http://www.odderfrimenighed.dk>

Litteratur

Ford, J. Massyngberde

1970 *The Pentecostal Experience*, Paulist Press, Paramus, N. J.

Kühle, Lene & Henrik Reintoft Christensen, (red.),

2011 *Religion i Danmark 2011. En e-årbog fra Center for SamtidsReligion*, Aarhus Universitet.

Tilgængelig på: <http://samtidsreligion.au.dk/religion-i-danmark/2011/> (besøgt 15. december 2011).

Nielsen, Marie Vejrup, Jørn Borup & Lene Kühle, (red.),

2009 *Religion i Danmark 2009. En e-årbog fra Center for SamtidsReligion*, Aarhus Universitet.

Tilgængelig på: <http://samtidsreligion.au.dk/religion-i-danmark/rel-aarbog09/> (besøgt 15. december 2011).

”N. F. S. Grundtvig”, in: *Undervisningsministeriets Demokratikanon 2008*.

<http://pub.uvm.dk/2008/demokratikanon/kap16.html> (besøgt 9. august 2011)

Nielsen, Marie Vejrup & Lene Kühle, (red.),

2010 *Religion i Danmark 2010. En e-årbog fra Center for SamtidsReligion*, Aarhus Universitet.

Tilgængelig på: <http://samtidsreligion.au.dk/religion-i-danmark/rel-aarbog10/> (besøgt 15. december 2011).

Poloma, Margaret M.

1982 *The Charismatic Movement: Is There a New Pentecost?* Twayne Publishers, Boston.

Quebedeaux, Richard

1976 *The New Charismatics: The Origins, Development and Significance of Neo-Pentecostalism*, Doubleday, Garden City, N. Y.

Ramsdahl-Thomsen, Marie

2010 “Frie menigheder – danske valg- og frimenigheder”, i Marie Vejrup Nielsen & Lene Kühle, (red.), *Religion i Danmark 2010. En e-årbog fra Center for SamtidsReligion*, Aarhus Universitet, s. 127-131. Tilgængelig på <http://samtidsreligion.au.dk/religion-i-danmark/rel-aarbog10/> (besøgt 15. december 2011)

Rasmussen, Tarald og Einer Thomassen

2002 *Kristendommen. En historisk innføring*, Universitetsforlaget.

Robey, Steve & Steve Rabey

1999 *Revival in Brownsville: Pensacola, Pentecostalism, and the Power of American Revivalism*, Thomas Nelson, Nashville, Tenn.

Samarin, William J.

1972 *Tongues of Men and Angels*, Macmillan, New York.

Syvende-dags Adventistkirken, Danmark

Af Astrid Tyrsted

Syvende Dags Adventistkirken er et kristent trossamfund med afdelinger over næsten hele verden. Trossamfundet blev etableret i 1863 i USA og har sit ophav i den amerikanske baptistprædikant William Miller og hans forudsigelser om Jesu genkomst. I 1872 kom trossamfundet for første gang til Danmark med bladet Adventist Tidende, som vakte interessen i landet. John Gottlieb Matteson, stifter og redaktør af bladet, kom til Danmark i 1877, og året efter blev den første danske adventistmenighed etableret. I dag er Syvende Dags Adventistkirken en protestantisk frikirke i Danmark med cirka 2.460 medlemmer på landsplan. Adventisterne tilslutter sig den kristne tro og anerkender kun Bibelen som deres trosgrundlag. Centralt for adventisternes tro og praksis er deres tro på Jesu snarlige genkomst, vægtlægningen af den personlige frelse og helligholdelsen af lørdagen, kendt fra jødedommen som sabbatten.

Amerikansk oprindelse

Syvende Dags Adventistkirken er udsprunget af den amerikanske Baptistkirke og blev stiftet i USA i 1863. Trossamfundet opstod på baggrund af en række religiøse vækkelser, som fandt sted i årene 1820-1840 i både USA og Europa. Mange af disse havde Jesu genkomst som et vigtigt tema. William Miller (1782-1849) var baptistprædikant og blev en del af disse vækkelser. Gennem bibelstudier fandt han frem til, at Jesu genkomst skulle finde sted i 1843-1844. Han prædikede sit budskab for første gang for en baptistmenighed i 1831, og i årene derefter prædikede Miller sit budskab for mange forskellige menigheder. Hans forudsigelse vandt en del tilhængere frem til 1844, men da profetien aldrig gik i opfyldelse, blev vækkelsen mere eller mindre opløst igen. Miller og hans tilhængere blev efterfølgende udstødt af Baptistkirken, men interessen for læren om Jesu genkomst vedblev at være til stede blandt flere af hans tilhængere.

Det førte til etableringen af Syvende Dags Adventistkirken den 20. maj 1863 ved en generalforsamling i Battle Creek, Michigan, USA. Generalforsamlingen bestod af William Miller samt nogle af hans tilhængere, og da trossamfundet blev stiftet havde det ca. 3.500 medlemmer i USA. Navnet Syvende Dags Adventistkirken er valgt på grund af to grundpiller i kirkens tro. ”Syvende Dags” henviser til helligholdelsen af den syvende ugedag (lørdagen) som sabbatten, og ”Adventist” kommer af ordet advent, som betyder komme, og henviser til troen på Jesu snarlige genkomst.

Trossamfundet voksede i sit ophavsland, og via global mission bredte trossamfundet sig til det meste af verden. Efter etableringen begyndte mange enkeltpersoner uofficielt at missionere i både USA og i resten af verden. Først fra 1870’erne blev officielle missionærer sendt uden for USA. I 1874 blev de første missionærer sendt til Europa, og John Gottlieb Matteson blev i 1877 sendt til Skandinavien. Missionærerne kom også til Afrika, Australien og New Zealand i årene fra 1884-1887, og fra 1890’erne sendte kirken yderligere missionærer til Sydamerika og store dele af Asien.

Trossamfundets medlemstal voksede betydeligt med det internationale missionsarbejde. Fra 1874 til 1954 steg medlemstallet fra cirka 7.000 adventister på verdensplan til cirka 1 millioner adventister fordelt på 11.000 menigheder rundt omkring i verden. I 2002 talte kirken 47.000 menigheder og omtrent 11 millioner adventister i verden. I dag har kirken sit internationale hovedsæde i Silver Spring, USA og regnes for at have ca. 16 millioner døbte medlemmer på verdensplan.

Adventistmission i Danmark

Syvende dags Adventisterne blev kendt i Danmark for første gang i 1872 med månedsbladet Adventist Tidende, som var et blad for de skandinaviske adventister i Amerika. På opfordring af nogle interesserede danskere sendte bladets stifter og redaktør, John Gottlieb Matteson (1835-1896) nogle eksemplarer til Danmark. Matteson kom selv til Danmark som den første missionær i Nordeuropa i 1877. Han var af dansk oprindelse og var født og opvokset på Langeland, men i 1855 var han med sin familie udvandret til USA. Efter tilflytningen begyndte han at studere på en baptistisk skole i Chicago og blev ordineret til præst i 1862. Men allerede i 1863 fik han kendskab til adventisternes forkyndelse og sluttede sig til dem.

Efter Mattesons ankomst til Danmark begyndte han at missionere og følge op på den interesse, som Advent Tidende havde skabt. Den første adventistmenighed blev stiftet i Alstrup i Vendsyssel i 1878 og bestod på daværende tidspunkt af 27 medlemmer. Samme år blev to missionærer sendt til Danmark for at hjælpe Matteson med at udbrede religionen. Matteson fik afgørende indflydelse på stiftelsen af Adventistkirken i Danmark, men også i hele Skandinavien. Han missionerede i både Norge og Sverige i årene frem til 1888, hvor han igen tog tilbage til USA.

Det danske medlemstal var stille stigende, og flere og flere nyomvendte danskere fortsatte missionen i Danmark. Særligt personer som Knud Brorson (1846-1893) og Sine Renlev (1840-1906) kom til at spille en rolle i fremkomsten af adventistmenigheder i Danmark. I 1880 blev den første danske konferens, dvs. sammenslutning af menigheder i Danmark, stiftet, og på daværende tidspunkt bestod trossamfundet i Danmark af syv menigheder og 91 medlemmer. Medlemstallet fortsatte med at stige, og i 2001 skiftede Adventistsamfundet i Danmark navn til Adventistkirken, som vi kender det i dag.

I dag er der ca. 2.460 adventister i Danmark fordelt på 45 menigheder over hele landet. De danske menigheder er samlet i en national konferens, Den danske union. Den nationale konferens er en del af Den Transeuropæiske Division, som igen er en del af den internationale generalkonferens, der har sit hovedsæde i Silver Spring, USA. Generalkonferensen er trossamfundets øverste jordiske myndighed, og den samler alle trossamfundets medlemmer på tværs af verden.

Særlige kendetegn

Adventistkirken er et kristent trossamfund, som anerkender Bibelen som det eneste grundlag for deres tro og praksis. Centralt for adventisterne er deres tro på Jesus som personlig frelser og på hans snarlige genkomst. Derudover praktiserer adventisterne helligholdelsen af den syvende dag,

lørdagen, som ifølge Det Gamle Testamente var hviledagen efter jordens skabelse. For at blive medlem af kirken skal man gennemgå et særligt dåbsritual, som foregår ved en neddykning af hele kroppen i vand.

Kontakt

Syvende Dags Adventistkirken, Danmark
Postboks 15, Concordiavej 16
2850 Nærum

Unionsformand Bjørn Ottesen
E-mail: bjorn.ottesen@adventist.dk

Kontaktoplysninger på lokale menigheder:
<http://www.adventist.dk/Default.aspx?ID=8>

Litteratur

”Into Denmark”
<http://www.adventistworld.com/article.php?id=629> (besøgt 6. juni 2011).

Jensen, Lars Ulrik
2011 ”Syvende Dags Adventistkirken”
http://www.kristendom.dk/artikel/266877:Kirkeretninger--Syvende-Dags-Adventistkirken?article_page=1 (besøgt 6. juni 2011).

Land, Gary
1986 *Adventism in Amerika*, William B. Eerdmans Publishing Company, Grand Rapids, Michigan.

Pedersen, Kaj
2007 *Syvende Dags Adventistkirken i Danmark*, Dansk Bogforlag.

JØDISKE TROSSAMFUND

Det Mosaiske Trossamfund

Af Andreas Pilekjær

Det Mosaiske Troessamfund er det største jødiske samfund i Danmark. Trossamfundet tilhører den ortodokse retning, som tilstræber at overholde alle Torahens 613 for- og påbud. Alligevel er Det Mosaiske Troessamfund en enhedsmenighed, der favner et bredt spektrum af anskuelser blandt dets medlemmer; fra liberale til ortodokse, kulturjøder og praktiserende jøder. Det Mosaiske Troessamfunds oprindelse går tilbage til det privilegium, som Christian V underskrev den 16. december 1684, hvorved Israel David og Meyer Goltschmit fik tilladelse til at holde jødisk gudstjeneste i deres hus i København. Med Grundloven af 1849 sikredes religionsfriheden for jøderne, og Det Mosaiske Troessamfund blev et såkaldt anerkendt trossamfund. Med indvielsen af synagogen i Krystalgade i København i 1833 var de institutionelle rammer for enhedsmenigheden skabt, og synagogen danner den dag i dag udgangspunkt for trossamfundets liv.

Udenlandske påvirkninger

Skønt Det Mosaiske Troessamfund hører hjemme i Danmark, har det i kraft af medlemstilvækst fra andre lande igennem sin historie indoptaget impulser og tendenser fra forskellige jødiske retninger og kulturer uden for Danmark. Grundlæggende må man sige, at Det Mosaiske Troessamfund er præget af den ashkenasiske (dvs. tyske) jødedom. En vigtig bevægelse ligeledes fra Tyskland, som satte sine spor i Det Mosaiske Troessamfund, var den såkaldte Reformbevægelse, som voksede frem i slutningen af 1700-tallet og begyndelsen af 1800-tallet. Den betonedede vigtigheden af, at jøder skulle integreres i det omgivende samfund. Bevægelsen var grundlæggende en oplysningsbevægelse, og den religiøse tolerance var her ganske væsentlig.

Disse nye ideer stødte på modstand blandt de ultraortodokse, og medførte splittelse, men Frederik VI støttede reformkræfterne, og bevægelsen fik en afgørende betydning i Danmark ved at lede op til Det Jødiske Frihedsbrev af 1814. Dette gav jøder samme ret til erhvervsudøvelse som andre undersåtter under kongen og blev et vendepunkt for trossamfundet, da medlemmerne nu i langt højere grad kunne gøre sig gældende i det danske samfund. Samtidig medførte frihedsbrevet, at den enevældige regering nu påtog sig at lovgive for trossamfundet. Blandt andet blev det bestemt, at der ikke længere skulle skelnes mellem askenasiske (tyske) og sefardiske (spansk/portugisiske) jøder, men at begge grupper var underlagt Det Mosaiske Troessamfund. Udviklingen betød, at der i trossamfundet fandt en høj grad af assimilation med det omgivende samfund sted.

En anden vigtig impuls udefra, der har påvirket trossamfundet, er indvandringen af østeuropæiske jøder. Disse tæller både dem, der flygtede fra især pogromerne i Rusland i 1880'erne og 1890'erne, og dem, der flygtede fra forfølgelser i Polen omkring 1967. Trods en ikke uvæsentlig assimilation af denne gruppe sidenhen, medførte dette tilskud til den "gammeldanske" menighed blandt andet, at jiddisch (jødisk kunstsprog udviklet ud fra østpreussisk tysk dialekt) og den jødisk østeuropæiske kultur blev genoplivet i trossamfundet. Det medførte dog også indre spændinger, idet flere gammeldanske jøder frygtede, at denne nye gruppering ville medføre fokus på forskelle mellem den jødiske minoritet og den ikke-jødiske majoritet i landet og således bidrage til antisemitisme. Der er i 2011 ikke længere et levende jiddisch kulturliv i menigheden, men der findes stadig et forbund for polske jøder under trossamfundet, ligesom man for eksempel også stadig kan høre jøder af østeuropæisk oprindelse ønske hinanden en god sabbat i synagogen med det jiddische udtryk "Gutes Shabbes."

Den dansk-jødiske historie

Det Mosaiske Troessamfunds historie går tilbage til omkring 1684 og Christian V's privilegium. Den første synagoge blev anlagt i et privat hjem i 1732, og den første rabbiner kom til i 1787, men kilder angiver, at der havde opholdt sig jøder i den danske konges områder allerede omkring år 1600. De jødiske menigheder oplevede væsentlig diskrimination gennem 1700-tallet, men det jødiske frihedsbrev af 1814 blev et vendepunkt for de danske jøder. Selvom en egentlig religionsfrihed for jøder først gennemførtes med Grundloven, var fundamentet for en ligestillet jødisk minoritet lagt i 1814.

Væsentligt for trossamfundets udvikling blev den førømtalte reformbevægelse og Grundlovens bestemmelser angående trossamfundet, som tilstræbte en vis "ligedannelse" med statskirken i henseende til administration, ledelse osv. Dette var delvist medvirkende til den assimilationsproces, der allerede var fremskreden i 1800-tallet, og som delte vandene i menigheden. Spørgsmålet var, hvordan man skulle fastholde en jødisk identitet og samtidig være fuldgyldigt medlem af det øvrige samfund. Som modreaktion på assimilationsprocessen brød en gruppe ultraortodokse jøder ud af menigheden og dannede deres egen menighed ved navn Machsike Hadas (hebraisk: "De, der styrker religionen").

Den mest skelsættende begivenhed for trossamfundet i dets 300 år lange historie (sammen med oprettelsen af staten Israel i 1948) er nok besættelsen af Danmark i april 1940 af styrker fra Nazi-Tyskland og jødernes flugt til Sverige i oktober 1943. I løbet af 14 dage blev omkring 8.000 danske jøder ført i sikkerhed til Sverige, og her levede de danske jøder og dermed trossamfundet i eksil indtil befrielsen af Danmark den 5. maj 1945, hvor de atter kunne vende hjem. I foråret 1945 "genopstod" Det Mosaiske Troessamfund på dansk grund. En følge af flygtningelivet blev blandt andet, at de gamle danske jødiske slægter og de østeuropæiske indvandrere generelt var rykket tættere sammen.

I nyere tid har trossamfundet kæmpet med faldende medlemstal, hvilket er en af de største udfordringer for trossamfundet i dag. Der er en overvægt af ældre, og ægteskab mellem jøder og

ikke-jøder bliver hyppigere og hyppigere. Fra et ortodokst synspunkt er det et problem, især hvis en jødisk mand gifter sig med en ikke-jødisk kvinde, da børnene da ikke vil blive regnet for jøder. Mange familier, der ønsker at leve et liv i overensstemmelse med jødisk lov i traditionel forstand, har endvidere i løbet af de seneste tyve år bosat sig i Israel. Disse problemer svækker kontinuiteten og muligheden for at have et vitalt og levende trossamfund. I 2004 anerkendtes ligeledes reformmenigheden Shir HaTzafon (hebraisk: ”Nordens sang”) som trossamfund, hvilket har medført, at flere liberale medlemmer har forladt Det Mosaiske Troessamfund til fordel for det nye.

Særlige kendetegn

Det Mosaiske Troessamfund har gennem store dele af sin historie stræbt efter enhed. Denne enhedsbestræbelse skyldes i vid udstrækning et ønske om ikke at sprænge menigheden og danne mindre grupperinger. I nyere tid har blandt andet overrabbinerne Marcus Melchior og Bent Melchior fulgt denne linje. Konkret har denne kompromissøgende tilgang for eksempel givet sig udslag i, at man for piger har indført en Bat Mitsvah-ceremoni (hebraisk: ”datter af budet”) tilsvarende Bar Mitsvah for drenge, som skal markere pigernes indgang i de voksnes rækker, og som svarer lidt til en kristen konfirmation. Dette imødekommer således et ønske om flere synagogale handlinger, hvor kvinder aktivt deltager og har mulighed for at markere vigtige begivenheder i deres livscyklus rituel.

Et andet fremtrædende kendetegn ved trossamfundet er selve synagogen i Krystalgade. Den er et vidnesbyrd om jødernes nyvundne status efter 1814-anordningen og afspejler tidens officielle ønske om at integrere jøderne i det danske samfund samtidig med, at jøderne kunne være sig en ikke-dansk historie og kultur bekendt. Fra officielt dansk hold blev der ligeledes formuleret visse rammer for liturgien i menigheden i 1823. Grundlæggende skulle liturgien indrettes således, at hverken reformvenlige eller mere ortodokse jøder blev stødt bort. Sine steder indrettedes synagogen også med henblik på en vis parallelitet med kirken, hvilket igen kan ses som en integrationsbestræbelse. Rabbinerens klædedragt og sangenes melodier blev blandt andet også dannet efter dette sigte.

Det jødiske døgn begynder ved solnedgang aftenen forinden. Den ugentlige sabbat begynder derfor fredag aften og slutter lørdag efter solnedgang. På sabbat formiddag er gudstjenesten særlig festlig. Kantoren (forsangeren) leder gudstjenesten sammen med et kor. Gudstjenesten foregår på hebraisk, dog med rabbinerens prædiken på dansk. Den centrale del af gudstjenesten indledes med, at skabet med Torarullerne åbnes. Disse ruller er håndskrevne pergamentruller, som indeholder De Fem Mosebøger skrevet på uvokaliseret hebraisk. En af Torarullerne bringes ned til forhøjningen, der er placeret i forreste del af Synagogerummet. Hver sabbat har sin bestemte tekst, og i løbet af et år når man alle fem Mosebøger igennem. Ved denne oplæsning kaldes en del mandlige medlemmer op til Toraen, udtaler en velsignelse over den og overværer oplæsningen af en del af ugens tekst. Mærkedage markeres ofte således. Efter læsningen af ugens tekst bæres Torarullen rundt i Synagogen af kantoren og sættes tilbage på plads i skabet, hvorefter overrabbineren prædiker. Den danske prædiken er som regel baseret på ugens tekst fra Mosebøgerne. Prædiken afsluttes med velsignelse af kongehus, menighed og staten Israel. Efter læsning og recitation af yderligere nogle hebraiske bønner slutter gudstjenesten kl. 12.

Kontakt

Det Mosaiske Troessamfund
Krystalgade 12, 1.sal
1172 København K

<http://www.mosaiske.dk>

Litteratur

Gelfer-Jørgensen, Mirjam (red.)

1999 *Dansk jødisk kunst – jøder i dansk kunst*, Forlaget Rhodos, København.

Katzburg, Nathaniel

1972 "Orthodoxy", i: Cecil Roth & Geoffrey Wigoder, (red.), *Encyclopædia Judaica*, Keter Publishing House Jerusalem Ltd., Jerusalem, 1486-1487.

Blum, Jacques

1972 *Dansk og/eller jøde*, Nordisk Forlag, København.

Dessauer, John et. al. (red.)

1996 *Det Mosaiske Troessamfund – Det jødiske samfund i Danmark*, Det Mosaiske Troessamfund, København.

Jørgensen, Harald (red.)

1984 *Inden for murene – jødisk liv i Danmark*, C. A. Reitzels Forlag, København.

Melchior, Bent

1997 *Så vælg da livet*, Gyldendal, København.

Machsike Hadas

Af Anne Louise Nielsen

Machsike Hadas opstod i 1910 som følge af en rabbinerstrid i Det Mosaiske Troessamfund. Striden var et udtryk for to forskellige fronter i dansk jødedom, den reformorienterede og den ortodokse. Konsekvensen blev en ny ortodoks menighed, Machsike Hadas, som i højere grad forsøgte at efterleve de religiøse bud og at undgå assimilation. Menigheden kan opfattes som del af en global ortodoks strømning, kaldet Haredi (gudfrygtig), der er en videreudvikling af den ortodokse modreaktion på det 18. århundredes reformbevægelser. Siden Anden Verdenskrig har antallet af jøder i Danmark været dalende som følge af assimilation og emigration, og Machsike Hadas har som en minoritetsgruppe inden for den jødiske minoritet været tæt på at uddø.

Splittelse i det jødiske samfund

Der knytter sig en ganske bestemt historie til grundlæggelsen af Machsike Hadas i 1910 i København. Da den første danskfødte overrabbiner, David Simonsen, i 1902 trådte tilbage, hentede den jødiske menighed i København Tobias Lewenstein fra Holland til København, og han blev ansat med livsvarig kontrakt. Under den ortodokse Lewenstein brød en ulmende konflikt mellem en reformvenlig fløj og en ortodoksorienteret fløj ud i fuld flamme. Simonsens forgænger, overrabbiner A. A. Wolff, havde håndteret konflikten som en ”reformvenlig ortodoks” og fremskyndet bygningen af en synagoge i Krystalgade i 1833 som et samlingssted. Men mange følte samtidig, at Wolff var gået for vidt i tilnærmelsen til det kristne samfund. Den konkrete sag under Lewenstein handlede om optagelse af børn af ikke-jødiske mødre i menigheden. Lewenstein krævede, at barnet var opvokset i et hjem, der fulgte kosherreglerne og blev undervist i den jødiske tro. Konflikten optrappedes, og repræsentantskabet ansatte en anden rabbiner, Max Schorenstein, og suspendede senere Lewenstein.

I 1910 afgjorde Højesteret sagen til fordel for Lewenstein, som modtog en stor erstatningssum. Samtidig blev menigheden delt, og Lewenstein blev rabbiner for den ortodokse menighed, Machsike Hadas (”De, der styrker religionen”). Menigheden bestod især af ortodokse jøder, der hidtil havde holdt gudstjeneste i privat regi og af mange indvandrere fra Østeuropa, specielt tilrejsende fra de baltiske lande og Rusland, som under de store programmer i 1903 var blevet fordrevet fra deres bopæl. Der var tale om yderst fattige, men ofte meget lærde og troende mennesker, som havde behov for social støtte og samhørighed. Disse blev hurtigt sluset ind i samfundet eller fortsatte til udlandet. Blandt grundlæggerne var Abraham Samson og Isidor Gutterman. Inspirationen kom muligvis fra en bevægelse af samme navn i Østeuropa, der søgte at skabe et egentligt religiøst parti. I begyndelsen havde menigheden synagoge i forskellige private huse, men senere blev der i en beboelsesejendom i Ole Suhrsgade indrettet en egentlig synagoge med balkon til kvinderne, et ritualbad (mikveh) og skole for de yngste (heder).

Der findes i dag menigheder i Israel, USA, Canada, England, Irland, Frankrig, Belgien, Polen og Australien, som bærer navnet Machsike Hadas, og som hovedsagligt er grundlagt i løbet af det 20. århundrede. Det er usikkert, om det er Machsike Hadas i Danmark, som var den første organisation, der benyttede dette navn. Men det er meget muligt, eftersom foreningen fra sin grundlæggelse er blevet ledt af personligheder, som internationalt i den jødiske verden har været respekteret og anerkendt. Alle rabbinere, som har ledt Machsike Hadas, er hentet ude i verden og har boet en årrække i Danmark, hvorefter de har opnået større positioner igen i udlandet. Dermed har det været en ære at fungere som rabbiner i København, og adskillige af disse rabbinere har udgivet egentlig rabbinisk litteratur. Sikker er det derfor, at menigheden i dag tæller tusindvis af direkte efterkommere i Israel, USA, England osv. Der er foregået og foregår stadig en livlig rejseaktivitet til disse steder blandt de fleste danske medlemmer. Årsagen er især, at mange foretrækker at sende børnene til de større ortodokse menigheder, hvor det hellige liv kan fremmes, og chancen for at møde en ligesindet ægtefælle er større end i Danmark.

Jødernes danmarkshistorie

I følgende afsnit beskrives trossamfundets danmarkshistorie som en del af den generelle, jødiske danmarkshistorie.

Handel og bosættelse

I 1622 inviterede Christian IV sefardiske handelsjøder til at bosætte sig i Glückstadt, hvorved de blandt andet opnåede forhøjet udlånsrente. Det bevirkede, at flere jøder slog sig på pengehandlen, foruden de mange, som allerede var beskæftiget med dette område som følge af, at det i de baltiske og østeuropæiske lande var forbudt jøderne at beskæftige sig med almene fag som håndværk og handel. Under Frederik III opnåede stort set kun rige, sefardiske jøder et lejdebrev, betingelsen for at ansøge om et borgerskab. Specielt i 1650'erne i forbindelse med den vestindiske udenrigshandel trak kongen på jødernes store bankekspertise. I årene omkring Danske Lov (1683) bosatte de første danske jøder sig i fristaden Fredericia, fra 1682 i København, og i 1684 grundlagde ashkenaziske jøder, fra det jødiske samfund i Hamburg-Altona, den første københavnske menighed. I 1732 blev den første synagoge anlagt, og den første rabbiner tiltrådte i 1787. Omkring 1750 var der cirka 130 jødiske familier i København, og halvtreds år senere var tallet fordoblet.

Emancipation og forfølgelse

Jødernes vej til emancipation var især påvirket af ”Reformbevægelsen” (Haskalah) fra midten af det 18. århundrede, der forbindes med den tysk-jødiske filosof, Moses Mendelsohn (1729-1786). Indtil 1814 havde menigheden internt selvstyre i alle civile og religiøse anliggende, men med frihedsbrevet af 1814 forordnede kongen jøderne borgerlig ligeret mod til gengæld en langt mere officiel kontrol. Antisemitismen i Tyskland efter Wienerkongressen 1814-1815 smittede af, og en splittelse inden for menigheden mellem en reformvenlig fløj og en ortodoks optegnedes. M. L. Nathansen og Isac Noa Mannheimer stod i spidsen for den reformvenlige fløj og forsøgte kraftigt at reformere gudstjenesten i kristen retning, fx med prædikener på dansk, orgelspil og salmesang. Men en ortodoks modstand satte ind, og reformbevægelsen døde ud. I 1834 var der omkring 4.000 jøder i alt.

Assimilation og internt brud

Ved Grundlovens indførelse i 1849 opnåede jøderne fuldstændig ligeberettigelse. Den jødiske identitet var i fare som følge af et fødselsunderskud og en kraftig assimilation især pga. blandede ægteskaber. I 1891 tiltrådte den første danskfødte overrabbiner, David Simonsen, men det blev med den ortodokse overrabbiner T. Lewenstein, at der blev sat skel mellem den ortodokse og den reformvenlige fløj. Lewenstein blev senere rabbiner for den ortodokse menighed, Machsike Hadas.

Ny indvandring og krigstid

Omkring år 1903 ankom en del russisk-jødiske flygtninge til Danmark. Endnu flere kom under Første Verdenskrig, omend der blev vedtaget et forbud mod jødisk indvandring i 1917 ved et kongeligt dekret. De nye jøder var som følge af zarens forbud mod kontakt mellem det jødiske samfund og det sekulære samfund mere ortodokse, talte jiddisch, var fattige, ufaglærte og bosatte sig omkring synagogen i en jødisk ghetto, hvilket bekymrede de ”gamle” jøder, der endelig havde opnået majoritetskulturens accept på grund af deres velvillige indstilling til emancipationens betingelser. Der skulle en fælles erfaring af antisemitisme, Holocaust og Anden Verdenskrig til, førend de ”gamle” og ”nye” jøder fandt ud af at holde sammen og hjælpe hinanden til integration i det danske samfund. Hvad angik de 4.500 jødiske flygtninge, der kom til Danmark fra Tyskland, Østrig og Tjekkoslaviet fra 1933 til 1940, opnåede så godt som ingen opholdstilladelse. Væsentlige faktorer for denne afvisning var økonomisk krise, arbejdsløshed og diplomati over for tyskerne. Den restriktive flygtningepolitik fortsatte under den tyske besættelse. Dog blev stort set alle 6.000 jøder i Danmark hjulpet til Sverige.

Situationen i dag

I dag er der cirka 7.000 jøder i Danmark, hvoraf størstedelen er assimileret. Den store menighed, Det Mosaiske Troessamfund, har været præget af faldende medlemstal, faldende fødselstal og udvandring, og det samme har Machsike Hadas. Når nogle af de personligheder, som holder sammen på menigheden, enten rejser eller dør, er trossamfundet i stærk fare for at opløses. Alligevel sker der indimellem nye ting, som bidrager til traditionens vedligeholdelse. For eksempel kom der i løbet af 1980’erne en ny gruppe af unge jøder fra Frankrig til Danmark, den såkaldte Kollél (hebraisk: kollél = samling). De fleste havde en assimileret baggrund og trivedes godt i Danmark i en årrække, men måtte rejse igen, da de danske leveomkostninger var for høje. Et andet eksempel er organiseringen af et jødisk gymnasium i perioden 1996-2001, på initiativ af Erik Gutterman. Ideen var at tilbyde fattige jødiske drenge fra blandt andet Rusland, Ukraine og Tyskland mulighed for fordybelse. Mens gymnasiet eksisterede, opnåede drengene en god uddannelse og har sidenhen taget videregående uddannelser i deres respektive hjemlande.

I dag, hvor den jødiske minoritet er så lille, giver det i højere grad mening at betragte Machsike Hadas som en platform for fællesskab og vidensudveksling, hvor medlemskriterier og medlemsbidrag ikke spiller så stor en rolle. Det er fuldt op til den enkelte, hvordan vedkommende vil leve sit liv, og foreningen blander sig ikke i dette. I dette årti er det især jødiske studerende fra både Danmark og udlandet, som besøger menigheden. Det er således svært at bestemme, hvor

mange mennesker som reelt frekventerer synagogen, som er åben hver weekend og alle jødiske helligdage, eftersom der ikke længere er deciderede medlemslister. Et forsigtigt bud vil være ca. 50 mennesker.

Særlige kendetegn

De fleste medlemmer af Machsike Hadas er også medlemmer af Det Mosaiske Troessamfund og benytter dennes institutioner. De betaler bidrag og har de samme rettigheder. Eftersom så godt som alle jøder i Danmark er assimilerede, er det vanskeligt at pege på deciderede religiøse karakteristika for Machsike Hadas. De ashkenaziske jøder, som grundlagde den københavnske menighed, tog de lokale skikke, melodier i gudstjenesten, tilretninger i bønnebøgerne etc. med sig fra Hamborg-Altona, og her kan man pege på, at Machsike Hadas i højere grad end Det Mosaiske Trossamfund har fastholdt den oprindelige tradition. Men langsomt begynder også de nye generationer at tilpasse sig de lokale samfund og forhold, og i dag er der ikke længere fuldkommen overensstemmelse mellem Machsike Hadas og Hamborg-Altona-traditionen og heller ikke mellem respektive Machsike Hadas-menigheder rundt om i verden. Man kan forsigtigt pege på følgende kendetegn:

Ortodoksi

Man skal så vidt muligt overholde de 613 bud, der ifølge rabbinerne kan udledes af Torahen. Man må for eksempel ikke tænde eller slukke for elektricitet på sabbatten pga. et forbud mod at tænde ild. Derfor bor de fleste medlemmer så tæt på synagogen, at de kan gå dertil og slipper for at tænde deres bils motor. Medlemmerne har ofte en høj grad af viden og forståelse for de aramæiske og hebraiske kildetekster, specielt de talmudiske værker.

Rituelt

Der afholdes gudstjeneste på hebraisk. Oprindelige melodi- og bønnebogstraditioner. Der er en skarp adskillelse mellem mænd og kvinder. Pigerne konfirmeres ikke.

Demografiske og kulturelle forskelle

Generelt er medlemmerne hyppigere gift og får flere børn end andre jøder i Danmark. Mænd og kvinder uddanner sig og arbejder, som det er normen i Danmark. I dag er praktisk taget ingen selvstændige eller har egne firmaer (dette ses i højere grad i USA). Mange børn sendes til udlandet, oftest Israel, for at opnå en højere forståelse for traditionen og finde en mulig partner.

Klædedragt og opførsel

Gifte kvinder viser som regel ikke bar hud, og skal dække deres hår med tørklæde eller lade sig kronrage for så i stedet at gå med paryk (sheitel). I dag er det mest almindeligt at købe paryk. Generelt går man ikke på værtshus eller danser med det modsatte køn.

Forhold til det omgivende samfund

Arbejds- og sociale relationer til danskere er intet problem, men en jødisk partner er påkrævet. Tanken er, at integration er mulig uden assimilation.

Kontakt

Machsike Hadas

E-mail: webmaster@machsikehadas.dk

<http://www.machsikehadas.dk>

Det pædagogiske center ved Carolineskolen,

Bomhusvej 18

2100 København Ø

Tlf.: 31 29 95 00

Hjemmesideadresse: www.carolineskolen.dk

E-mail: carolineskolen@carolineskolen.dk

Litteratur

Blum, Jacques

1972 *Dansk og/eller jøde? En kultursociologisk undersøgelse af den jødiske minoritet i Danmark*, Gyldendals Samfundsbibliotek, København.

Buckser, Andrew

2003 "Religious practice and cultural politics in Jewish Copenhagen", *American Ethnologist* 30, 1, 102-117.

Christiansen, Flemming

1999 "De fromme", *Politiken*, 24. oktober.

"Haredi Judaism", *Wikipedia*,

http://www.en.wikipedia.org/wiki/Haredi_Judaism (besøgt 15. april 2011).

Jensen, Tim (ed.)

1991 *Minoritetsreligioner i Danmark – religionssociologisk set*, Columbus, København.

Jensen, Tim

1999 *Religionsguiden*

<http://www.relguide.sdu.dk/jodedom.html> (besøgt 15. april 2011).

Laura, Heidi & Sara Bloch Kviat

2009 *Danske Verdensreligioner – Jødedom*, Gyldendal, København.

Ritterband, Monica

1987 "Et liv efter Moses Lov", *Weekendavisen*, 21. august.

Selskabet for dansk jødisk historie

1984 *Inden for murene – Jødisk liv i Danmark 1684-1984*, C.A. Reitzels Forlag A/S, København.

“Machsike Hadas”, Wikipedia, den frie encyklopædi
http://www.da.wikipedia.org/wiki/Machsike_Hadas (set 15.04.11)

Shir Hatzafon

Af Pernille Thulstrup

Shir Hatzafon er en jødisk menighed, der repræsenterer reformjødedommen i Danmark. Denne form for jødedom, der også kaldes liberal jødedom eller progressiv jødedom, er en bevægelse, der udvikledes fra begyndelsen af 1800-tallet og var påvirket af denne tids tanker omkring frihed og ligestilling. I forhold til den ortodokse jødedom, har reformjødedommen en bredere definition af, hvad det vil sige at være jøde, hvilket blandt andet kan ses i Shir Hatzafons regler omkring medlemskab og holdning til kvindens rolle inden for jødedommen. For eksempel er kvindelige rabbinere meget almindelige - inden for Shir Hatzafon - såvel som i andre progressive jødiske menigheder. Shir Hatzafon, hvis navn er hebraisk og betyder "Nordens Sang", opfatter sig selv som et alternativ til den ortodokse jødedom i Danmark. Menigheden følger den progressive jødedoms etablerede retningslinjer, der især lægger vægt på undervisning, åbenhed, ligestilling og nyfortolkning af jødernes historie.

Trossamfundets verdenshistorie

Shir Hatzafon er en ud af flere menigheder inden for det, man kan kalde den progressive, reformistiske eller liberale jødedom. Denne form for jødedom opstod i Tyskland i begyndelsen af 1800-tallet, hos en gruppe af jøder, der ønskede at nærme jødedommen den moderne vestlige kultur. Dette skete i kølvandet på den jødiske oplysningstænkning, der kendes under betegnelsen *haskalah* (hebraisk for "uddannelse" eller "oplysning"). Haskalah-bevægelsen opstod i 1700-tallet som et modsvar til den europæiske oplysningstid og det stigende antal jøder, der konverterede til kristendommen. Bevægelsen havde det grundsyn, at jøderne måtte tilpasse sig ikke-jøders levevis og dette medførte blandt andet reformer inden for det jødiske uddannelsessystem. Haskalah-bevægelsen og den senere progressive jødedom var blandt andet inspireret af den tysk-jødiske filosof og bibelforsker Moses Mendelssohn (1729-1786), den tysk-jødiske digter og ekseget Naphtali Herz Wessely (1725-1805) og den tyske rabbiner Abraham Geiger (1810-1874).

Den progressive jødedom kan i dag findes verden over, og medlemmerne inden for denne gren af jødedommen har forsøgt at tilpasse sig det moderne liv, hvilket vil sige, at de dyrker den jødiske tradition og praksis i forhold til de fremherskende sociale normer i den tid, de lever i. Denne form for jødedom lægger dog vægt på, at disse forandringer må ske med omtanke og skal have rødder i det jødiske folks traditioner og historie. Det vigtige er, om den jødiske tradition og rituelle praksis giver mening for den individuelle jøde.

Den progressive jødedom lægger især vægt på individets, såvel som menighedens, autonomi og på grund af dette har bevægelsen manifesteret sig forskelligt i forskellige lande. Enhver har en forpligtigelse til selv at vurdere og tage stilling til, hvordan de jødiske bud (*mitzvot*) bedst efterleves med behørig respekt for såvel tradition som modernitet. Tolkningen af jødedommen varierer derfor fra menighed til menighed, men grundlæggende mener man, at Toraen og den rabbinske litteratur

skal forstås som etisk vejledning og ikke som en gudgiven lov. Den progressive jødedom lægger altså stor vægt på etik frem for jødisk lov (*halakhah*).

1960'ernes feministiske bevægelse har også haft betydning for den progressive jødedom, idet kvindens traditionelle rolle indenfor jødedommen i denne forbindelse er blevet udfordret og kravet om ligestilling rejst. I 1972 blev den første kvindelige rabbiner ordineret indenfor reformbevægelsen. Også i forbindelse med homoseksualitet gør tanken om ligestilling sig gældende indenfor den progressive jødedom. Derudover spiller social retfærdighed en væsentlig rolle, da dette bliver opfattet som profeternes centrale budskab.

Trossamfundets danmarkshistorie

Shir Hatzafon kan ses som den danske repræsentant for den globale progressive jødedom. Menigheden udspringer af en lille gruppe jøder, der i 1998 begyndte at mødes privat for at fejre sabbatten og de jødiske helligdage sammen. Denne gruppe manglede et alternativ til den ortodokse jødedom og organiserede derfor et liberalt jødisk undervisningstilbud i private hjem. Shir Hatzafon har endnu ikke egne lokaler (i 2011), men er dog rykket ud af de private hjem og benytter sig i dag af lejede lokaler til deres arrangementer.

Shir Hatzafon stiftede i 2000 organisationen Progressivt Jødisk Forum, PJF, i København, hvor gruppen stadig har sin base. Menigheden begyndte herefter at afholde møder og gudstjenester regelmæssigt. Den stiftende formand og initiativtager til PJF var den amerikanskfødte Robin May Schott. Menigheden tog i år 2003 navnet Shir Hatzafon og blev anerkendt som trossamfund af Kirkeministeriet i juni 2006.

Menigheden har omkring 120 betalende medlemmer (i 2011) og har siden 2002 tilbudt konverterings- og undervisningstilbud for personer, der ønsker at overgå til jødedommen, hvilket omkring 45 mennesker indtil videre har benyttet sig af. Optagelseskravene for konvertering indenfor de progressive menigheder er som regel mindre strikse end hos de ortodokse jøder og oftest tager det også kortere tid.

Shir Hatzafons gudstjenester, der finder sted cirka ti gange årligt, forestås primært af tilrejsende rabbinere fra England eller Israel. Gruppen har en enkelt fast rabbiner tilknyttet, som besøger gruppen seks gange årligt, og det kan også forekomme, at det er lægmænd fra Shir Hatzafon der står for gudstjenesten. Menighedens gudstjenester foregår på tre sprog; hebraisk, dansk og engelsk.

Året efter Shir Hatzafon formelt blev stiftet i 2000, blev den optaget i World Union for Progressive Judaism, WUPJ, der er en international paraplyorganisation for progressiv jødedom med base i Jerusalem. Denne organisation omfatter mere end 1200 liberale, progressive og reformistiske jødiske menigheder med over 1,8 millioner medlemmer i 45 lande. I Europa er WUPJ organiseret i European Union for Progressive Judaism, EUPJ med hovedkvarter i London. Ud over tilknytningen til disse organisationer har Shir Hatzafon kontakt til foreningerne Progressiv Jødedom i Norge og Progressiv Jødedom i Stockholm. Selvom Shir Hatzafon ikke har et formelt samarbejde med den

ortodokse jødiske menighed i Danmark, Det Mosaiske Trossamfund, er flere af Shir Hatzafons medlemmer også medlemmer her.

Særlige religiøse/teologiske kendetegn

Menighedens navn, Shir Hatzafon, er hebraisk og betyder ”Nordens Sang”. Valget af dette navn hænger sammen med, at gruppen var den første af sin slags i Skandinavien. Derudover henviser navnet også til, at musik spiller en væsentlig rolle for menigheden til forskel fra ortodoks jødedom, hvor normen er ikke at anvende instrumenter under gudstjenesten.

Shir Hatzafon bestræber sig på at videreføre den jødiske religiøse og kulturelle tradition inden for rammerne af den moderne tænkning, moral og hverdag. Menigheden lægger derfor mere vægt på etisk opførsel end overholdelse af ritualer og forskrifter, og nøgleordene er i denne forbindelse åbenhed, inklusion og tolerance. Derudover lægger gruppen stor vægt på undervisning, der er et fundamentalt element i den jødiske tradition.

Shir Hatzafon går ind for fuldstændig ligestilling for alle jøder, uanset køn, hudfarve eller seksuel orientering og på alle områder af det jødiske liv, religiøst såvel som sekulært.

De progressive jøder var som tidligere påpeget den første gren inden for jødedommen, som anerkendte og ordinerede kvindelige rabbinere, og de fleste af Shir Hatzafons besøgende rabbinere er da også kvinder. I forbindelse med denne ligestillingsfilosofi rækker Shir Hatzafon også ud til jøder, der normalt ikke betragtes som fuldgyldige medlemmer af de ortodokse menigheder som for eksempel homoseksuelle.

Som noget ret usædvanligt kan man være medlem af Shir Hatzafon, selvom man ikke er jøde eller har tænkt sig at konvertere. Er man for eksempel ikke-jødisk ægtefælle, kan man blive associeret medlem og deltage i stort set alle aktiviteter på lige fod med jødiske medlemmer. En vigtig grund til dette er, at man i dag regner med, at omkring 80 procent af alle jøder i Danmark gifter sig med en ikke-jøde. I de fleste tilfælde vil det betyde, at disse familier langsomt forsvinder fra det jødiske folk, da ortodokse menigheder har svært ved at rumme den ikke-jødiske ægtepart, idet de ikke tillader ikke-jøder at have medlemskab i menigheden.

Modsat de ortodokse jøder, der mener, at man skal være født af en jødisk mor eller være konverteret til jødedommen for at være jøde, anerkender Shir Hatzafon alle med mindst én jødisk forælder, hvad enten det er moderen eller faderen, så længe personen er vokset op i et jødisk hjem, føler en jødisk tilknytning og ikke har været optaget i en ikke-jødisk trosretning.

Kontakt:

Shir Hatzafon
c/o Agnetevej 4
2300 København S

Telefon: +45 2370 9757 (telefonsvarer)

E-mail: shir@shirhatzafon.dk

Hjemmeside: www.shirhatzafon.dk

(Gudstjenester og andre arrangementer afholdes som regel på Dag Hammerskjølds Allé 30, 2100 København Ø)

Litteratur

Berenbaum, Michael & Fred Skolnik (red.)

2007 *Encyclopaedia Judaica*, Macmillan Reference USA, Detroit

Barzilay, Joshua, "Wessely, Naphtali Herz", Vol. 21, 19-21, *Gale Virtual Reference Library*, (http://go.galegroup.com.ez.statsbiblioteket.dk:2048/ps/retrieve.do?isETOC=true&inPS=true&prodId=GVRL&userGroupName=aaruniv&resultListType=ETOC_DOCUMENT&searchType=&docId=GALE%7CCX2587520854), (set 17. dec. 2011)

Cohen, Aryeh, "Progressive Jewish Alliance," Vol. 16, s. 544, *Gale Virtual Reference Library*, (http://go.galegroup.com.ez.statsbiblioteket.dk:2048/ps/retrieve.do?sgHitCountType=None&isETOC=true&inPS=true&prodId=GVRL&userGroupName=aaruniv&resultListType=RELATED_DOCUMENT&contentSegment=9780028660974&docId=GALE|CX2587516109), (set 17. dec. 2011)

Dinur, Benzion, "Emancipation", Vol. 6, s. 374-386, *Gale Virtual Reference Library*, (<http://go.galegroup.com.ez.statsbiblioteket.dk:2048/ps/retrieve.do?inPS=true&prodId=GVRL&userGroupName=aaruniv&tabID=&contentSet=GALE&docId=GALE|CX2587505916>), (set 17. dec. 2011)

Jospe, Alfred, et al, "Mendelssohn, Moses", Vol. 14, s. 33-40, *Gale Virtual Reference Library*, (<http://go.galegroup.com.ez.statsbiblioteket.dk:2048/ps/retrieve.do?inPS=true&prodId=GVRL&userGroupName=aaruniv&tabID=&contentSet=GALE&docId=GALE|CX2587513654>), (set 17. dec. 2011)

Kaplan, Dana Evan, "Reform Judaism", Vol. 17, s. 165-183, *Gale Virtual Reference Library*, (<http://go.galegroup.com.ez.statsbiblioteket.dk:2048/ps/retrieve.do?inPS=true&prodId=GVRL&userGroupName=aaruniv&tabID=&contentSet=GALE&docId=GALE|CX2587505916>), (set 17. dec. 2011)

Shochat, Azriel, et al, "Haskalah", Vol. 8, s. 434-444, *Gale Virtual Reference Library*, (http://go.galegroup.com.ez.statsbiblioteket.dk:2048/ps/retrieve.do?sgHitCountType=None&isETOC=true&inPS=true&prodId=GVRL&userGroupName=aaruniv&resultListType=RELATED_DOCUMENT&contentSegment=9780028660974&docId=GALE|CX2587508507), (set 17. dec. 2011)

Bing, Erik Henriques

2009 *Hallelujah #4, Danmarks jøder – en kronologi*, Forlaget Tågaliden, København

Bloch, Sara Kviat & Heidi Laura

2009 *Danske Verdensreligioner – Jødedom*, Gyldendal, Nordisk Forlag A/S, København

Clausen, Bente

2010 ”Ny jødisk begravelsesplads på vej”, *Kristeligt Dagblad* (15.12.2010)

Eriksen, Uffe Holmsgaard

2006 ”Shir Hatzafon – progressive jøder i Danmark”,

<http://www.dr.dk/Tro/Temaer/Himlen+over+Danmark++J%C3%B8derne/20061115093236.htm>,

(set sep. 2011)

Lind, Ophelia

2011 ”Jødedom i Danmark”, <http://www.religion.dk/artikel/248461:Joededom--Joededom-i-Danmark?all=1>, (set okt. 2011)

Mayner, Carina

2010 ”Gabrielles jødiske jul”, *Horsens Folkeblad* (18.12.2010)

Stefánsson, Finn & Asger Sørensen (red.)

1998 *Gyldendals Religionsleksikon. Religion/Livsanskuelse*, 3. udg., 4. oplag, Nordisk Forlag A/S, København, (s. 353, Mendelsohn, Moses; s. 452, ”reformjødedom)

Mouridsen, Bjarne

2009 ”Jøder tilbage efter mere end 100 år”, *Kristeligt Dagblad*, 07.08.2009

www.shirhatzafon.dk

www.religion.dk (”Det liberale alternativ i det jødiske landskab”) (fra aug. 2006, set sep. 2011) & (”Bliver jeg rigtig jøde i Shir Hatzafon?”) (fra marts 2011, set sep. 2011)

www.Kristeligt-Dagblad.dk (”Hun er Danmarks første kvindelige rabbiner”) (fra juni 2011, set sep. 2011)

ISLAMISKE TROSSAMFUND

Dansk Tyrkisk Islamisk Stiftelse

Af Sanne Højsgård Andersen

Dansk Tyrkisk Islamisk Stiftelse er den største muslimske organisation i Danmark. Den fungerer som en paraplyorganisation knyttet til "det tyrkiske direktorat for religiøse affærer" (Diyanet), et direktorat under det tyrkiske uddannelses/undervisningsministerium, som står for uddannelse og ansættelse af hodjaer (imamer). Der findes en lang række moskeer i Danmark, der støttes af Diyanet. Organisationen ledes af den ansvarshavende for sociale forhold ved den tyrkiske ambassade i Danmark. Foreningen er kendt for at insistere på, at religion og politik skal adskilles samt for deres liberale og moderate form for islam.

Diyanet i Tyrkiet

Den tyrkiske stat opstod i 1923 på ruinerne af Det Osmanniske Rige, da Kemal Atatürk (1881-1938), udråbte landet til republik. Samtidig var det også det endelige farvel til kalifatet, det samlede lederskab over den muslimske verden, som var blevet indført som politisk system efter profeten Muhammeds død i 632, og som siden det 16. århundrede havde tilhørt Det Osmanniske Rige. Selvom kalifatet længe havde været uden praktisk betydning, var det dog indtil 1923 et vigtigt symbol på islams betydning i Tyrkiet. Atatürk valgte at nedlægge kalifatet ud fra sekularistiske holdninger. Han lagde vægt på, at religion og politik skulle adskilles, og at religion ikke skulle være synlig i det offentlige rum. I de følgende år gennemførte Atatürk derfor en række restriktioner og reformer. De traditionelle religiøse skoler (madrassaer) blev lukket, der blev indført forbud mod offentlig brug af traditionel religiøs klædedragt (fezen og tørklædet), sharialovgivning blev erstattet af en vestligt inspireret civillov, og man overgik fra arabiske til latinske bogstaver. Før Atatürks regering under Det Osmanniske Imperium blev islam administreret af det såkaldte fieyhülislam. Denne administration blev fra 1924 erstattet af Diyanet Islari Baskanligi (det tyrkiske direktorat for religiøse affærer, som herefter kom til at stå for uddannelsen og ansættelsen af imamer og vedligeholdelsen af moskeer).

Fra begyndelsen af 1950'erne blev islam igen en del af den politiske debat i Tyrkiet. Især efter at militæret i 1980 overtog magten i Tyrkiet, voksede en islamistisk orienteret opposition frem. I Tyrkiet forsøgte man at undertrykke denne opposition, men det blev hurtigt klart, at islamisterne havde held med at mobilisere en stor del af tyrkerne i Vesteuropa, som dermed kom til at virke som et politisk og religiøst bagland for islamisterne i Tyrkiet. For at bekæmpe islamismen blandt tyrkere i Vesteuropa begyndte man derfor fra midten af 1980'erne systematisk at støtte tyrkiske muslimer i Vesteuropa igennem den europæiske afdeling af Diyanet, der blev oprettet allerede i 1970'erne. Forsøget på at bekæmpe islamisme er sket i samarbejde med lokale tyrkiske foreninger og grupper, som til gengæld er blevet tilbudt en statsuddannet hodja (imam) betalt af Diyanet. En hodja har en

fire- til femårig teologisk uddannelse fra Tyrkiet og aflønnes af den tyrkiske stat. Ud over at stille en hodja til rådighed yder Diyanet også assistance og i et begrænset omfang penge til køb af lokaler til moskebrug.

I de lande hvor muslimer med tyrkisk baggrund udgør en væsentlig andel af den muslimske befolkning er Diyanet vokset til at blive en ganske magtfuld faktor. Det anslås, at cirka halvdelen af de tyrkiske moskeer i Europa er kontrolleret af Diyanet, og at Diyanet har imamer ved cirka 1.100 moskeer i Europa.

Tyrkiske muslimer i Danmark

Ligesom i en række andre vestlige lande er Diyanet-moskeerne i Danmark også et samlingspunkt for muslimer med tyrkisk baggrund. De første hodjaer kom til Danmark i 1981, i begyndelsen på kortvarige ophold, men efter en aftale mellem Tyrkiet og Danmark indgået i 1989 har Diyanets hodjaer kunnet opnå en opholdstilladelse i fire år. Denne privilegerede position set i forhold til andre imamer har været under afvikling, dels fordi andre imamer også har fået mulighed for at være i Danmark i fire år, dels fordi den danske stat har ændret visumreglerne.

Knap en tredjedel af de danske sunni-muslimske moskeer er tilknyttet Diyanet, og Diyanets uddannede og aflønnede hodjaer udgør cirka totredjedele af de uddannede og fuldtidsbeskæftigede imamer i Danmark. Ca. 28.500 er medlem af Diyanets begravelsesforening, som af mange anses for at være et medlemskab af samme. I moskeerne, som er bemandet med en fast hodja, kommer der cirka 300-700 til de daglige bønner og cirka 3.000-3.700 til fredagsbønnen.

Selvom Diyanet er den største og måske også mest magtfulde muslimske organisation i Danmark, bliver den ofte betegnet af andre muslimer i Danmark som en kolos på lerbødder. Diyanets magt og indflydelse begrænses af to ting. Dels er fortolkningen af islam fuldstændig sammenkoblet med det tyrkiske sprog og den tyrkiske nation. Hodjaerne taler normalt hverken dansk eller arabisk (oftest kun lidt engelsk), hvilket gør det svært at kommunikere eller appellere til ikke-tyrkiske muslimer. Dels fungerer Diyanet-moskeerne i høj grad som samlingssted for ældre mænd. Det er først inden for de senere år, at der er kommet fokus på kvinderne og de unge. I 2010 åbnede Dansk Tyrkisk Islamisk Stiftelse et kulturcenter i Glostrup, som blandt andet skal bruges til integrationsfremmende aktiviteter for kvinder. Samtidig kræves det nu af hodjaerne, at de lærer dansk. Derudover har ændringerne i visumlovgivningen gjort, at Diyanet har haft svært ved at få tilsendt nye hodjaer. Dette førte til, at man i 2006 ansøgte om at blive et anerkendt trossamfund for på den måde at sikre en fortsat tilgang af hodjaer.

Dansk Tyrkisk Islamisk Stiftelse er medlem af Muslimernes Fællesråd, som med sine 35.000 medlemmer er den største samarbejdsorganisation for muslimske foreninger i Danmark. Rådet blev dannet i september 2006 med det formål at give et bredt udsnit af muslimer og muslimske foreninger i Danmark en fælles stemme. Muslimernes fællesråd arbejder i øjeblikket blandt andet med at samle penge sammen til at bygge en stormoske i København.

Særlige kendetegn

Diyanet-moskeerne tilbyder en række forskellige ydelser til muslimer i Danmark. En af disse er en begravelsesforening (Diyanet Vakfi Cenaze), som er en slags forsikringsordning, hvor man via et indmeldelsesgebyr og et årligt beløb sikres hjemtransport til begravelse i Tyrkiet. Diyanet arrangerer også fællesrejser til Mekka i pilgrimsmåned og har forskellige former for religiøs undervisning. I Diyanet-moskeerne er middagsbønnen oftest den bøn, der tiltrækker flest bedende. Fredagsprædikenen foregår altid på tyrkisk, og det betyder, at Diyanet-moskeerne hovedsageligt tiltrækker tyrkiske muslimer.

Kontakt

Dansk Tyrkisk Islamisk Stiftelse
Hovedkontor
Alaadin Moske
Roskildevej 122
2620 Albertslund

Tlf.: 33 23 03 13

E-mail: vakif@diyanetvakfi.dk

<http://www.diyanetvakfi.dk>

Litteratur

Hjortkjær, Christian

2011 "Hvad er kalifatet?", *religion.dk*

<http://www.religion.dk/artikel/415310:Indfoering--Hvad-er-kalifatet> (besøgt 30. juni 2011).

Integrationsministeriet

2010 "Tyrkisk kulturcenter vil styrke integrationen", *Ny i Danmark - Integrationsministeriets nyhedsmagasin* 1, 6-7.

http://www.nyidanmark.dk/NR/rdonlyres/...9C01.../nyidanmark_01_2010.pdf (besøgt 30. juni 2011).

Kühle, Lene

2006 *Moskeer i Danmark – islam og muslimske bedesteder*, Forlaget Univers, Århus.

Nielsen, Marie Vejrup & Lene Kühle, (red.),

2011 *Religion i Danmark 2010. En e-årbog fra Center for SamtidsReligion*, Aarhus Universitet.

Tilgængelig på: <http://samtidsreligion.au.dk/religion-i-danmark/rel-aarbog10/> (besøgt 15. december 2011).

Islamisk Forbund i Danmark

Af Anders Sørud Madsen

Islamisk Forbund i Danmark er en sunni-muslimsk forening, der har til huse på Hejrevej i Københavns nordvestkvarter. Foreningen blev startet i 1998 af den syriskfødte imam Mohammad Fouad Albarazi. Foruden titlen som imam (bønneleder) omtales Albarazi også som mufti (islamisk lærer, der kan udstede en fatwa). Han er en af de højst uddannede inden for det islamiske miljø i Danmark, og han har blandt andet en ph.d. fra det anerkendte Al-Azhar Universitet i Kairo.

International inspiration

Islamisk Forbund er en forening, der udelukkende har til huse i Danmark. Foreningens stifter og ansigt udadtil er Mohammad Fouad Albarazi, der stiftede foreningen i 1998. Albarazi beskrives ofte som danske muslimers internationale repræsentant. Han har blandt andet studeret ved universiteter i Syrien samt det anerkendte Al Azhar Universitet i Egypten, hvorfra han har en ph.d. i komparativ fiqh (islamisk retslære). Endvidere forelæser Albarazi ofte ved store internationale islamiske kongresser. For eksempel talte han ved en stor kongres med titel ”The First Gulf Conference on Halal Industry and its Services,” der blev afholdt i Kuwait i januar 2011.

Foreningens officielle arabiske navn er ”Al Rabita Al Islamiya,” som det danske navn er en direkte oversættelse af. Den opererer selvstændigt og primært for egne økonomiske midler. Dette giver Albarazi et stort råderum til at prædike islam i en dansk kontekst, typisk i forhold til danske samfundsforhold uden at være afhængig af udenlandske donorer. Islamisk Forbund har dog flere kendetegn, som tydeligvis er hentet direkte fra Det Muslimske Broderskab, en organisation som Albarazi selv har deltaget aktivt i, før han kom til Danmark. Det Muslimske Broderskab blev stiftet af Hassan al-Banna i 1928 i Egypten og opererer hovedsagligt som politisk parti i bl.a. Jordan og Egypten. Forenklet kan man betegne organisationen som en flok løst organiserede moderate islamister, der har det mål for øje at inkorporere dele af islam i de samfund, hvor man er aktiv og har mulighed for det.

I Islamisk Forbund ønsker man dog ikke umiddelbart politisk magt. I stedet er det vigtigt for Albarazi at viderefremme en form for islam, der lægger vægt på vigtigheden af integration og samspil med danske værdier. Ligesom det Muslimske Broderskab har øje for samfundsstrukturen i de lande, hvor de opererer, så er det også vigtigt for Islamisk Forbund at have kontakter til magthaverne i Danmark. Derfor har Albarazi også siddet med ved flere af regeringens integrationsmøder, hvor han har spillet en fremtrædende rolle. Islamisk Forbund og Mohammad Fouad Albarazi har siden foreningens start i 1998 talt varmt for en mere liberal og om ikke en sekulær, så en klarere opdeling af religion i det danske samfund. Det har også været vigtigt for Albarazi at understrege vigtigheden af at have højtuddannede imamer som ham selv til at lede fredagsbønnen. Han mener, at det vil øge fokus på de rigtige værdier i islam og forhindre, at moskeerne udelukkende bliver brugt til at tale dunder mod Vesten og dens værdier.

En dansk "sheik-moske"

Islamisk Samfund er en dansk islamisk forening. Den blev stiftet i 1998 af Mohammad Fouad Albarazi og har til huse i lokaler på Hejrevej 3 i Københavns nordvestkvarter. Albarazi fungerer både som imam (bønneleder) og mufti (islamisk lærd) i kraft af sin høje uddannelse. Islamisk Forbund er opbygget på den måde, at Albarazi også besidder titlen som præsident ("rais" på arabisk) for foreningen. Under ham sidder der et ti mand stort råd og under det igen en komite, bestående af fem mænd.

I Islamisk Forbunds moske kommer der dagligt mellem 80 og 100 personer, hovedsagligt mænd, for at bede middagsbønnen (på arabisk "zuhr"). Når Albarazi holder sin ugentlige fredagsbøn stiger antallet af besøgende til ca. 330 personer. Ved særlige islamiske højtider som for eksempel ramadan (muslimernes faste) eller fejringen af 'id (at fasten er overstået) kan der komme helt op til 1.000 besøgende i forbindelse med de daglige bønner. Selvom det typisk er mænd der møder op til Albarazis bønner, så har Islamisk Forbund også en del aktiviteter for kvinder, blandt andet et syværksted og diverse sangarrangementer. Som i andre danske sheik-moskeer er der også et højt aktivitetsniveau i Islamisk Forbunds moske. Udover at man har mulighed for at komme og bede samtlige fem bønner i løbet af dagen er der også en del undervisning om islam og religionens tekster. En undervisning som især mange danske konvertitter deltager i.

I forbindelse med religionssociologen Lene Kühles kortlægning af danske moskeer, viste det sig at være vigtigt begrebsmæssigt at kunne skelne mellem de forskellige foreninger. Derved opstod begrebet "sheik-moske," der har følgende kendetegn: For det første har moskeen en fast imam tilknyttet, der er hentet hertil for at repræsentere moskeen udadtil som autoritet. Imamen er typisk en højt uddannet islamisk lærd (heraf navnet sheik-moske, da sheik er det arabiske navn for et religiøst overhoved). For det andet ejer sheik-moskeerne de lokaler, de har til huse i, og man står derfor ikke til ansvar for kommuner eller andre offentlige instanser, og derfor har disse moskeer typisk et større råderum for at skabe sociale fællesaktiviteter for områdets muslimer. Således forholder det sig også med Islamisk Forbund. Da Mohammad Fouad Albarazi i 1998 startede foreningen betalte han på vegne af Islamisk Forbund 5,1 millioner kroner for ejendommen på Hejrevej i København. Den kontante betaling stemmer overens med forbuddet om at optage renter ifølge islam ("riba" på arabisk). Et sidste kendetegn ved sheik-moskeerne er, at medlemmernes etniske og nationale baggrund ofte spænder vidt, og derfor er der i langt højere grad tale om en religiøs forening end en kulturel eller etnisk kulturforening. Det høje aktivitetsniveau og de frie rammer for Islamisk Forbunds moske gør også, at det ikke udelukkende er muslimer fra lokalområdet, der opsøger foreningen. Således tiltrækker Islamisk Forbund muslimer fra hele Storkøbenhavn, og kommer der muslimer fra resten af landet til byen, er det typisk også moskeen på Hejrevej, de opsøger.

Særlige kendetegn

I moskeen er der mulighed for at bede de fem daglige bønner alle ugens dage, hvilket i omegnen af 100 muslimer benytter sig af. Mohammad Fouad Albarazi er en af de højest uddannede inden for

islam i Danmark og har desuden siddet med i flere internationale fatwa-råd samt forelæst ved store islamiske konferencer rundt omkring i den muslimske verden. Albarazis store islamiske viden samt internationale erfaring har også fået den nu tidligere regering under Anders Fogh Rasmussen til at rådføre sig med ham i adskillige danske integrationsspørgsmål. Islamisk Forbunds økonomiske råderum gør det muligt at tilbyde undervisning i både islamiske helligtekster samt islamisk filosofi og korrekt udførelse af den daglige muslimske praksis. Derudover tilbyder foreningen også fællesaktiviteter, der ikke har udgangspunkt i en egentlig religiøs kontekst. Sidst men ikke mindst har det været vigtigt for Mohammad Albarazi og Islamisk Forbund at understrege vigtigheden af at have "rigtige" og højt uddannede imamer tilknyttet foreningens religiøse aktiviteter. Kun på den måde mener man at kunne sikre, at især fredagsbønnen udelukkende bliver et religiøst forum, hvor menigheden kan få del i egentlige islamiske tanker og overvejelser.

Kontakt

Det Islamiske Forbund i Danmark
Hejrevej 3
2400 København NV

Tlf.: 35 81 36 55

Litteratur

Albarazi, Mohammad Fouad

2005 "Kvindens rettigheder i Islam: Er omskæring en islamisk tradition?"

<http://www.wakf.com/wakfweb/news.nsf/0/56EDDA030CAAACCFC125706D005AD5F4?OpenDocument> (besøgt 24. marts 2011).

Albarazi, Mohammad Fouad

2001 "Kære Birthe: Kom til mig", *Ekstra Bladet*

<http://www.infomedia.dk/ms/GetArticleFull.aspx?outputFormat=Full&Duid=Y1283571> (besøgt 24. marts 2011).

Ammitzbøll, Pernille et al.

2006 "Imamer: Profetens udsendte", *Jyllands-Posten*

<http://www.infomedia.dk/ms/GetArticleFull.aspx?outputFormat=Full&Duid=e05542af> (besøgt 24. marts 2011).

Ammitzbøll, Pernille

2006 "Moskeer: Shaykherne i førersædet", *Jyllands-Posten*

<http://www.infomedia.dk/ms/GetArticleFull.aspx?outputFormat=Full&Duid=e0665088> (besøgt 24. marts 2011).

Krogh, Kasper

2006 "Angående Muhammed: Jeg taler ikke med tyve tunger – kun én", *Berlingske Tidende*

<http://www.infomedia.dk/ms/GetArticleFull.aspx?outputFormat=Full&Duid=e0665088>

(besøgt 24. marts 2011).

Kühle, Lene

2006 *Moskeer i Danmark – islam og muslimske bedesteder*, Forlaget Univers, Højbjerg.

Rahbek, Birgitte

2001 ”Terrorangreb på USA: Muslimske brødre på Hejrevej”, *Politiken*

<http://www.infomedia.dk/ms/GetArticleFull.aspx?outputFormat=Full&Duid=Y1374983>

(besøgt 24. marts 2011).

Thomsen, Signe, Jakob Rubin & Lars Nørgaard Pedersen

2001 ”Imamer tager klar afstand fra terroraktioner”, *Jyllands-Posten*

<http://www.infomedia.dk/ms/GetArticleFull.aspx?outputFormat=Full&Duid=Y1465784>

(besøgt 24. marts 2011).

Det Islamiske Trossamfund

Af Sanne Højsgaard Andersen

Islamisk Trossamfund er et af de største muslimske trossamfund i Danmark og samtidig et af de mest kendte, dels på grund af foreningens udadvendte aktiviteter, dels på grund af dens karismatiske leder og imam Ahmed Abu Laban (1946-2007), som var med til at stifte foreningen i 1996. Selv om Islamisk Trossamfund har forsøgt at fremstå som brobygger og samarbejdspartner i det danske samfund, har det inden for de senere år ofte været udsat for kritik i medierne, blandt andet på grund af deres rolle under Muhammed-krisen, en demonstration sammen med Hizb ut-Tahrir og senest invitationen af den omstridte muslimske prædikant, Bilal Philips.

Abu Labans inspirationskilder

Islamisk Trossamfunds nu afdøde stifter, leder og imam Ahmed Abu Laban var af palæstinensisk oprindelse, men hans familie flygtede til Egypten i 1948 under den Arabisk-Israelske krig. Han var oprindeligt uddannet maskiningeniør, men uddannede sig derefter religiøst og har boet og arbejdet både i Egypten, Kuwait, De Forenede Arabiske Emirater og Nigeria. I 1984 kom han til Danmark og virkede frem til begyndelsen af 1990'erne som underviser og imam i Den Islamiske Forenings moske, Tawba, på Vesterbrogade i København. På grund af problemer med at få fornyet lejekontrakten gik man i gang med at indsamle penge, så man kunne købe egne lokaler, og dette lykkedes i 1996, hvor Islamisk Trossamfund blev stiftet og de nuværende lokaler på Dortheavej købt.

Abu Labans ideologiske forbilleder og inspirationskilder er især Rashid al-Rida fra 1800-tallets islamiske reformbevægelse og forskellige tænkere fra Det Muslimske Broderskab. Det Muslimske Broderskab blev i 1928 stiftet som en politisk-religiøs organisation i Egypten af Hasan al-Banna (1906-1949). Egypten var på daværende tidspunkt under europæisk kolonistyre, og Det Muslimske Broderskab opstod som en reaktion på påvirkningen fra den ikke-muslimske kolonimagt. Det er broderskabets overbevisning, at Koranen sammen med Sunna (profeten Muhammeds sædvane) udgør det ideelle udgangspunkt for statens sociale og politiske system. Broderskabet arbejder derfor for fastholdelse af islamiske traditioner og værdier i samfundslivet og er kritisk over for dele af den islamiske verdens forsøg på at tilegne sig vestlige værdier og levemåder.

Inspirationen fra Det Muslimske Broderskab har været et dilemma for muslimer i Europa, da broderskabets synspunkter anses for kontroversielle og stammer fra en anden historisk og geografisk kontekst. ECFR (Det Europæiske Fatwaråd) har således den opfattelse, at muslimer i Vesten som medborgere er forpligtigede til blandt andet politisk deltagelse, såfremt denne deltagelse ikke fører til handlinger og beslutninger, der truer den muslimske identitet, og som strider imod muslimers religiøse værdier og moralske principper. Det er også inden for denne kontekst, at Abu Laban og Islamisk Trossamfund skal findes. Abu Laban arbejdede for en fredelig sameksistens

og dialog med det omgivende samfund. Han forsøgte at forene det at være muslim med det at være en aktiv, bidragende borger i det danske samfund.

Udvikling og kontroverser

Islamisk Trossamfund blev stiftet i 1996 samtidig med foreningens køb af egne lokaler på Dortheavej i Københavns nordvestkvarter. Islamisk Trossamfund, der er organiseret som en forening, blev et anerkendt trossamfund i 1999. I modsætning til mange andre arabiske moskeer modtager Islamisk Trossamfund ikke indirekte bidrag fra kommunen i form af støtte til ungdomsarbejde, men baserer i stedet sin økonomi på blandt andet indsamlinger og salg af bøger. Denne økonomiske selvstændighed gør, at Islamisk Trossamfund kan arbejde uafhængigt af andre organisationer og interesser.

Islamisk Trossamfund har inden for de senere år flere gange optrådt i medierne. Blandt andet har foreningen deltaget aktivt i debatten under Muhammed-krisen, der opstod, efter at Jyllands-Posten bragte 12 tegninger af profeten Muhammed den 30. september 2005. I samme forbindelse sagsøgte trossamfundet den 10. januar 2006 Dansk Folkepartis formand, Pia Kjærsgaard for injurier, fordi hun i et ugebrev havde sammenlignet trossamfundets aktiviteter med landsforræderi. Et andet eksempel på trossamfundets medieoptræden var Abu Labans engagement i sagen om den unge dansk-palæstinenser, som blev dræbt den 28. maj 2005 af en dørmænd uden for spillestedet Rust. Abu Laban foreslog, at dørmændens familie skulle give 200.000 kr. i kompensation til den dræbtes familie. Abu Labans begrundelse var, at han var bange for flere blodsudgydelser.

Abu Laban spillede frem til sin død en central rolle i den muslimske ungdomsorganisation, Munida (Muslimsk Ungdom i Danmark), der har til huse i Islamisk Trossamfunds lokaler. Islamisk Trossamfund havde i starten fokus på sin undervisning, ledet af Abu Laban, men dette ændrede sig i 2005. De unge, som hidtil var mødtes til undervisning, mente ikke, at undervisningen i sig selv skabte grobund for socialt samvær, og de ønskede derfor flere udadvendte, velorganiserede aktiviteter. Munida påbegyndte derfor blandt andet sportsaktiviteter, men også projekter, hvis mål var at holde unge ude af kriminalitet. Medlemmer understreger, at Islamisk Trossamfund (ud over at imam Abu Laban fungerede som underviser og vejleder i Munida) i ringe grad har indflydelse på de unges aktiviteter. Islamisk Trossamfund støtter de unges arbejde, og man hjælper hinanden for eksempel i forbindelse med moskeens åbent hus-arrangementer. I 2011 førte det til demonstrationer, da Munida inviterede den omstridte islamiske prædikant, Bilal Philips, til at tale under en konference på Nørrebro i København.

Der findes også en moske i Odense ved navn Islamisk Trossamfund. Den er grundlagt i 1997 og ligger på Ørbækvej. Foreningen er blandt andet stiftet af Muhammed Kassem, en af Abu Labans elever, men man fastholder i dag, at man er uafhængig af Islamisk Trossamfund i København.

Særlige kendetegn

Islamisk Trossamfund mener, at idealstyret for ethvert samfund er teokratiet (et styre baseret på Guds lov), men de har dog accepteret at leve i et demokrati og følge de spilleregler, der definerer

demokratiet. De kalder sig for en midtvejssøgende forening, der forsøger at forene muslimer i Danmark med forskellige nationaliteter, baggrunde og holdninger.

Islamisk Trossamfund har forskellige aktiviteter og tilbud. De afholder blandt andet studiekredse, hvor muslimske familier kan søge information om islamisk lære og praksis. I forbindelse med den årlige ramadan-fejring har foreningen forsøgt aktivt at formidle information til børne- og ungdomsinstitutioner om fastens betydning for muslimer.

Kontakt

Islamisk Trossamfund i København
Dortheavej 45
2400 København NV

Tlf.: 38 11 22 25 og 38 11 22 38

E-mail: wakf@wakf.com

<http://www.wakf.com>

Islamisk Trossamfund i Odense

Ørbækvej 274

5220 Odense SØ

Tlf: 66 15 91 17

<http://www.wakffyn.dk>

Litteratur

Abu Labans hyldestside på Facebook:

<http://www.facebook.com/group.php?gid=133317340207&v=wall> (besøgt 19. maj 2011).

Jensen, Hans

2006 "Trossamfund sagsøger Pia Kjærsgaard", *BT*

<http://www.bt.dk/politik/trossamfund-sagsoeger-pia-kjaersgaard> (besøgt 27. april 2011).

Karman, Karen-Lise Johansen

2010 "Fatwaer og Forandringer: Islamisk lovpraksis i Vesten", *Tidsskrift for Islamforskning*, 1.

Krogh, Kasper

2008 "Ekspert: Omstridt broderskab knyttet til Islamisk Trossamfund", *Berlingske Tidende*

<http://www.b.dk/danmark/eksperter-omstridt-broderskab-knyttet-til-islamisk-trossamfund> (besøgt 28. april 2011).

Kühle, Lene

2006 *Moskeer i Danmark – islam og muslimske bedesteder*, Forlaget Univers, Århus.

Schmidt, Garbi

2007 *Muslim i Danmark – muslim i verden*, Universitetsstrykeriet, Uppsala,

<http://www.sfi.dk/graphics/SFI/Pdf/Rapporter/2007/Muslim%20i%20Danmark,%20muslim%20i%20verden.pdf> (besøgt 16. maj 2011).

Skjoldager, Morten

2011 ”Ekstremist skal tale til de unge på Nørrebro”, *Politiken*,

<http://www.politiken.dk/indland/ECE1250801/ekstremist-skal-tale-til-de-unge-paa-noerrebro/>
(besøgt 27. april 2011).

Sørensen, Mette Hougaard

2008 ”Hvad er Det Muslimske Broderskab?”, *religion.dk*,

<http://www.religion.dk/artikel/297228:Indfoering--Hvad-er-Det-Muslimske-Broderskab> (besøgt 28. april 2011).

Tema om Muhammed-krisen, *Kristeligt-dagblad.dk*,

<http://www.kristeligt-dagblad.dk/muhammed-tegningerne> (besøgt 27. april 2011).

Warburg, Margit

2006 ”Hele verden som missionsmark”, *Weekendavisen*,

[http://www.ku.dk/Satsning/religion/?content=http://www.ku.dk/Satsning/religion/indhold/sats_i_pr
essen/verden_som_missionsmark.htm](http://www.ku.dk/Satsning/religion/?content=http://www.ku.dk/Satsning/religion/indhold/sats_i_pr essen/verden_som_missionsmark.htm) (besøgt 16. maj 2011).

Østergaard, Kate

2007 *Danske Verdensreligioner - Islam*, Gyldendal, København.

Foreningen Ahlul Bait i Danmark (tidligere Al-Mostafa Islamisk Center)

Af Anders Sørud Madsen

I Danmark blev foreningen Ahlul Bait stiftet i 2000 under navnet "Imam Ali moskeen." Foreningen holder til i lokaler på Vibevej på Nørrebro i København NV og anses for at være den officielle shia-muslimske moske i Danmark. Den arabiske betegnelse ahlul bait kan oversættes med "husets folk" og bruges til at henvise til profeten Muhammeds nærmeste slægtninge. Inden for shia- og sunni-islam opfatter man Ahlul Bait forskelligt. Sunni-muslimer anerkender, at profetens nærmeste familie har en særlig status, men derudover spiller den ikke en vigtig rolle. Det gør den derimod hos shia-muslimerne. Da man her anser Muhammeds familie for at være både hellig og eksemplarisk, udgør Ahlul Bait sammen med Koranen de to hellige kilder til korrekt shia-muslimsk praksis.

Den iranske forbindelse

Foreningen Ahlul Bait i Danmark og dens moske på Vibevej opfattes som værende den officielle shia-muslimske moske i Danmark, omend der findes i omegnen af ti shia-muslimske moskeforeninger i landet. Således henviser også den iranske ambassade til Imam Ali-moskeen på Vibevej, som den officielle danske moske for shi'a-muslimer. Dog skal foreningen ikke opfattes som en "iransk religiøs ambassade" i Danmark, selvom netop støtten fra det officielle Iran har været rejst som kritikpunkt fra flere sider i det politiske landskab. Ser man på medlemmernes etnicitet er sandheden den, at det langt fra kun er iranere, der er repræsenteret, når foreningen indbyder til aktiviteter, religiøse eller ej. Medlemmerne tæller også afghanere, pakistanere, irakere og libanesere. Foreningen lægger op til, at det er dyrkelsen af islam, der er i fokus og ikke folks geografiske baggrund.

Ahlul Bait betyder direkte oversat fra arabisk "husets folk" og henviser til profeten Muhammeds nærmeste slægtninge. Disse tæller hans fætter Imam Ali, Fatima (Muhammeds datter og Alis kone), Imam Hassan, Imam Hussein (Hassan og Hussein er begge sønner af Fatima og Ali) samt ni af Husseins efterkommere. Muhammed og disse tretten personer udgør tilsammen Ahlul Bait, og inden for shia-islam mener man, at kun de besidder den rene fortolkning af Koranen. Derfor opfattes Ahlul Bait's forkyndelse sammen med Koranen som to ligeværdige kilder til den sande shia-muslimske praksis. Særligt inden for den største shia-muslimske retning, "tolver-shiiterne" (shia-muslimer, der anerkender tolv imamer som efterfølgere til Muhammed), spiller Ahlul Bait en vigtig rolle.

På vej mod en ny moske

Ahlul Bait blev stiftet i 2000 som en sammenlægning af tre shia-muslimske foreninger, den irakiske Markaz al Mustafa, den iranske Masjid a Muhammedi og et libanesisk studiecenter. Særligt én

person har været foregangsmand i stiftelsen af foreningen, nemlig Sayyed Khademi. Han kommer oprindeligt fra Iran, hvor han har en ph.d. i fiqh (islamisk retsvidenskab) fra universitetet i Qom. Han kom første gang til Danmark i 1994, hvor han i forbindelse med en foredragsrække var inviteret til landet. Hans foredrag blev en succes, og Khademi blev efterfølgende opfordret til at stå i spidsen for en gruppe, der skulle starte en dansk shia-muslimsk kulturforening op. Senere blev han formand for en egentlig bestyrelse. Medlemmerne af den nye forening repræsenterer den store diversitet, man finder blandt shia-muslimer i Danmark.

Efter foreningens oprettelse i 2000 gik man i gang med at lede efter passende lokaler til foreningens aktiviteter. Valget faldt på en gammel fabriksbygning på Vibevej på Nørrebro i København, og her har foreningen også til huse i dag. Selvom bygningen fik navnet Imam Ali moskeen, besluttede man hurtigt at undersøge mulighederne for at bygge en ”rigtig” moske på grunden, hvilket har medført en del medieomtale. Flere kritikere, især fra den borgerlige fløj, har ment, at man med opførelsen af moskeen ikke blot ville få en religiøs bygning, men samtidig en rugekasse for potentiel islamisk terror. Endvidere har kritikken lydt på, at finansieringen kom direkte fra den iranske regering, og at præstestyret dermed havde aktier i moskeen, hvilket mange fandt bekymrende. Projektet blev imidlertid godkendt af borgerrepræsentationen i 2011, og som det ser ud nu, kommer den nye moske til at stå færdig i 2012. Med sin 32 meter høje facade bliver den samtidig den største af sin art i Danmark.

Til daglig fungerer Sayyed Khademi som moskeens imam. Endvidere består Ahlul Baites ledelse af en række højt uddannede personer, hovedsagligt fra Iran, der varetager foreningens adskillige udvalg og aktiviteter. I gennemsnit dukker der cirka 25 op til de daglige bønner, mens fredagsbønnen typisk trækker i omegnen af 100 mennesker. Det er dog oftest ved de store muslimske højtider som fx Eid (festen der afslutter ramadanen) og Ashura (shi'a-muslimernes mindefest om imam Hussein), at der kommer rigtig mange i moskeen. Her dukker mellem 1.000 og 2.000 af foreningens medlemmer op for at tage del i festlighederne. Udover de religiøse foregår der også andre aktiviteter i foreningens lokaler. Blandt andet tilbyder man undervisning i islamisk anskuelse, filosofi, etik og retsvidenskab samt diverse sociale arrangementer.

Særlige kendetegn

Ahlul Bait tilhører retningen ”tolver shiiter,” der mener, at Muhammeds fætter Ali er den sande khalifa (retmæssige arvtager) efter Profeten. Inden for shia-islam har man valgt at reducere antallet af daglige bønner fra fem til tre. Det betyder i praksis, at man slår middags- og eftermiddagsbønnen sammen, og senere på dagen slås også aften- og natbønnen sammen. Argumentet for dette er, at Gud ikke ønsker at vanskeliggøre den daglige muslimske praksis mere end højst nødvendigt. Det er muligt at udføre alle tre daglige bønner i foreningens lokaler. Selvom Ahlul Bait ofte omtales som iransk finansieret og tilmed som en ”uofficiel iransk religiøs ambassade,” så fordeler foreningens medlemmer sig på et bredt etnisk spekter. Derfor er der både personer fra Afghanistan, Libanon, Pakistan, Irak og Iran. Hovedparten af bestyrelsen samt imam Sayyed Khademi har iransk baggrund.

Kontakt

Foreningen Ahlul Bait i Danmark (tidligere Al-Mostafa Islamisk Center)

Vibevej 25-29

2400 København NV

<http://www.imamalimoske.dk>

<http://www.ahlulbayt.dk>

Litteratur

Butler, Jean

2008 "Ahl al-bayt", *Gads leksikon om islam*, København, 17.

Butler, Jean

2008 "Shi'a-islam", *Gads leksikon om islam*, København, 251-255.

Kühle, Lene

2006 *Moskeer i Danmark – islam og muslimske bedesteder*, Forlaget Univers, Højbjerg.

Islams Ahmadiyya Djamâ'at (Bevægelse)

Af Heidi Jespersen

Ahmadiyya-bevægelsen er en muslimsk reformbevægelse fra slutningen af det nittende århundrede. Den blev stiftet i det nordlige Indien af Hazrat Mirza Ghulam Ahmad, der hævdede at være den forventede messias. Bevægelsen spredte sig hurtigt og findes i dag i adskillige lande. I Danmark var Ahmadiyya-muslimerne nogle af de første muslimer i landet og etablerede i 1967 Danmarks første moske i Hvidovre.

Ahmadiyya-bevægelsen

Det var i det nordlige Indien, at Ahmadiyya-bevægelsen opstod i slutningen af det nittende århundrede. Bevægelsen blev stiftet af Hazrat Mirza Ghulam Ahmad den 23. marts 1889, hvor 41 af hans tilhængere officielt afgav troskabsed til ham. Ghulam Ahmad blev født i 1835 i byen Qadian i det nordvestlige Indien. Han voksede op i en velstillet familie og fik en god uddannelse. Efter sin fars død i 1876 begyndte Ghulam Ahmad at få syn og åbenbaringer, hvori fortidens profeter og helgener viste sig for ham. Han erklærede, at han var den forventede messias, der var sendt til verden for at reformere det budskab, profeten Muhammed havde formidlet. For andre muslimer er hans profetiske erklæringer problematiske, da profeten Muhammed af muslimer generelt tolkes som ”profeternes segl” – den sidste i rækken af profeter.

I slutningen af det 19. århundrede opstod mange forskellige muslimske reformbevægelser blandt andet som reaktion på koloniseringen af muslimske lande og kristne missionærers succes med at konvertere muslimer. Ghulam Ahmad så sig selv som en kombination af den forventede messias, al-Mahdi (den retledte, der skal komme og etablere Muhammeds lov) og Krishna (en central figur i hinduismen). Han forsøgte derved at omfavne de tre konkurrerende religioner i området under islam.

Efter Ghulam Ahmeds død i 1908 blev menigheden ledt af hans efterfølgere, som bliver kaldt kaliffer. Der har indtil videre været fem kaliffer. I 1914 opstod der splid i bevægelsen om Ghulam Ahmads profetstatus. Det førte til, at bevægelsen blev splittet i to, én med hovedsæde i Qadian (Indien) og én i Lahore (Pakistan). Qadian-grenen flyttede siden hen til Rabwah i Pakistan. Mission var og er et vigtigt element for Ahmadiyya-bevægelsen, og derfor spredte bevægelsen sig hurtigt. I starten missionerede bevægelsen i Sydasiens, men allerede i 1913 etablerede bevægelsen sig i England. I 1920'erne spredte bevægelsen sig til Vestafrika, Tyskland (hvor en Ahmadiyya-moske stod færdig allerede i 1925), Rusland og USA og efterfølgende til en lang række andre lande. Globalt har Ahmadiyya-bevægelsen oplevet stor fremgang og fået mange vestlige konvertitter. Succesen kan blandt andet skyldes bevægelsens fokus på oversættelser. Bevægelsen har for eksempel oversat koranen til over 60 forskellige sprog, heriblandt dansk.

I 1970'erne og 1980'erne blev der vedtaget love i Pakistan, der fastslår, at Ahmadiyya-muslimer ikke er muslimer. De kan derfor blive fængslet for at udøve deres tro. Som resultat heraf flyttede Qadian-grenen deres kalif til London, som nu fungerer som hovedsæde for bevægelsen. Der findes dog stadig knap 300.000 Ahmadiyya-muslimer i Pakistan. Der er meget tvivl om, hvor mange Ahmadiyya-muslimer, der findes på verdensplan, men ifølge Ahmadiyya-bevægelsens internationale hjemmeside er der adskillige millioner.

Den første danske moske

De første Ahmadiyya-muslimer kom til Danmark allerede i slutningen af 1950'erne og var nogle af de første muslimer i landet. Bevægelsen tiltrak flere danske konvertitter, som herefter spillede en stor rolle i etableringen af bevægelsen i Danmark. Blandt andet udgav konvertitten A. S. Madsen den første danske oversættelse af Koranen i 1967. Ahmadiyya-bevægelsen startede sin mission i København, hvor den udsendte missionær fra Pakistan, Kamal Yousuf, opholdt sig fast fra 1961. Den danske menighed er tilknyttet Qadian-grenen.

Bevægelsen etablerede den første moske i Danmark i 1967 i Hvidovre. Moskeen er kaldt Nusrat Djahan-moskeen efter Ghulam Ahmads hustru og er den eneste moske i Danmark med udvendig islamisk arkitektur. Samtidig er moskeen den ene af kun tre moskeer i Danmark, der direkte er bygget til formålet. Efter etableringen af moskeen i 1967 har den været centrum for Ahmadiyya-muslimernes aktiviteter i Danmark. Bevægelsen har dog yderligere én moske i Nakskov, Baitul Hamd Moskeen, hvor der hovedsageligt kommer danske konvertitter og muslimer med bosnisk baggrund. Ifølge bevægelsens danske hjemmeside var der i 2010 omkring 600-700 Ahmadiyya-muslimer i Danmark. Selvom bevægelsen har haft danske konvertitter, er gruppen overvejende pakistansk.

Den danske del af Ahmadiyya-bevægelsen følger bevægelsens internationale regler. For eksempel skal personer, der ønsker at blive en del af bevægelsen, afgive en trosskabsed, der skal anerkendes af kaliffen i London. Desuden samles der årligt ind blandt alle Ahmadiyya-muslimer i verden for at kunne imødegå truslen mod bevægelsen fra andre muslimer. Ahmadiyya-muslimerne i Danmark har en imam på forkyndervisum. Det er et krav, at bevægelsens imamer skal have en teologisk uddannelse fra et Ahmadiyya-universitet i Pakistan. Officielt udpeges den danske imam af kaliffen i London, men den danske afdeling kan indstille kandidater. Den nuværende imam er Naimatullah Basharat.

Selvom Ahmadiyya-menigheden i Danmark er forholdsvis lille, har den formået at få meget opmærksomhed i Danmark. Dette kan skyldes bevægelsens relative åbenhed overfor det danske samfund og medierne. Blandt andet er moskeen i Hvidovre åben for alle interesserede, og der bliver regelmæssigt afholdt sociale arrangementer som for eksempel ”jul i moskeen.” Desuden har Ahmadiyya-bevægelsen i Danmark siden 1959 udgivet tidsskriftet Aktiv Islam til alle interesserede.

Særlige kendetegn

Tilhængere af Ahmadiyya-bevægelsen opfatter sig selv som sunni-muslimer og følger den hanafitiske retsskole og adskiller sig kun på nogle punkter fra andre sunni-bevægelser.

Mirza Ghulam Ahmads status

Bevægelsens grundlægger Ghulam Ahmad spiller en central rolle for Ahmadiyya-muslimer. For eksempel skal man i forbindelse med trosskabseden anerkende Ghulam Ahmad som messias. Han forstås som en profet, der fik syn og åbenbaringer, men ikke som Muhammed, der kom med en lov eller et skrift. Ahmadiyya-muslimer fejrer hvert år den forjættede Messias' dag den 23. marts, som var dagen, da Ahmadiyya-bevægelsen officielt blev stiftet. Desuden fejrer bevægelsen hvert år genindførelsen af kalifatet den 27. maj, den dag Ghulam Ahmad døde.

Jihad

Et andet særligt kendetegn for Ahmadiyya-bevægelsen er dens forståelse af begrebet jihad. Den lægger hovedsageligt vægt på jihad som selvreformation og missionæraktivitet. Handlinger, der ikke fremmer fred, forstås ikke som jihad. Jihad er en intellektuel anstrengelse, hvor Ahmadiyya-muslimer ved hjælp af viden kan vende verden mod den rette islam. Derfor er uddannelse en central del af bevægelsen.

Krav om uddannelse

Medlemmer bliver organiseret i fem grupperinger. Mændene inddeles i grupperne mænd over 40 år, mænd mellem 15 og 40 år og drenge mellem 7 og 15 år. Kvinderne inddeles i grupperne kvinder over 15 år og piger mellem 7 og 15 år. Hver gruppe skal følge et bestemt undervisningsprogram. Denne vægt på uddannelse hænger i høj grad sammen med forståelsen af jihad som en intellektuel anstrengelse. Ghulam Ahmad, der skrev over 80 værker om islam, fungerer som et oplagt forbillede for bevægelsens medlemmer, når det drejer sig om uddannelse og intellektuel anstrengelse.

Profeten Jesus

I modsætning til de fleste andre muslimer mener Ahmadiyya-muslimer ikke, at Jesus blev bragt levende til himlen af Gud, men at han derimod overlevede korsfæstelsen og herefter rejste til Asien for at prædike for "Israels tabte stammer." Ifølge bevægelsen ligger Jesus begravet i byen Srinagar i Kashmir.

Kontakt

Islam Ahmadiyya Menighed Danmark
Eriksminde Alle 2
2650 Hvidovre
København

Tfl.: 36 75 35 02/36 75 78 69

E-mail: imam.danmark@gmail.com

<http://www.alislam.dk>

Baitul Hamd Moskéen
Vejlegade 31
4900 Nakskov

Tlf.: 32 12 96 63

E-mail: imam.nakskov@gmail.com

Tidsskriftet Aktiv Islam:
www.aktivislam.com

Litteratur

Ahmad, Mirza Ghulam

1960 *Kristendommen fra en ny synsvinkel*, (S.I.) Islams Ahmadiyya-bevægelse i Danmark.

Ahmad, Mirza Ghulam

1973 *Introduktion til islam*, Gyldendal.

Ahmad, Mirza Ghulam

2000 *Fjernelse af en misforståelse*, Islam Danmark, Højby.

Ahmad, Mirza Ghulam

2001 *Islams lære og filosofi*, Islam International Publications, Hvidovre.

Ahmad, Hazrat Mirza Tahir

2002 *Islams grundlæggende lære*, Islam International Publications, Hvidovre.

Ahmad, Hazrat Mirza Tahir

2009 *Islams svar på vor tids spørgsmål*, Islam International Publications, Hvidovre.

Gualtieri, Antonio R.

2004 *The Ahmadis: Community, Gender and Politics in a Muslim society*, McGill-Queen's University Press, Montreal, London.

Kühle, Lene

2006 *Moskeer i Danmark – islam og muslimske bedesteder*, Forlaget Univers. 99-101.

Madsen, A.S

1975 *Ahmadiyya. En islamisk reformbevægelse*, Rhodos, København.

Simonsen, Jørgen Bæk

1990 *Islam i Danmark*. Aarhus Universitets Forlag, 124-133.

Uddrag af den forjættede Messias' skrifter (oversat af Merete Krogh),
<http://www.alislamdk.org/boger/file/10-udderag-af-den-forjaettede-messias-skrifter>.

Valentine, Simon Ross

2008 *Islam and the Ahmadiyya Jama'at*, Columbia University Press, New York.

Warmind, Morten

1991 "Ahmadiyya Islam." i: Tim Jensen, (red.), *Minoritets religioner i Danmark – religionssociologisk set*, Columbus.

Warmind, Morten

2005 "Baha'i and Ahmadiyya: Globalisation and Images of Modernity," i: Margit Warburg, Annika Hvithamar & Morten Warmind, (red.), *Baha'i and Globalisation*, RENNER, vol. 7, 141-152.

Minhaj ul-Quran

Af Heidi Jespersen

Minhaj ul-Quran er en forholdsvis ny international organisation med rødder i Pakistan. Den blev stiftet af Tahir ul-Qadri i 1981 og har siden spredt sig til adskillige lande. Minhaj ul-Quran kom til Danmark i midten af 1980'erne og oprettede hurtigt herefter ungdomsafdelinger. Disse var i 1990'erne særligt aktive i den offentlige og politiske debat. Organisationen har i dag fire moskeer i Danmark.

Grundlæggelsen af Minhaj ul-Quran

Idara Minhaj ul-Quran betyder tilrettelæggelsen af Koranens vej. Organisationen kan ses som en del af den større barelwi-bevægelse i Pakistan, der blev dannet i det 19. århundrede af den lærde sufi Ahmad Reda Khan Barelwi. Denne bevægelse er sufi-orienteret og vægter menneskets følelsesmæssige tilknytning til Gud. Den repræsenterer en traditionalistisk reaktion mod de reformbevægelser (Deobandi, Ahl al-Hadith), der opstod i Indien som reaktion på den britiske kolonisering. Efter opsplittelsen af Indien i henholdsvis Pakistan og Indien i 1947, har der været utallige diskussioner og stridigheder om, hvilken form for islam der skal være i Pakistan, og ikke mindst hvilken rolle den skal spille. Barelwi-bevægelsen er fortsat modstander af især de wahhabi-inspirerede bevægelser (en særlige form for islam centreret omkring Saudi Arabien) og terrorisme.

Barelwi-bevægelsen har i løbet af det 20. århundrede født adskillige nye organisationer blandt andet Minhaj ul-Quran, der blev stiftet af Dr. Tahir al-Qadri i 1981 i den pakistanske by Lahore. Al-Qadri blev født i Pakistan i 1951 og blev uddannet både i islamiske og sekulære videnskaber. Efterfølgende arbejdede og underviste han indenfor lovområdet og vejledte blandt andet staten omkring islamisk uddannelse og shari'a. Al-Qadri bliver også kaldt Shaykh-ul-Islam. Minhaj ul-Quran definerer sig selv som en apolitisk organisation, hvis hovedformål, ifølge organisationens danske hjemmeside, er "at arbejde for en forbedring af sociale, kulturelle og religiøse forhold i den brede befolkning, at facilitere en oplysning omkring folks rettigheder samt forpligtelser og at præsentere et realistisk, rationelt og videnskabeligt billede af Islam." Som mange andre muslimske bevægelser og organisationer arbejder Minhaj ul-Quran for at genskabe den muslimske ummas (samfunds) værdighed og styrke.

Organisationen har etableret lokale afdelinger rundt omkring i Pakistan og i udlandet. I Pakistan havde organisationen i slutningen af 1980'erne omkring 300 aktive foreninger, 20.000 medlemmer og omkring to millioner sympatisører. Internationalt har organisationen spredt sig hurtigt. Det er uvist, hvor mange medlemmer organisationen har på verdensplan, men den har afdelinger og centre i mere end 90 lande. Derudover er der etableret et Minhaj-universitet i Pakistan og flere hundrede skoler. Den hurtige vækst i organisationen førte i slutningen af 1980'erne til, at der blev etableret flere underafdelinger som for eksempel Muslim Youth League og Women Youth League.

Et omstridt dansk trossamfund

Minhaj ul-Quran har været repræsenteret i Danmark siden midten af 1980'erne – det vil sige umiddelbart efter, at organisationen blev grundlagt i Pakistan. Etableringen af Minhaj ul-Quran i Danmark hang sammen med det behov for at organisere sig, som pakistanske muslimske indvandrere i Danmark havde. Tahir al-Qadri kom i 1980'erne til Danmark for at hjælpe med etableringen. Organisationen blev først oprettet i hovedstadsområdet, men i dag råder organisationen over fire afdelinger i Danmark. Hovedkvarteret ligger i Københavns Nordvestkvarter og dertil kommer én moske i Valby, én på Amager og en mindre moske i Odense. Moskeerne har imamer, der er uddannet fra Minhaj-universitetet i Pakistan. Udover bøn, uddannelse og sociale aktiviteter har organisationen en begravelsesforening, der kan hjælpe med alt det praktiske omkring en begravelse. Der er cirka 1.500 medlemmer af Minhaj ul-Quran i Danmark, hvoraf hovedparten er af pakistansk afstamning. Selvom organisationen er åben for alle, er dens teologi og praksis opbygget omkring den indiske/pakistanske barelwi-retning og er derfor ikke lige attraktiv for alle muslimer i Danmark.

I 1989 blev der etableret en ungdomsafdeling, Muslim Youth League (MYL) til Minhaj ul-Quran i Danmark, og den blev i 1991 efterfulgt af en kvindeafdeling, Women Youth League (WYL). MYL og WYL arrangerede fra starten studiekredsafstener, religionsundervisning og sportsaktiviteter for deres medlemmer, som de hurtigt fik mange af. De to afdelinger var nogle af de første muslimske ungdomsorganisationer i Danmark og markerede et væsentligt brud med forældregenerationens defensive tilgang til det danske samfund. Især i 1990'erne var MYL meget aktiv i den politiske debat og arrangerede debattmøder og foredrag. I 2001 forsøgte flere af medlemmerne at blive engageret i politik, hvilket medførte en del mediedebat. Organisationen blev blandt andet anklaget for i virkeligheden at arbejde for islamisk verdensherredømme. Et par år senere forlod mere end hundrede medlemmer MYL og WYL dels i utilfredshed over en sag om mulig korruption hos Tahir al-Qadri i Pakistan, og dels fordi de ønskede, at Danmark skulle være i centrum for de danske afdelingers aktiviteter. De oprettede herefter foreningen Muslimer i Dialog, der fokuserer på at integrere muslimer af forskellige etniske baggrunde med hinanden og med det øvrige danske samfund. I dag har MYL cirka 200 medlemmer.

Særlige kendetegn

Meditation

Minhaj ul-Quran er tilknyttet en sufistisk tradition, hvor det åndelige er i fokus. Det kommer blandt andet til udtryk hos MYL, der hver lørdag afholder meditationsaftener. Forståelsen er, at sjælen har brug for at ihukomme Allah for at opnå tilfredshed og harmoni. Under meditationsaftenerne reciterer man koranvers og digte om profeten Muhammad, og man repeterer Allahs mange navne.

Fejring af Profeten Muhammads fødselsdag

Muhammads fødselsdag (mawlid al-nabi) er en væsentlig begivenhed i organisationen. Denne markeres blandt andet med konferencer, moskearrangementer med taler og mad, og i 2011 blev der

i samarbejde med andre muslimske organisationer i København afholdt en fredsmarch i Københavns gader i anledning af profetens fødselsdag.

Uddannelse

Organisationen i Danmark tilbyder flere steder religiøs undervisning for børn. Den varetages ofte af imamerne, fordi indvandrerforældrene ifølge organisationen selv ikke er tilstrækkeligt uddannede til at give de unge en forståelse af sammenhængen mellem den moderne verden, Koranens åbenbaringer og profeten Muhammeds sunna (sædvane). Derfor søger organisationen gennem undervisning at støtte de enkelte familier i arbejdet med at gøre børnene til gode muslimer, samtidig med at der flere steder også er undervisningstilbud for voksne. Man ønsker gennem uddannelse at forfølge organisationens mål om at styrke den muslimske umma (samfund) og genskabe dens værdighed.

Overensstemmelse mellem islam og samfundet

Når en muslim ønsker at melde sig ind i Minhaj ul Quran Internationals danske afdeling, skriver han eller hun under på at afvise alle fortolkninger af Koranen, der fører til ekstremisme og terrorisme samt at arbejde for social integration i samfundet. Organisationen er derfor meget optaget af at kombinere det at være en god muslim med det at være en god borger. For eksempel er det et væsentligt mål for MYL at forbygge kriminalitet blandt unge gennem uddannelse og andre aktiviteter.

Kontakt

Minhaj ul Quran International Danmarks hovedkontor
Bispevej 25
2400 København NV

Tlf.: 88 42 95 50/50 40 02 00

<http://www.minhaj.dk>

Litteratur

Kühle, Lene

2006 *Moskeer i Danmark – islam og muslimske bedesteder*, Forlaget Univers, Højbjerg, 94-95.

Philippon, Alix

2011 “Sunnis Against Sunnis. The Politicization of Doctrinal Fractures in Pakistan”, *The Muslim World* 101, april.

Schmidt, Garbi

2007 *Muslim i Danmark – Muslim i verden: En analyse af muslimske ungdomsforeninger og muslimsk identitet i årene op til Muhammad-krisen*, Swedish Science Press, SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, Uppsala, 52-59.

Simonsen, Jørgen Bæk

1990 *Islam i Danmark*. Aarhus Universitets Forlag.

Ul Qadri, Muhammad Tahir

1999 *Islams syn på menneskets natur – en kritik af konceptet medfødt kriminalitet, menneskets tilbliven, forebyggelse af hjertesygdomme*, Alif, Frederiksberg.

Islamisk kulturcenter på Hørsebakken (Islamic Cultural Center)

Af Sara Jul Jensen

Foreningen Islamisk Kulturcenter, som på arabisk hedder Al Murakz al Thaqafi al Islami, er et sunni-muslimsk trossamfund. Det ligger på Hørsebakken i Københavns nordvest-kvarter og er en af de ældste og største danske moskeforeninger. Islamisk Kulturcenter blev etableret omkring 1972 og har 600-1000 medlemmer. Trossamfundet opfatter ikke sig selv som en del af en større international organisation og har stort set udelukkende sin historie i Danmark. Den libyske organisation World Islamic Call Society støtter dog trossamfundet økonomisk.

Inspiration fra udlandet

Islamisk Kulturcenter opfatter ikke sig selv som værende en del af en større international organisation. Trossamfundet synes dog at have nogen tilknytning til World Islamic Call Society, der har finansieret købet af den bygning, som udgør trossamfundets moske og lønner trossamfundets imam. World Islamic Call Society definerer sig selv som ”en non-profit virksomhed, der omfatter mere end 250 islamiske organisationer fra hele verden.” Virksomheden har nedsat et internationalt råd, International Council for Islamic Call, der består af 36 medlemmer, som er udvalgt blandt de islamiske organisationer, der hører under World Islamic Call Society. World Islamic Call Society er både grundlagt og finansieret af ledere fra den tidligere libyske regering.

Et udadvendt trossamfund

Islamisk Kulturcenter blev etableret omkring 1972. Umiddelbart efter etableringen ansøgte Islamisk Kulturcenter om at blive godkendt som trossamfund ved biskoppen i København. Kirkeministeren imødekom indstillingen samme år, og Islamisk Kulturcenter fik efter fem års ventetid status som godkendt trossamfund. Med den nye status var det nu muligt for trossamfundet at få en imam til Danmark på forkyndervisum, og trossamfundet fik med hjælp fra den libyske ambassade i Danmark en libysk imam til Danmark. Islamisk Kulturcenter har i dag en fast imam, der har været i Danmark siden 2003.

Det er svært at give et præcist tal på, hvor mange medlemmer Islamisk Kulturcenter har. Det skyldes, at de ikke betaler kontingent og derfor ikke er registreret. Talsmanden for trossamfundet vurderer, at der kommer omkring 80 deltagere til de daglige bønner, imens de ved fredagsbønnen er oppe på mellem 600 og 1000 deltagere. Ved bønnerne op til Eid ul-Fitr og Eid ul-Adha deltager helt op til omkring 2.000 muslimer. Talsmanden pointerer, at de, der deltager i bønnerne omkring de religiøse højtider Eid ul-Fitr og Eid ul-Adha, ikke nødvendigvis kommer i moskeen til hverdag. De kommer nærmere på grund af den kulturelle betydning, de religiøse højtider har. Med udgangspunkt i fremmødet ved bønnerne i Islamisk Kulturcenter vurderer talsmanden for trossamfundet, at de har

omkring 600 til 1.000 fast tilknyttede. Islamiske Kultur Center benyttes overvejende af pakistanske, marokkanske og arabiske muslimer fra det københavnske område.

Islamisk Kulturcenter har fra sine første år ønsket at give det danske samfund et indblik i det, trossamfundet forstår som ”den sande islam.” Derfor fører Islamisk Kulturcenter en meget udadvendt politik i forhold til den danske offentlighed og har et relativt åbent forhold til pressen. Trossamfundet har også udgivet tidsskriftet Islamisk Udsyn i en kortvarig periode.

Særlige kendetegn

De medlemmer, der er tilknyttet Islamisk Kulturcenter, opfatter sig selv som sunni-muslimer, og teologisk adskiller de sig kun på meget få punkter fra andre sunni-muslimske trossamfund. Alligevel har trossamfundet en form for særstatus i det muslimske miljø, eftersom det har autoritet til at udstede certifikat på, at man er muslim. Dette certifikat er blandt andet nødvendigt, når man skal på pilgrimsrejse (hajj) til Mekka. Islamisk Kulturcenter havde også tidligere monopol på at udstede halal-certifikater, som de danske slagterier skal bruge, når de skal handle med Mellemøsten. Islamisk Kulturcenter har ikke længere eneret på disse certifikater, men de bidrager fortsat både til trossamfundets økonomiske og symbolske status.

Islamisk Kulturcenter udbyder forskellige foredrag og religiøs undervisning. Blandt andet muslimsk etik og moral er at finde i trossamfundets omfattende program, ligesom der er kurser i, hvordan trossamfundets medlemmer skal leve som muslimer i Danmark. Islamisk Kulturcenter tilbyder desuden koranundervisning, hvor børnene lærer at læse Koranen på originalsproget arabisk. Islamisk Kulturcenter har udbudt religiøs undervisning og foredrag, siden trossamfundet blev etableret. Foredragene afholdes om søndagen af trossamfundets imam og er målrettet de voksne og de ældre, der kommer i moskeen. Undervisningen foregår i moskeen og varetages af et af trossamfundets medlemmer, der er universitetsuddannet i Saudi Arabien. Koranundervisningen udbydes fire gange om ugen og er målrettet børn og unge over seks år. Børnene inddeles efter alder, således at de, der er mellem seks og fjorten år, undervises sammen, og de, der er fjorten år og opefter, undervises sammen. Piger og drenge er blandet i undervisningslokalet, og der kommer hver dag mellem 50 og 60 børn og unge til undervisning i moskeen.

Kontakt

Islamisk Kultur Center
Horsebakken 2
2400 København NV

Tlf.: 38 80 03 86 (38 60 90 17, 38 60 68 56)

Litteratur

Jensen, Tim
1999 *Religionsguiden*,
<http://www.relguide.sdu.dk> (besøgt 14. november 2011).

Kühle, Lene

2006 *Moskeer i Danmark – islam og muslimske bedesteder*, Forlaget Univers, Højbjerg.

Kühle, Lene & Henrik Reintoft Christensen, (red).,

2011 *Religion i Danmark 2011. En e-årbog fra Center for SamtidsReligion*, Aarhus Universitet.

Tilgængelig på: <http://samtidsreligion.au.dk/religion-i-danmark/2011/> (besøgt 15. december 2011).

Simonsen, Jørgen Bæk

1990 *Islam i Danmark*, Akademisk Forlag, Aarhus.

Simonsen, Jørgen Bæk

2008 *Politikkens bog om Islam*, Politikens Forlag, København.

Moskeforeningen i København

Af Jesper Petersen

Moskeforeningen i København er en dansksproget moske, hvor blandt andre Abdul Wahid Pedersen er imam. Foreningen er blot en blandt flere foreninger og aktiviteter, der drives af muslimer i miljøet omkring imamerne Abdul Wahid Pedersen og Fatih Alev, der begge betoner vigtigheden af at formidle islam på dansk. Abdul Wahid Pedersen har en evne til at navigere rundt i store dele af det muslimske miljø, og dette afspejler sig i Moskeforeningen, hvor man lægger vægt på at være inkluderende. Der kommer både etnisk danske konvertitter og indvandrere med forskellig etnisk baggrund i moskeen, og der er mange unge mennesker iblandt.

Islam på dansk

Moskeforeningen i København er ikke en del af et større internationalt netværk af moskeer. Den er tværtimod opstået i Danmark, fordi en gruppe muslimer med dansk som modersmål mente, at der manglede et sted, hvor fredagsprædikenen blev afholdt på dansk. Moskeer i Danmark er typisk knyttet til bestemte etniske grupperinger, og fredagsprædikenen afholdes derfor i disse moskeer på modersmålet, som kan være tyrkisk, arabisk, bosnisk eller urdu. Moskeforeningen er ikke etableret i protest imod de etniske moskeer, men som et tilbud til muslimer, der ikke taler ovennævnte sprog, og den er teologisk bredt favnende. En stor del af fredagsbønnerne afholdes af Abdul Wahid Pedersen, men moskeen har ikke nogen fast imam tilknyttet.

Moskeforeningen bekender sig hverken officielt eller uofficielt til nogen bestemt lovskole inden for islam. Abdul Wahid Pedersen bekender sig til Shafi'i lovskolen, og Waseem Hussain, som af og til underviser i Moskeforeningen, bekender sig til Hanafi lovskolen, ligesom Moskeforeningens formand Fatih Alev gør. Mangfoldighed er i centrum, og moskeen er teologisk set meget inkluderende, hvilket blandt andet ses af, at der kommer enkelte shia-muslimer til fredagsbøn i moskeen.

Budskabet, der prædikes i moskeen, kan ses i sammenhæng med tendenser inden for europæisk islam, hvor islam fortolkes i forhold til det samfund og den kultur, som omgiver muslimerne. Ofte tages der her udgangspunkt i den tidlige periode af den islamiske historie, hvor Muhammed og hans støtter levede som en muslimsk minoritet i Mekka. Islam fortolkes på baggrund af, at det omgivende majoritetssamfund ikke er muslimsk, men i stedet for at isolere sig, ønsker man at deltage aktivt i dette samfund. For eksempel stillede Abdul Wahid Pedersen op til kommunalvalget i 2005 for Minoritetspartiet (dog uden at blive valgt ind), og Naveed Baig og Fatih Alev er medlemmer af bestyrelsen i Islamisk-Kristent Studiecenter, som arbejder for at udvikle og styrke sameksistensen mellem mennesker med kristen og muslimsk baggrund i Danmark.

Den historiske baggrund

Det var Abdul Wahid Pedersen, der i 1997 på opfordring af en gruppe dansktalende muslimer indledte en praksis med at holde fredagsprædiken på dansk. Disse fredagsprædikener fandt siden sted i forskellige lokaler, som kunne lånes gratis, og det var således først med etableringen af Moskeforeningen i København, at man fik et fast sted at holde fredagsbøn.

Moskeforeningen eksisterede allerede i september 2005 under navnet Foreningen Moske, som havde til formål at indsamle penge til etablering af en moske, hvor fredagsprædikenen skulle afholdes på dansk hver fredag. På daværende tidspunkt havde imamerne Abdul Wahid Pedersen og Faith Alev en fast praksis med at holde fredagsprædikener på dansk på Alkowain-friskolen. Da dette fra oktober 2006 ikke længere var muligt, tog Foreningen Moskes projekt fart, og i januar 2007 blev det på den årlige generalforsamling vedtaget at intensivere indsamlingen – først blandt nøglepersoner i bestyrelsens omgangskreds, og siden skulle indsamlingsprojektet præsenteres for offentligheden.

Foreningen skiftede samtidig navn til Moskeforeningen i København, og projektet blev præsenteret af Abdul Wahid Pedersen i en fredagsprædiken, der blev transmitteret af P1 (den 4. maj 2007), i gymnastiksalen på Den Islamiske Arabiske Skole i Sankt Hans Gade, og i foråret 2008 havde man indsamlet nok penge til at leje lokalerne på Nørrebrogade 38, hvor moskeforeningen holder til i dag. Ud over den ugentlige fredagsprædiken på dansk har Moskeforeningen ikke andre faste aktiviteter. Der afholdes af og til kurser i islam, men dette er ikke på fast basis. Foreningen deler lokaler med Muslimer i Dialog, som er en af de største oversættere af islamisk litteratur til dansk. Desuden drives internetsitet islam.dk fra Moskeforeningens adresse af blandt andre Fatih Alev. Disse aktiviteter eksisterede imidlertid før Moskeforeningen, ligesom miljøet og medlemmerne af menigheden også eksisterede som gruppe inden foreningens etablering.

Foreningens lokaler er lejede, og derfor er man afhængig af en månedlig indkomst til at dække huslejen og andre udgifter. Medlemmerne opfordres til at bidrage med 4-500 kroner om måneden, mens medlemskontingentet blot er 25 kroner. Foreningen har cirka 200 medlemmer, og der kommer 150-200 til fredagsbønnen. På grund af det store antal medlemmer er man på udkig efter større lokaler. Foreningen er godkendt af Familiestyrelsen og har derfor vielsebemyndigelse. Der er imidlertid ikke foretaget nogen vielser i Moskeforeningen i 2010.

Særlige kendetegn

Moskeforeningen kendetegnes ved, at den er mangfoldig og inkluderende, samtidig med at man ikke bekender sig til nogen bestemt teologisk retning. Abdul Wahid Pedersen, som holder de fleste fredagsprædikener i moskeen, betegner sig selv som sufi-salafi, hvilket vil sige, at han både er inspireret af den spirituelle side af islam, og at han anvender det tidlige muslimske samfund som rettesnor. Sidstnævnte har givet anledning til en del kritik, da Abdul Wahid Pedersen og Fatih Alev i forbindelse med en sag fra 2002 forsvarede stening som en guddommeligt sanktioneret straf, der ikke står til diskussion blandt muslimer. De opfordrer dog ikke muslimer til at stene utro kvinder i Danmark, da man her er i en anden situation end i lande, hvor majoriteten af befolkningen er

muslimer, og hvor lovgivningen er inspireret af sharia. Fatih Alev argumenterer i en artikel på religion.dk (se litteraturlisten) for at ”det danske velfærdssamfunds bærende principper også er de bærende principper i islam.” Man kan således sige, at Abdul Wahid Pedersen og Fatih Alev står for en slags islamisk modernisme, hvor man forsøger at gøre islam meningsfuld i en dansk sammenhæng uden at underordne sig sekulære principper.

Kontakt

Moskeforeningen i København
Nørrebrogade 32, 1. sal
2200 København N

Tlf.: 35 10 94 45

E-mail: info@moskeforeningen.dk

<http://www.moskeforeningen.dk>

Litteratur

Alev, Fatih

2002 ”Islam og stenning: et samlet svar af Fatih Alev”, *Religion.dk*

<http://www.religion.dk/artikel/183565:Synspunkt--Islam-og-stening---et-samlet-svar-af-Fatih-Alev?all=1> (besøgt 6. november 2011).

Frøslev, Lene

2010 ”Danskermoskeen”, *Berlinske Tidende*, 21. februar 2010.

Jensen, Anders Rou

2006 *Islam på jysk: fra hippie på Djursland til imam på Nørrebro*, Politikens forlag, København, 137-160.

Kühle, Lene

2006 *Moskeer i Danmark*, Forlaget Univers, Højbjerg.

Moskeforeningen i København

2007 ”Nyt fra Moskeforeningen”, nummer 1,

<http://www.moskeforeningen.dk/nyhedsbrev/nyhedsbrev1.pdf> (besøgt 24. september 2011).

Moskeforeningen i København

2007 ”Nyt fra Moskeforeningen”, nummer 2,

http://www.moskeforeningen.dk/nyhedsbrev/nyhedsbrev_nr2.pdf (besøgt 24. september 2011).

Nielsen, Marie Vejrup & Lene Kühle (red.),

2010 *Religion i Danmark 2010. En e-årbog fra Center for SamtidsReligion*, Aarhus Universitet.
Tilgængelig på: <http://samtidsreligion.au.dk/religion-i-danmark/rel-aarvog10/> (besøgt 15. december 2011).

Nielsen, Peter Christian

2008 ”Vagtskifte: Hård ild dåb for ny islamisk talskvinde”, *Berlinske Tidende*, 6. maj 2010.

Pedersen, Abdul Wahid

2007 Fredagsprædiken den 4. maj 2007,

<http://www.moskeforeningen.dk/khutba/khutba04maj07.wvx> (besøgt 16. oktober 2011).

Pedersen, Abdul Wahid

2002 ”Stening står ikke til diskussion”, *religion.dk*,

<http://www.religion.dk/artikel/187704:Spoerg-om-islam--Stening-staar-ikke-til-diskussion> (besøgt 6. november 2011).

Skov, Freya

2007 ”Dansk er vigtigt for den muslimske identitet”, *Kristeligt Dagblad*, 21. november.

Muslim Cultural Institute (Amerikavej)

Af Jesper Petersen

Muslim Cultural Institute på Vesterbro i København er en af Danmarks største moskeer. Den kaldes også Amerikavejmoskeen og Madani Masjid (Medina Moskeen). Den blev etableret af en gruppe pakistanske gæstearbejdere, som manglede et sted at bede og afholde kulturelle arrangementer. Det var en gruppe sufiorienterede barelvi-muslimer, der etablerede moskeen, og denne islamretning er derfor i fokus. Af den grund står foreningen i et direkte modsætningsforhold til mere fundamentalistiske islam-retninger. Muslim Cultural Institute, der siden 1983 har været godkendt som trossamfund, råder over uddannede imamer, der er ansat med løn, kost og logi. Derfor kan moskeen tilbyde undervisning og religiøs rådgivning til sine cirka 700 medlemmer.

Udgangspunkt i sufismen

Muslim Cultural Institute (herefter MCI) har rødder i barelvi-islam (på arabisk kaldet Ahl-i sunnat wa wa-jama'at), som er en sufiorienteret bevægelse, der opstod i Barelvi (Uttar Pradesh, Indien) henimod slutningen af 1800-tallet. Da Indien og Pakistan blev delt i 1947, migrerede mange barelvi-muslimer til Pakistan. Grundlæggeren, Ahmed Rida Khan, etablerede bevægelsen som en reaktion imod de dominerende strømninger inden for islam i det daværende Indien (heriblandt Deoband og Ahl-i Hadith). Khan opfattede Muhammed som et overnaturligt menneske bestående både af kød og blod og af lys, hvorfor han ingen skygge havde.

Muhammed var, ifølge Khan, indviet i den viden, som Gud holder hemmelig, hvilket for eksempel er tidspunktet for dommedag. Gud forbød ham imidlertid at røbe denne viden overfor de troende. Det er, ifølge Khan, dog muligt for de troende at komme tættere på Gud og opnå indsigt i det guddommelige gennem sufi-praksis; og mennesker, der menes at have opnået et særligt forhold til Gud, begravnes som helgener.

Sufisme er islamisk mystik; man opnår indsigt ved at udføre mystiske ritualer som for eksempel at gentage Guds 99 navne eller at bede bestemte bønner. Blandt andet mener barelvi-muslimer, at de gennem sufi-praksis kan overføre gode gerninger (merit) til deres afdøde, sådan at deres afdøde kan komme i himlen. Troen på at man kan overføre merit er den væsentligste forskel mellem barelvi-islam og andre pakistanske og indiske islamretninger. Muhammed og helgener kan også gå i forbøn og bede om tilgivelse for de troende. Samtidig mener Khan, at både Muhammed og helgener er åndeligt til stede på jorden, og Muhammed kan i sjældne tilfælde vise sig fysisk. Dette sker med størst sandsynlighed ved fejringen af hans fødselsdag (mawlid an-nabi), der fejres som en af årets største højtider. Troen på at Muhammed og helgener kan gå i forbøn for de troende hos Gud og overførslen af merit fra levende til døde, har i særlig grad givet barelvi-islam et anstrengt forhold til mere fundamentalistiske islam-retninger. Barelvi-muslimer bekender sig til Hanafi skolen (en af de fire lovskoler indenfor sunni-islam) og tillader al sufisme, der ikke er i direkte strid med denne.

Barelvi-islam kaldes ofte folkelig islam i pakistansk kontekst, eftersom cirka halvdelen af Pakistans muslimer tilhører denne retning. Barelvi er ikke en organisation, men en retning inden for islam. Der findes således en række barelvi-organisationer og -missionselskaber. MCI er imidlertid ikke medlem af nogen større organisation eller noget missionselskab. Barelvi-islam blev spredt til en stor del af verden, deriblandt Danmark, da mange pakistanere begyndte at emigrere i 1960'erne for at finde arbejde.

Etablering på Amerikavej

MCI blev grundlagt i slutningen af 1970'erne, da en gruppe pakistanske gæstearbejdere samledes for at etablere et sted, hvor de kunne bede og afholde forskellige kulturelle arrangementer. De første lokaler, som gruppen anvendte, var en kælder og dernæst en toværelseslejlighed. I 1983 lejede gruppen sig ind i nye lokaler på 400 kvadratmeter på Vesterbrogade 107. Samme år fik MCI vielsesbemyndigelse, og man blev senere godkendt som trossamfund af den daværende kirkeminister, da godkendelsesordningen blev indført i 1998.

Menigheden voksede hurtigt, og man begyndte derfor at samle penge ind til at etablere en ny moske. I december 1998 købte MCI lokalerne på Amerikavej, hvor moskeen har til huse i dag. De nye lokaler inkluderer en bedehal på 1.000 kvadratmeter, et område for kvinder på 300 kvadratmeter, køkken, bibliotek, kontor og værelser til imamerne. I alt er moskeens areal 3.800 kvadratmeter, og den er således en af de største moskeer i Danmark.

Der er i øjeblikket tilknyttet tre imamer til moskeen. Disse har alle opnået forkyndervisum i Danmark og aflønnes af MCI med et lille beløb samt kost og logi. De fleste imamer hos MCI er i Danmark i perioder på to til tre år. Imamerne kommer fra Pakistan, hvorfor fredagsprædikenen og mange andre aktiviteter i moskeen foregår på urdu, selvom der efterhånden arrangeres flere aktiviteter på dansk. Da man råder over uddannede imamer, spiller MCI i visse sammenhænge en ledende rolle i forhold til andre pakistanske moskeer. En af disse imamer var den meget karismatiske Muhammed Ashraf (1994-1998 og 2002-2005), der kunne kontaktes 24 timer i døgnet blandt andet via chat. Ashraf er imidlertid rejst til Norge, da MCI efter stramningen af de danske visumregler vurderede, at han ikke kunne få fornyet sit visum.

MCI har en række undervisningstilbud, hvor forskellige klassiske værker indenfor Hanafi-skolen bliver gennemgået. Der er særskilt undervisning for kvinder. Derudover kommer cirka 100 drenge og 75 piger dagligt til koranundervisning i moskeen, og der holdes bøn fem gange dagligt med cirka 70-100 deltagere. Om fredagen kommer cirka 500-600 til fredagsbønnen, og der kommer cirka 1.300 til bønnen ved Eid ul-Fidr, som afslutter ramadanen. MCI deltager ikke i det arabisk-muslimske miljø, og man samarbejder normalt ikke om arrangementer med de arabiske moskeer. Det kan både skyldes teologiske og sproglige forskelle. Moskeen er åben for alle muslimer, og på det seneste er man begyndt at tilbyde en del undervisning på dansk, hvilket gør moskeen mere tilgængelig for muslimer med anden etnisk baggrund end pakistansk. MCI er medlem af Muslimernes Fællesråd.

Særlige kendetegn

Sufisme og spiritualitet er moskeens fokusområder, og som noget særligt fejrer MCI Muhammeds fødselsdag som en af årets største højtidere med op til 300-400 deltagere. Muhammed spiller således en særlig rolle, da han opfattes som mere end blot menneske. Der afholdes desuden en del arrangementer ”kun for søstre” i moskeens kvindeafdeling. Blandt andet undervises der i islam hver fredag aften.

Kontakt

Muslim Cultural Institute
Amerikavej 19
1756 København V

Tlf.: 33 24 67 86

E-mail: mci786@msn.com, muslimculture@hotmail.com

Litteratur

Kühle, Lene
2006 *Moskeer i Danmark*, Forlaget Univers, Højbjerg.

Munir, Imran bin
2009 ”Muslim Cultural Institute”, *Refleksion*, Muslimernes Fællesråd,
http://mfr.nu/refleksion13_web.pdf (besøgt 25. maj 2011).

Nielsen, Marie Vejrup & Lene Kühle, (red.),
2010 *Religion i Danmark 2010. En e-årbog fra Center for SamtidsReligion*, Aarhus Universitet.
Tilgængelig på: <http://samtidsreligion.au.dk/religion-i-danmark/rel-aarbog10/> (besøgt 15. december 2011).

Shiamuslimsk Trossamfund i Danmark

Af Marc Andersen

Shiamuslimsk Trossamfund i Danmark blev godkendt som trossamfund i 2003 og består primært af libanesere, irakere og iranere. De fleste kom til Danmark i midten af 1980'erne på grund af krigen mellem Iran og Irak og borgerkrigen i Libanon, og trossamfundets 675 medlemmer består både af flygtninge, indvandrere og deres efterkommere. Shia-muslimer adskiller sig fra sunni-muslimer på flere punkter. Vigtigst af alt anerkender shia-muslimer ikke de samme af Muhammeds efterfølgere som sunni-muslimerne gør. I stedet fremhæves blandt andet Muhammeds fætter Ali, som en central figur for shia-muslimerne.

Shia-islams opståen

Ordet "shia" stammer fra shi'at ali, som betyder "Alis Parti." Betegnelsen bruges om de muslimer, som har et særligt forhold til Ali, Muhammeds fætter og svigersøn. Under islams tidlige periode opstod der uenigheder om, hvem der skulle være profeten Muhammeds efterfølger som leder, og denne uenighed førte til dannelsen af shia-islam. Shia-muslimerne mener nemlig ikke, at Muhammeds tre første efterfølgere (kaliffer) var de rigtige. I stedet peger shia-muslimerne på Muhammeds fætter, Ali, som var Muhammeds eneste mandlige slægtning og gift med Muhammeds datter Fatima. Shia-muslimerne hævder, at Muhammed selv udpegede Ali som sin rette efterfølger, og retningen står fast på, at det kun er direkte efterkommere af Muhammed, som kan være sande ledere.

Uoverensstemmelsen mellem sunni- og shia-muslimer om, hvem der kan betragtes som retmæssige ledere, kan følges hele vejen op igennem historien. I første omgang var det sunni-muslimerne, som vandt striden, idet kalifatet frem til 1258 blev ledet af sunni-muslimer, hvorefter det gik under. Dette er en af de primære forklaringer på, at det i dag er cirka 85 procent af verdens muslimer, som er sunni og kun 15 procent, som er shia. Til trods for dette har det shia-muslimske mindretal fastholdt, at de eneste legitime muslimske ledere er efterkommere af Ali. Derfor gjorde shia-muslimerne fortsat oprør imod de sunni-muslimske kaliffer i de følgende århundreder efter 1258. Uenigheden gjorde også, at shia-muslimerne udviklede deres egen teologi, som på mange punkter adskiller sig fra den sunni-muslimske.

Shia-muslimerne har til trods for deres mindretal alligevel haft held til at spille en vigtig politisk rolle i visse mellemøstlige samfund. De mest betydningsfulde begivenheder har for det første været skabelsen af et shia-muslimsk kalifat i 900-tallets Irak samt etableringen af shia-muslimsk kontrol over Iran i 1500-tallet, hvorefter det lykkedes at overbevise hovedparten af den iranske befolkning om at konvertere til shia-islam. Disse begivenheder er nogle af de primære forklaringer på den shia-muslimske demografi, hvor hovedparten af befolkningen i Iran, Aserbajdsjan, Bahrain og Irak er shia-muslimer. I Yemen og Libanon er det lige under halvdelen af befolkningerne, som har

tilhørsforhold til shia-islam, og shia-islam er desuden repræsenteret i et væld af andre arabiske lande, hvor de dog udgør en minoritetsgruppe i befolkningerne.

Danske shia-muslimer

I 2005 blev det anslået, at der findes mellem 26.000 og 38.000 shia-muslimer i Danmark, alt efter hvilken metode der anvendes til at bestemme tallet. De første shia-muslimer var af pakistansk herkomst og kom til Danmark i slutningen af 1960'erne, men de fleste danske shia-muslimer kom dog til Danmark fra midten af 1980'erne på grund af krigen mellem Iran og Irak og borgerkrigen i Libanon.

Shiamuslimsk Trossamfund i Danmark er først blevet godkendt som trossamfund i 2003, men de fleste af medlemmerne har været bosat i Danmark i mange år. Shiamuslimsk Trossamfund i Danmark er dog ikke, som navnet antyder, det eneste shiamuslimske trossamfund i Danmark. Trossamfundet har ca. 675 medlemmer, som både består af børn af voksne, og trossamfundet har en tilknyttet imam som er i Danmark på forkyndervisum.

Gudstjenesterne afholdes primært i lejede lokaler, da trossamfundet ikke har sin egen moske. Til hverdag deltager der typisk mellem 20 og 30 medlemmer til bønnerne, og til fredagsbønnen er det typiske besøgstal mellem 60 og 75 medlemmer. Hos shia-muslimerne tillægges også torsdagsbønnen en særlig betydning, og her melder trossamfundet om et besøgstal på 25 til 40 medlemmer. Til de store begivenheder (Eid ul-Fitr og Eid ul-Adha) er der dog typisk mellem 200 og 250 deltagende medlemmer, og til Ashura deltager helt op til 750 personer. Trossamfundet fortæller, at de ikke har kontakt til nogen større international organisation eller bevægelse.

Særlige kendetegn

Shiamuslimsk Trossamfund i Danmark er såkaldte tolvvere, hvilket betyder, at de bekender sig til den største shiamuslimske retning, i hvilken man anerkender tolv retmæssige efterkommere efter Muhammed. Disse kalder man imamer. Det vil sige, at shia-muslimer bruger betegnelsen imam anderledes end sunni-muslimerne, som bruger ordet imam til at betegne bønnelederen. Shia-muslimernes første imam var Ali, den anden var hans søn Hasan, og den tredje var Alis anden søn Hussein. Ifølge shia-muslimerne har der herudover eksisteret syv andre imamer siden Muhammeds åbenbaring, hvor koranen blev nedfældet. Disse imamer tænkes at være ufejlbarlige, og de besidder derfor retten til at dømme om islams sandheder. De kan med andre ord formidle Guds sandhed til menneskene. Shia-muslimerne hævder, at den tolvte imam allerede har været på jorden, men at han nu er gemt i en anden dimension. De venter derfor på den tolvte imams genkomst, og de mener, at han vil komme tilbage som Mahdi (frelser/messias).

Shia-muslimer adskiller sig fra sunni-muslimer på en række andre punkter, selvom de også har meget til fælles. For eksempel betaler shia-muslimer ofte khums, som er en slags skat, hvor halvdelen normalt gives til en mudjtahid (en shia-muslimsk lærd). Disse mudjahider tilbyder forskellige former for fortolkninger af islam, og alle shia-muslimer er forpligtede på at vælge en mudjtahid, som de skal følge og betale khums til.

Shiamuslimer udfører også en anderledes bønsspraksis end sunnimuslimer. For det første tilføjer shiamuslimer ofte: ”Jeg bevidner, at Ali er Allahs ven” til trosbekendelsen. For det andet vælger mange shiamuslimer at slå nogle af de fem daglige bønner sammen to og to, således at de i alt beder tre gange om dagen. For det tredje adskiller selve måden man beder på sig også. Shia-muslimer anvender således ofte en tourba (bedesten), som de sætter fast i panden. Stenen skal forhindre den bedendes pande i at røre jorden, sådan at panden ikke kommer i kontakt med noget urent under bønnen. Bedestenen er lavet af jord fra helligstedet i byen Kerbela, hvor Hussein, Alis søn og Muhammeds barnebarn blev dræbt under et slag. Denne begivenhed er det kritiske udgangspunkt for alle shia-muslimer, og derfor binder den hellige jord i bedestenen den globale shia-muslimske tradition sammen.

Kontakt

Shiamuslimsk Trossamfund i Danmark,
Gothersgade 33
København N

Litteratur

Kühle, Lene

2006 *Moskeer i Danmark – islam og muslimske bedesteder*, Forlaget Univers, Højbjerg.

Simonsen, Jørgen Bæk

2008 *Hvad er islam*, Akademisk forlag, Aarhus.

Simonsen, Jørgen Bæk

1996 ”Islam”, *Politikens bog om Religioner og Religiøse Bevægelser*, Mogens Müller (red.), Politikens Forlag, København.

Jensen, Tim

1999 *Religionsguiden*, Syddansk Universitets hjemmeside,
<http://www.relguide.sdu.dk/hinduisme.html> (besøgt 3. oktober 2011).

Kühle, Lene & Henrik Reintoft Christensen, (red.),

2011 *Religion i Danmark 2011. En e-årbog fra Center for SamtidsReligion*, Aarhus Universitet.

Tilgængelig på: <http://samtidsreligion.au.dk/religion-i-danmark/2011/> (besøgt 15. december 2011).

BUDDHISTISKE TROSSAMFUND

Den Vietnamesiske Buddhistiske Kulturforening i Aarhus

Af Pia Sønderkjær

Den Vietnamesiske Buddhistiske Kulturforening i Aarhus har siden 1992 haft til huse i templet Chau Quang Huong i Tilst ved Aarhus. Foreningen og templet er hovedsæde for Den Vietnamesiske Buddhistiske Kulturforening i Danmark, og den er samtidig den lokale afdeling af The Unified Buddhist Church of Vietnam. Størstedelen af foreningens medlemmer tilhører Det Rene Lands Skole, som er en kinesisk inspireret mahayana-buddhistisk retning, der er den mest udbredte form for buddhisme i Østasien. Denne form for buddhisme kan også kaldes for "folkelig buddhisme," fordi den i teori og praksis er tilpasset lægbuddhister. Den er endvidere karakteriseret ved dens mange buddhaer, bodhisattvaer og himmelske væsner, som tilhængerne alene eller gennem munkene kommunikerer med.

En international paraplyorganisation

The Unified Buddhist Church of Vietnam blev dannet i 1963 som et resultat af "den buddhistiske krise" i Sydvietnam. Krisen opstod som reaktion mod den katolske regeringsleder Ngo Dinh Diems forbud mod buddhistiske flag og hans pro-katolske diskrimination. Buddhistiske ledere stod i spidsen for massedemonstrationer mod regeringen, og i november 1963 førte det til et statskup mod Diem, hvor han blev dræbt. The Unified Buddhist Church of Vietnam samlede de eksisterende vietnamesiske buddhistiske grupper under én kirke. Kirken blev af mange buddhister opfattet som et modsvar til de efterfølgende regeringer, der særligt i løbet af Vietnamkrigen (1959-1975) blev mere og mere fjendtlige overfor buddhisterne.

Modstanden mod det amerikanskstøttede regime blev særligt synligt for verdenssamfundet, da den buddhistiske munk Thich Quang Duc den 11. juni 1963 i Saigon hældte benzin ud over sig selv, og derpå antændte sig selv som en politisk protest mod regimet og den amerikanske tilstedeværelse i landet. Billedet af den brændende munk gik verden rundt, og gjorde tydeligt verdenssamfundet opmærksomt på den voksende modstand.

The Unified Buddhist Church of Vietnam kom til at fungere som international paraplyorganisation for alle vietnamesiske buddhistiske retninger, indtil den i 1981 blev forbudt i Vietnam, fordi den ikke ville underlægge sig den statskonstruerede Buddhist Church of Vietnam. Den vietnamesiske regering har efterfølgende set kirken som en trussel, men den æres af migrant-buddhister, som betragter kirken som et symbol på modstanden mod den vietnamesiske regering.

I kølvandet på den kommunistiske magtovertagelse i Vietnam i 1975, følte mange vietnamesere på grund af deres politiske eller religiøse overbevisning sig nødsaget til at flygte fra landet. Særligt de vietnamesiske katolikker følte sig tvunget til at flygte, da det nye kommunistiske regime forbandt

katolikkerne med vestliggørelse og kolonialisme. Derfor er der andel af katolikker blandt vietnamesere i diaspora end i Vietnam. Mange buddhister følte sig også forfulgt af regimet, som brændte deres templer ned, eller sendte dem i ”genopdragelseslejre.”

Vietnamesere kommer til Danmark

Fra slutningen af 1970’erne og op igennem 1980’erne kom hundredtusind af bådflygtninge fra Vietnam til andre asiatiske lande og Europa. Danmark modtog i overensstemmelse med FN’s konvention de første flygtninge derfra. I 1979 grundlagde man den danske afdeling af The Unified Buddhist Church of Vietnam under navnet Den Vietnamesiske Buddhistiske Kulturforening i Danmark.

De vietnamesiske buddhister fik med hjælp fra blandt andet Dansk Flygtningehjælp etableret mødesteder for religionsudøvelse og inviterede munke til landet. I 1992 blev Chau Quang Huong templet i Tilst ved Aarhus bygget som det første egentlige buddhistiske tempel. Det fungerer i dag som hovedcentret for de andre lokale afdelinger i Odense, København, Hjørring, Ålborg og Esbjerg. Foreningens formand, Thich Giac Thanh, har fungeret som ordineret munk siden 1998. Sammen med en anden munk står han for templets daglige ledelse. Tilsammen dækker de hele landet og kommer periodisk ud i de lokale centre for at afholde ritualer og tale med menighederne.

Den buddhisme, der er repræsenteret i templerne i Danmark, kan karakteriseres som en form for diaspora-religion, eftersom mange af de buddhistiske vietnamesere er kommet til Danmark som flygtninge. Det vil sige, at ud over at være et samlingssted for religiøs praksis, har templerne også en social, kulturel og etnisk funktion. Templet og religionen bliver brugt som etnisk identitetsmarkør, hvor medlemmerne bruger templet til at ”genoprette” eller ”genopfinde” et vietnamesisk kulturelt samlingssted i Danmark. Templet bliver stedet, hvor vietnameserne kommer og socialiserer med hinanden. Det er dér, man hører nyt om Vietnam og om det vietnamesiske samfund i Danmark, og dér man fejrer nationale og kulturelle højtider. Den vietnamesiske buddhisme i Tilst er derfor på mange måder etnificeret og bruges både som religiøst praksissted og kulturelt forsamlingshus. Mange vietnamesere og danskere kalder også templet for ”Lille Vietnam,” og det også besøges af ikke-buddhister, for eksempel vietnamesiske katolikker, som kommer for at deltage i kulturelle begivenheder. Templet har i dag omkring 300 medlemmer.

Særlige kendetegn

Den vietnamesiske buddhisme i Danmark er en synkretiseret religion af mahayana-buddhisme, herunder Det Rene Lands Skole, konfucianisme og daoisme.

Ordet ”Mahayana” (Det Store Faretøj) henviser til dens lære om, at det påligger en bodhisattva (en person der søger at opnå nirvana, oplysningen eller forløsningens virkelighed hvor individet bliver ét med helheden, kosmos og med den højere åndelige bevidsthed) at arbejde for alle andre væseners oplysning. I modsætning hertil er der retningen Hinayana (Det Lille Faretøj), hvis tilhængere er af den opfattelse, at folk alene må arbejde på egen frelse. Mahayana-buddhismen lærer, at alle væsener har en iboende og medfødt buddha-natur, og at alle derfor kan finde nirvana i sig selv. Mahayana-

buddhismen opfattes derfor også som en lægmands-buddhisme, da den fastholder, at frelse ikke kun er forbeholdt munkene men alle mennesker, og at det er enhver oplysningssøgendes pligt at hjælpe andre til at opnå dette mål.

Dette ses også i den mahayana-buddhistiske retning, Det Rene Lands Skole, som kan kaldes for ”folkelig buddhisme,” da den i teori og praksis er tilpasset lægbuddhister. Det Rene Lands Skole betoner blandt andet troen på frelse i det buddhistiske paradis, Det Rene Land og tilbedelse af buddhaen Amitabha, som regerer i Det Rene Land.

Konfucianismen bliver af de buddhistiske vietnamesere i Danmark forbundet med lærdom, opdragelse, daoisme med yin og yang-filosofi og magi. Konfucianismen, daoismen og buddhismen forstås ofte i Østasien som en tredelt syntese, som i Vietnam kaldes tam giao (trefoldig lære/religion). Den vietnamesiske buddhisme i Danmark har en organiseret liturgi og ritual praksis, hvor medlemmer gennem bøn kommunikerer med bodhisattvaerne og de himmelske væsner. Munkene rejser rundt til de forskellige menigheder for at lede ceremonier, der kræver en ordineret munk. Møderne i templerne består af messen, recitation og bøn, og hvis en munk er til stede, gives der prædikener, det vil sige udlægninger af de hellige skrifter og undervisning i læren, dharma.

Kontakt

Den Vietnamesiske kulturforening i Aarhus

<http://www.quanghuongtu.dk>

Aarhus-afdelingen
Templet Quang Huong
Havkærvej 88
8381 Mundelstrup
Tlf. 86 24 57 44

Litteratur

Borup, Jørn
2011 *Religion, kultur og integration. Vietnamesere i Danmark*, Museum Tusulanums Forlag, Københavns Universitet.

Borup, Jørn
2007 *Danske Verdensreligioner – Buddhisme*, Gyldendal, København.

Borup, Jørn
2005 *Dansk Dharma – Buddhisme og buddhisme i Danmark*, Univers, Højbjerg.

Nielsen, Marie Vejrup & Lene Kühle (red.),

2010 *Religion i Danmark 2010. En e-årbog fra Center for SamtidsReligion*, Aarhus Universitet.
Tilgængelig på: <http://samtidsreligion.au.dk/religion-i-danmark/rel-aarbog10/> (besøgt 15. december 2011).

Fibiger, Marianne Qvortrup (red.),
2004 *Religiøs mangfoldighed. En kortlægning af religion og spiritualitet i Århus*, Forlaget Systime

Karma Kadjy Skolen (Karma-Kasjyba Skolen)

Af Nanna Saga Østergaard

Karma Kadjy Skolen tilhører Kadjy-skolen, der er en af de fire tibetansk-buddhistiske skoler. Den kom til Danmark i 1972 med parret Ole og Hannah Nydahl, der etablerede Buddhistisk Center København. Forholdet mellem lamaen og den praktiserende buddhist står helt centralt for skolens praksis, fordi det er lamaen, der guider den enkelte i den meditative praksis. Lamaens rolle er vigtig, da man mener, at de ritualtekster (tantraer), som den praktiserende skal meditere over, potentielt kan være farlige for vedkommende. Derfor er det vigtigt, at han eller hun bliver vejledt af en erfaren guru. Guruen, eller lamaen, kan også være fokus for selve meditationen. Den praksis hedder guru yoga og er et aspekt af tantrismen. Overordnet set, er tantrismen en bevægelse, der befinder sig på tværs af de tre indiske religioner: buddhismen, hinduismen og jain-religion.

Tibetanske rødder

Karma Kadjy Skolen (KKS) i Danmark er et tibetansk-buddhistisk trossamfund, der tilhører Kadjy-skolen ("tilhængere af den mundtlige lære"). Denne form for tibetansk buddhisme er en blanding af den lokale tibetanske bön-religion og vajrayana-buddhismen, der kom til Tibet i 800-tallet.

Vajrayana er igen en blanding af traditionel mahayana-buddhisme og tantrisk mystik. Bevægelsen opstod i Nordindien i perioden fra år 400 og frem til år 600, hvorfra den spredtes til Tibet, Mongoliet, Kina og Japan. I Tibet blev den blandet med bön-religionen, hvor praksis var centreret omkring kongen som gudernes søn. Forestillingen om gudekongen blev under vajrayana-buddhismens påvirkning forandret til de nuværende forestillinger om lamaen, tulkuen og bodhisattvaen. Lamaen er den spirituelle leder og guide, mens en tulku er en lama, der har ladet sig genføde for at kunne hjælpe andre. Bodhisattvaen derimod er en person, der har opnået fuld erkendelse, men som har valgt at blive på jorden for at hjælpe andre til at opnå samme erkendelse.

Som international buddhistisk bevægelse kan Karma Kadjy-linjen dateres tilbage til det 11. århundrede, hvor læreren Marpa (1012-1097) og hans to disciple Milarepa (1040-1123) og Gampopa (1079-1153) grundlagde Kadjy-skolen. Gampopa blev den, der etablerede den egentlige skole på grundlag af kombinationen af den mundtlige tradition kadampa og tantrismen i den mahayana-buddhistiske version. Ved Gampopas død splittedes skolen i Tibet i endnu fire grupper, hvoraf KKS er del af karmapa-gruppen. Karmapa-bevægelsens første overhoved var Düsum Khyenpa (1110-1193). Bevægelsen er kendt for ideen om tulku'en (den genfødte lama) og Khyenpa blev efterfulgt af femten overhoveder frem til den 16. karmapa, Rangjung Rigpe Dorje, der døde i 1981.

Efter hans død opstod interne stridigheder om, hvem hans rette reinkarnation var. Shamar Rinpoche, en af skolens fire linjeholdere, der normalt står for at udpege den næste karmapa, havde fundet én, mens to af de andre linjeholdere pegede på en anden. De to kandidater til posten som den 17.

karmapa, er henholdsvis Trinle Thaye Dorje (f. 1983), som KKS støtter, og Urgyen Trinle Dorje (f. 1985) som Dalai Lama, på trods af sit tilhørsforhold til Gelugpa-skolen, har valgt at give sin støtte.

Hannah og Ole Nydahl

Karma Kadji Skolen blev etableret i Danmark i 1972, hvor parret Hannah og Ole Nydahl etablerede ”Buddhistisk Center København.” Parret var kommet tilbage til landet efter at have været på bryllupsrejse i Nepal, hvor de i 1968 havde mødt buddhismen. De var af deres lærer blevet opfordret til at tage tilbage til Danmark for at begynde at sprede buddhismen i Vesten. I 1975 købte de en villa på Svanemøllevej i København, der i dag fungerer som trossamfundets hovedkontor og som kollektiv og praksissted. Trossamfundet blev godkendt af Kirkeministeriet i 1989, og lama Ole Nydahl fungerer som vielsesforretter.

I 1992 splittedes Buddhistisk Center København i to større grupper som følge af den internationale stridighed over den 16. karmapas rette reinkarnation. Det nuværende KKS tilhører gruppen, som støtter den første kandidat, Trinle Thaye Dorje som den 17. karmapa, mens Karmapa Trust blev dannet omkring støtten til Urgyen Trinle Dorje. Ole Nydahl hylides i dag af trossamfundet for at have turdet gå imod Dalai Lama og for at have frigjort trossamfundet fra båndene til Tibet. Det ses blandt andet ved, at trossamfundet ikke længere betegner sig som et tibetansk-buddhistisk trossamfund, men som ”diamantvejsbuddhistisk” i stedet. Man har altså nedtonet identifikationen med Tibet og dermed også med Dalai Lama, siden kontroversen om den 17. karmapa opstod.

I 2011 var der cirka 200 medlemmer af KKS. Det koster ikke noget at være medlem af trossamfundet, der økonomisk er funderet på medlemmers og bidragydernes donationer. Pengene går til informationsmateriale om trossamfundet, til tidsskriftet ”Buddhisme i dag” og til vedligeholdelsen af bygninger, mens alt arbejde foregår ulønnet. En bidragsyder betaler 400 kr. pr. kvartal (300,- for studerende og pensionister), men er ikke automatisk medlem af trossamfundet. Medlemskab kræver, at man har taget buddhistisk tilflugt og ikke er medlem af andre trossamfund. Derudover tjener gruppen penge ved entré-betalinger samt husleje fra dem, der bor i kollektiverne.

De to centre (København og Lolland) og lokalgrupper har som deres hovedaktiviteter foredrag, meditationsaftener og -kurser, der enten er ugentlige arrangementer eller afholdes som weekendkurser. Derudover udbyder man foredrag for skole-, gymnasie-, og seminarieklasser samt for virksomheder. Centret i Lolland fungerer desuden som opholdssted for folk, der ønsker mulighed for at meditere i fred og ro på landet.

Særlige kendetegn

Trossamfundets primære trosforestilling er den traditionelle buddhistiske ide om, at buddhisten skal erkende sit jags og altings foranderlighed. Foranderligheden gør, at intet kan eksistere, fordi der ikke er et stabilt grundlag for denne eksistens, idet alt forandrer sig konstant. Ved den erkendelse kan den enkelte praktiserende buddhist blive frigjort fra både sit jeg og verden, og blive en buddha (som betyder ”en oplyst”).

I KKS følger man ”diamantvejen” og et teologisk kendetegn for den type buddhisme er, at man anser alle mennesker for at have kimen til en buddha-natur. Alle, både gejstlige og lægfolk, kan opnå erkendelse og bryde genfødselskredsløbet. Man afviser altså ikke theravada- og mahayana-buddhismens centrering omkring klosterlivet og nødvendigheden af mange genfødsler for at nå erkendelse og befrielse, men pointerer i stedet, at alle ved hjælp af meditationspraksis og vejledning af en lama kan nå erkendelsen allerede i dette liv.

Meditation er centralt for praksissen i KKS, idet ”meditation på lama,” kaldet guru yoga, er måden, hvorpå man kan meditere sig frem til erkendelse og dermed befrielse. Rent praktisk betyder det, at den mediterende forstår sin lama som indbegrebet af alle buddhaer. Den enkelte praktiserende mediterer over både sin egen og guruens tomhed, og ved at identificere sig med den tomhed kan den mediterende få overført buddhaernes evner til sig selv og dermed frigøre sig fra sit jeg.

Visualiseringer er en anden vigtig del af gruppens meditative praksis. Guruen hjælper den praktiserende med at håndtere dem korrekt, da de menes at være magtfulde størrelser. Eksempler på rituelle objekter og gestik til dette er: tekster (tantra), lyde (mantra), håndstillinger (mudra), kosmiske cirkler (mandala) samt geometriske mønstre og diagrammer (yantra). Formålet med denne rituelle praksis er, at de skal hjælpe den mediterende med at beherske sig selv, således at han eller hun opnår fuld erkendelse, og dermed frigørelse fra jorden og sig selv. På den måde kan den praktiserende opnå nirvana, der er den fulde opløsning af jeg’et og dets tilhørsforhold til en i virkeligheden ikke-eksisterende verden.

Kontakt

Karma Kadjy Skolen Danmark
Svanemøllevej 56
2100 København Ø

Tlf.: 39 29 27 11

E-mail: info@buddha.dk

<http://www.buddha.dk>

Litteratur

Borup, Jørn

2005 *Dansk dharma – buddhisme og buddhister i Danmark*, Forlaget Univers, Højbjerg.

2008 ”Buddhism in Denmark”, *Journal of Global Buddhism*, 9.

2010 *Danske verdensreligioner – buddhisme*, Gyldendal.

Harvey, Peter

1990 *An introduction to Buddhism: Teachings, history and practices*, Cambridge University Press.

Schalk, Peter

1994 "Buddhisme", in *Gyldendals religionshistorie*, Gyldendalske Boghandel.

Sørensen, Jørgen Podemann et al. ((red.))

1999 *Gads Religionsleksikon*, Gads Forlag, København.

The Buddhist Organisation Dhammakaya i Danmark

Af Pernille Thulstrup

Den buddhistiske bevægelse Dhammakaya ("Den oplyste krop") blev grundlagt af munken Phramongkolthepmuni i 1914, da denne opdagede Dhammakaya-meditationsteknikken. Bevægelsen hører til theravada-traditionen indenfor buddhismen og har sin oprindelse i Thailand, hvor denne tradition er statsreligion. Bevægelsen blev formelt først stiftet i 1970 i forbindelse med grundlæggelsen af hovedcentret og templet Wat Phra Dhammakaya. Den danske afdeling af Dhammakaya blev etableret i 2007, da det buddhistiske meditationscenter Wat Phra Dhammakaya, Danmark blev grundlagt og blev godkendt som trossamfund i 2009. På trods af tidligere modstand mod Dhammakaya i Thailand har organisationen modtaget anerkendelse for sit arbejde med blandt andet sundhed og verdensfred.

Grundlæggelsen af Dhammakaya

Den buddhistiske bevægelse Thai Dhammakaya Meditation blev grundlagt i 1914 af den buddhistiske munk Phramongkolthepmuni (1884-1959) og hører formelt til Maha Nikaya-traditionen inden for den thailandske buddhisme. Phramongkolthepmuni, hvis fødenavn var Sodh Mikaewnoi, men som også var kendt under navnet Sodh Candasaro, som han fik da han blev ordineret munk, rejste som buddhistisk munk rundt i Thailand og studerede meditation. Han modtog lektioner inden for forskellige buddhistiske skoler, men var ikke tilfreds med resultaterne og begyndte derfor at meditere for sig selv. På fuldmånedagen i september 1914 satte han sig ned, fast besluttet på ikke at afvige fra sin meditation. Hans meditation gik dybere og dybere, indtil han opdagede Dhammakaya som en krystalkugle i sit indre.

I 1916 blev Phramongkolthepmuni udnævnt til abbed (øverste munk) ved templet Wat Paknam Bhasicharoen, hvor han afsatte tid til videre udforskning og udvikling af sin nyopfundne meditationsteknik, der i dag kendes som Dhammakaya-meditation. Han dedikerede resten af sit liv til undervisning og videreudvikling af meditationsteknikken for at gøre den lettere tilgængelig og til gavn for flest muligt mennesker. Efter Phramongkolthepmunis død blev bevægelsens arbejde videreført af hengivne nonner, deriblandt disciplen Chandra Khonnokyoong (1909-2000), der i dag er kendt som grundlæggeren af Wat Phra Dhammakaya.

Dhammakaya-bevægelsen blev formelt først stiftet i 1970 (20. februar på Magha Puja Dag) af en gruppe ledt af munken Phrarajbhavanavisudh (Luang Phaw Dhammajayo, født 1944) og hans lærer Chandra Khonnokyoong. Dette skete i forbindelse med opførelsen af templet Wat Phra Dhammakaya nord for Bangkok i Thailand, som senere blev et internationalt center for studier i meditation. Grundstenen til templets vigtigste kapel blev lagt i december 1977 og markerede den officielle grundlæggelse af meditationscentret som et tempel. Wat Phra Dhammakaya blev officielt anerkendt af Thailands regering i 1978.

Der bor omkring 3.000 munke, novicer, lægmænd og lægkvinder i Wat Phra Dhammakaya, hvilket gør det til Thailands største tempel, hvad beboere angår. Ved møder om søndagen og store religiøse fester kommer der op mod 100.000 personer. Dette var da også en afgørende faktor, da man i 1985 besluttede sig for at udvide templet med The World Dhammakaya Centre (WDC), der bedst kan beskrives som et buddhistisk parkområde til meditation.

Vejen til Danmark

Dhammakayas lære og meditation blev introduceret i Danmark i 2004 igennem Dhamma Media Channel af Dhammajayo, der er abbed ved Dhammakaya i Thailand. Den danske afdeling af Dhammakaya blev etableret i 2007 som et buddhistisk meditationscenter, og bevægelsen blev godkendt som trossamfund i Danmark i 2009. Centret forklarer selv, at Dhammakaya kom til Danmark på grund af grundlæggeren Dhammajayos vision om ”verdensfred gennem indre fred gennem meditation.” Man mener, at Danmark er en af de nationer i verden, der fortsat er et godt sted for menneskeheden, og hvor det er muligt at dyrke den indre fred.

Dhammakayas center, der ligger mellem Horsens og Juelsminde, fungerer også som et buddhistisk tempel. Foruden frivillige lægfolk er der to fastboende munke med forkyndervisa tilknyttet. Gruppen har desuden planer om at oprette endnu et center beliggende på Sjælland. Dhammakaya har omkring 700 medlemmer i Danmark, og en stor del af disse medlemmer og meditationscenterets øvrige gæster har enten baggrund i eller relationer til Thailand. Gruppens hensigt er dog overordnet at give den almene borger i Danmark indsigt i buddhismen samt at introducere den vestlige verden for ”indre fred” gennem meditation. Gruppen stiller ikke krav om, at man skal være praktiserende buddhist eller have søgt tilflugt til denne trosretning for at deltage i gruppens arrangementer.

Særlige kendetegn

Navnet Dhammakaya er sammensat af dhamma, der både kan oversættes med ”sandheden” eller ”naturen (som virkeliggøres igennem oplysning)” og kaya, der betyder ”krop.” Derfor kan Dhammakaya bedst oversættes med ”den oplyste krop.” Man mener, at man gennem dyb meditation kan nå til denne oplyste krop. Navnet henviser desuden også til buddhismens lære om Buddhas tre kroppe eller legemer (trikaya). Et af disse legemer er Dharmakaya, ”lærens legeme,” der omfatter den lære, som alle buddhaer har forkyndt. Dette legeme er tingenes egentlige væsen, buddha-naturen i alt, der er uendeligt, evigt og absolut. De to andre legemer er det åndelige frydslegeme, Sambhogakaya, og forvandlingens legeme, Nirmanakaya, som er den jordiske og historiske Buddhas skikkelse.

Dhammakaya-organisationen anser sig selv som en del af den traditionelle thailandske theravada-buddhisme, og den lægger vægt på, at dens meditationspraksis ikke er en ny opfindelse, men at Dhammakaya-meditationen er en af de teknikker, som tydeligt er beskrevet i den originale buddhistiske doktrin. De forsøger ikke at adskille eller udskille sig og følger derfor de etablerede regler og praksisser omkring kloster- og munkevæsenet. Dog er der flere elementer i deres tro, praksis og retorik, der er moderne, og bevægelsen kan på visse punkter sammenlignes med andre

nye religioner. Dette har blandt andet medført, at de af andre buddhistiske retninger er blevet stemplet som en sekt.

En af grundene til, at Dhammakaya lægger så stor vægt på, at deres praksis er i overensstemmelse med den almindeligt kendte theravada-buddhisme, kan meget vel forklares med de konflikter, som Dhammakaya Foundation har været genstand for. I 1999 og igen i 2002 blev organisationen anklaget for bedrageri, underslæb og korrupsion. Dhammakaya fik i denne forbindelse omfattende negativ mediedækning og blev blandt andet kritiseret for at fremme grådighed ved at lægge vægt på donationer til templet som en måde for buddhister at få merit og dermed nå Nirvana (det buddhistiske frelsebegreb).

I 2006 rensede The Thai National Office for Buddhism Dhammakaya Foundation for alle anklager, og undskyldninger til Wat Phra Dhammakaya blev publiceret, efter at de indblandede thailandske aviser og tv-kanaler blev fundet skyldige i bagvaskelse i perioden 2001-2003. Dhammakaya fik yderligere anerkendelse i 2004-2005 for deres bidrag til verdensfreden fra organisationer som for eksempel The World Health Organization (WHO) og det thailandske senat.

Dhammakaya accepterer kun afhængighedsskabende substanser, så længe de har en helbredende virkning, og bevægelsen opfordrer derfor mennesker til at afholde sig fra blandt andet alkohol og tobak. De har organiseret anti-alkohol- og anti-rygnings-programmer for thailændere, og på grund af dette arbejde modtog Dhammakaya i år 2004 The World Health Organisations "World No Tobacco Day Award."

Kontakt

Den buddhistiske forening Dhammakaya i Danmark
Gl. Landevej 12
Gramrode
7130 Juelsminde

Tlf.: 46 59 00 72

<http://www.dhammakaya.dk>

Litteratur

Andersen, Jannie Holm

2009 "Gamrodes munk på plads", *Horsens Folkeblad*, 5. august.

Kronberg, Robert Andreas

2001 "Introduktion til thai-buddhisme og sekten Dhammakaya", *Den nye dialog*, 85, 16-17.

Mackenzie, Rory

2007 *New Buddhist Movements in Thailand: Toward an Understanding of Wat Phra Dhammakaya and Santi Asoke*, Routledge, New York.

Rachelle, Scott

2006 "A New Buddhist Sect? The Dhammakaya Temple and the Politics of Religious Difference",
Religion, 36 (4), 215-230.

Wat Thai Danmark

Af Therese Bache

Wat Thai Danmark er et buddhistisk trossamfund, der har sine rødder i Thailand. I Thailand er theravada-buddhismen statsreligion og tæt forbundet til den folkelige kultur. På grund af globaliseringen er der thai-buddhistiske trosfællesskaber i de fleste dele af verden i dag.

Wat Thai Danmark blev oprettet i 1990 på initiativ af thailandske immigranter og med støtte fra den thailandske stat. Trossamfundet har udgangspunkt i en theravada-buddhistisk lære, men fungerer i høj grad også som et kulturfællesskab, hvor herboende thailændere kan mødes om deres kulturelle baggrund.

Buddhisme i Thailand

I Thailand er theravada-buddhismen statsreligion, og ca. 95 procent af den 60 millioner store befolkning er buddhister. Arkæologiske fund peger på, at buddhismen er kommet fra Sri Lanka til nutidens Thailand omkring det 7. århundrede e.v.t. I den efterfølgende periode var religionen i vækst i Thailand. Det skyldes blandt andet, at buddhismen evnede at tilpasse sig den lokale, kulturelle situation.

I 1260 gjorde den thailandske konge - Ram Khamhaeng - buddhismen til statsreligion. Siden da har der været en tæt forbindelse mellem staten og sanghaen (den buddhistiske klosterinstitution) i Thailand. Kongen har stået som beskytter af sanghaen, og buddhismen har herved været med til at legitimere kongens magt. Selvom Thailand ikke længere har en enevældig monark, er kongehuset stadigvæk centralt i den thailandske religiøsitet og kultur. Særligt for den thailandske buddhisme er også, at den er præget af den thailandske tro på, at forskellige ånder kan intervenere i verden og påvirke karma. De fleste thailændere har derfor små åndehuse, hvor de tilbeder og ofrer til ånderne.

Der er to store munkeordner i Thailand: Thammayut og Mahanikaya. Thammayut blev oprettet i 1828 som en reformbevægelse, der søgte at rense buddhismen for dele af den folkereligiøsitet, religionen var blevet tilført. Mahanikaya kan betragtes som en mere traditionel og folkelig orden. Den repræsenterer flertallet af thai-buddhister, og det er også denne munkeorden, som Wat Thai Danmark tilhører. De to store thailandske munkeordner er begge underlagt Sanghaens Øverste Råd, som kan beskrives som et statsorgan, der udstikker retningslinjerne for den thailandske statsreligion. Sanghaens Øverste Råd virker i dag også styrende på thai-buddhismen uden for Thailand. Dette sker blandt andet ved, at rådet udvælger og skoler de munke, der sendes ud i verden som repræsentanter for religionen.

Thai-buddhisme har gennem hele sin historie været i kontakt med og missioneret i sine nabolande. Siden 1970'erne har den thailandske buddhisme også spredt sig til resten af verden. Der kan peges på tre årsager til dette: (1) Globaliseringen har ført til øget thailandsk migration, og de thailandske immigranter har medbragt deres kultur og religiøsitet til deres nye hjemlande. (2) Den thailandske

stat og Sanghaens Øverste Råd har støttet oprettelsen af thai-buddhistiske templer uden for Thailand. (3) Der har været en stigende interesse for buddhisme i det internationale samfund, blandt andet fordi Thailand er blevet et populært ferierejsemål for vesterlændinge. Det er usikkert hvor mange thailændere, der lever uden for Thailand, og dermed er antallet af thai-buddhister på verdensplan også usikkert. En indikator på thai-buddhismens udbredelse er Thailand Office of National Buddhism's opgørelser, der i 2007 angav 233 thai-buddhistiske templer uden for Thailand.

Thai-buddhisme i Danmark

Det var Buddhistisk Thai Forening, der tog initiativ til oprettelsen af Wat Thai Danmark. Foreningen kontaktede Sanghaens Øverste Råd i Thailand og fik herigennem hentet munken Phra Soodthibongse Soodthiwangso til Danmark. Wat Thai Danmark fik grundlagt et tempel i Stenløse i 1990 med Phra Soodthibongse Soodthiwangso som abbed og blev godkendt som trossamfund i 1993. Templet i Stenløse er gruppens eneste tempel.

Behovet for et thai-buddhistisk trossamfund skal ses i lyset af den voksende immigration fra Thailand til Danmark. Svarende til den globale situation er mange thailændere immigreret til Danmark i perioden fra 1980'erne og frem til i dag. Siden 1980 er antallet af thailændere i Danmark vokset fra 529 til 10.230 (Danmarks Statistik 2011). Immigranterne er primært kvinder (8462 i 2011), der er blevet gift med etnisk danske mænd, eller som på anden måde har netværk i Danmark. De thai-buddhistiske trossamfund er her en måde, immigranterne kan holde thailandske traditioner i hævd.

Typisk for medlemmerne i Wat Thai Danmark er, at de er vokset op med buddhismen som en del af deres thailandske baggrund. Flere af de thailandske immigranter vælger også at opdrage deres børn i den buddhistiske praksis. Gruppen har ikke fokus på at hverve medlemmer blandt etniske danskere, men der findes konvertitter blandt medlemmerne. Ligeledes deltager enkelte af de danske mænd, der er gift med thailandske kvinder, i nogle af templets højtider.

Der er usikkerhed omkring antallet af medlemmer i Wat Thai Danmark. I 2010 angav templet at have ca. 2.700 medlemmer. Dette tal beskriver både antallet af medlemmer og tilhængere, der har deltaget i arrangementer ved templet i Stenløse. Gruppen forklarer selv det høje medlemstal med, at de ved deres 20 års-jubilæum i 2010 havde besøg af den thailandske prinsesse, hvilket medførte en stor interesse for templet. Trossamfundet har tre fastboende munke. Til dagligt er der gennemsnitligt fem personer, der deltager i templets religiøse handlinger og i weekenderne 15 personer. Ved Vesak (buddhistisk helligdag, hvor Buddhas fødsel, oplysning og død fejres) er der op mod 100 deltagere. Derudover tager munkene også rundt i Danmark for at besøge gruppens medlemmer.

Wat Thai har en væsentlig forbindelse til Thailand. Både ved at templets munke er thailandske, statsautoriserede munke, og ved at trossamfundet er tilknyttet klostertemplet Wat Phra Buddha Bat Tak Pha i Thailand. Derimod samarbejder gruppen ikke med andre danske, buddhistiske fællesskaber, heller ikke de to andre thai-buddhistiske trossamfund i Danmark - Wat Sunnataram

Copenhagen og The Buddhist Organisation Dhammakaya i Danmark. Wat Thais munke holder sig også forholdsvis afsondret fra den danske offentlighed.

Særlige kendetegn

Som en del af den theravada-buddhistiske tradition er der et klart skel mellem munkene og lægbuddhisternes religiøse praksis i Wat Thai Danmark. Munkene er bosiddende i templet og lever efter theravada-buddhismens klosterregler, der fordrer en asketisk livsførelse. De adskiller sig på det ydre ved at være kronragede og iklædt en særlig, orange klædedragt. Munkene må kun have få personlige ejendele, og deres hverdag er styret af en fast rytme med meditation og recitation. Deres opgaver består i at opretholde kontakten til det hinsides og give spirituel vejledning til trossamfundets lægbuddhister.

Lægbuddhisterne sikrer sanghaens eksistens. Det gør de ved at give munkene/sanghaen gaver (dana) i form af mad og donationer til templet. Munkene må ikke selv tilberede mad og er derfor afhængig af gaverne. Ved at give gaver til sanghaen opsparer lægbuddhisterne bun. Bun er en fortjeneste (i dette eller det næste liv), som man opnår ved at gøre gode handlinger og udvise god moral (sila). Lægbuddhisterne optjener også bun ved ritualer, hvor de ofrer til Buddha. Meditation er mindre udbredt blandt Wat Thais lægfolk.

En vigtig del af thai-buddhismen, som også gør sig gældende i Wat Thai Danmark, er troen på ånder. Ved templet i Stenløse er der et åndehus, udformet som et lille tempel med små figurer af stedets ånder. I åndehuset er der blandt andet en figur af Holger Danske. Trossamfundets abbed Phra Soodthibongse Soodthiwangso betragter Holger Danske som beskytter af både Danmark og templet i Stenløse. Som en del af den religiøse praksis ofrer man til ånderne for at sikre beskyttelse og lykke.

I Wat Thai Danmark samles man om hele det thailandske kulturfællesskab. Med den markante relation mellem Sanghaen og Kongehuset, der gør sig gældende i Thailand, har royalisme derfor også en central plads i trossamfundet. Ligesom der er Buddha-statuer, hænger der også portrætbilleder af både den thailandske og den danske kongefamilie i templet i Stenløse. Ligeledes fejres der både buddhistiske højtider og nationale thailandske mærkedage i gruppen. Wat Thai virker på den måde som et bånd til medlemmernes thailandske ophav og selvforståelse. At Wat Thai fungerer som et kulturelt samlingssted ses også i en række af templets ikke-religiøse arrangementer. Trossamfundet udbyder eksempelvis sommerskoler, hvor unge thaier kan modtage undervisning i thailandsk sprog og kultur.

Kontakt

Wat Thai Danmark
H. P. Hansenvej 3-5
3660 Stenløse

Tlf.: 47 17 11 50/40 41 70 39

<http://www.watthaidk.com>

Facebook-gruppe: Wat Thai Danmark Theravada Buddhisme

Litteratur

Borup, Jørn

2005 *Dansk Dharma. Buddhisme og buddhister i Danmark*, Forlaget Univers, Højbjerg.

2007 “Buddhas danske børn - dansk-buddhistisk demografi”, i Margit Warburg & Brian Jacobsen, (red.), *Tørre tal om troen: Religionsdemografi i det 21. århundrede*. Forlaget Univers, Højbjerg.

2007 *Danske Verdensreligioner – Buddhisme*, Gyldendal, København.

Granum-Jensen, Frede

2001 *Buddhisme og åndemanere i Thailand*, Systime, Aarhus.

Heinskou, Nilas & Kristine Korsgaard

2011 “Buddha lokker flere danskere til templet i Stenløse”, *Politiken*, 11. april.

Kitiarsa, Pattana

2010 “Missionary Intent and Monastic Networks: Thai Buddhism as a Transnational Religion”, *Journal of Social Issues in Southeast Asia*, 25 (1).

Sasanasobhana, Phra

1992 [1967] *Hvad Buddha lærte os*, S.A. Repro, København.

HINDUISTISKE TROSSAMFUND

Brande Hindu Menighed

Af Tine Rask

Brande Hindu Menighed er stiftet af Lalitha Śripalan, der via sit virke som shakti-medium har opnået guru-status. Hun har tilhængere verden over, bl.a. i Tyskland, hvor billeder af hende tilbedes i flere templer. Brande Hindu Menighed tiltrækker hvert år i juli adskillige tilrejsende, når templets fødselsdag fejres. Menigheden repræsenterer shaktismen, der er en af de tre store teistiske traditioner inden for hinduismen. Shaktismen, der også kaldes gudindedyrkelse, er troen på, at det højeste guddommelige princip er en kvindelig kraft (shakti).

Fra Sri Lanka til Danmark

Brande Hindu Menigheds stifter Lalitha Śripalan, også kaldet Ammah, der betyder mor på tamilsk, er srilankansk-tamilsk hindu. Hun flygtede sammen med sin mand til Danmark i 1986 på grund af borgerkrigen i Sri Lanka. Lalitha blev efter ankomsten til Danmark udpeget til at være et shakti-medium af en hindu-præst fra Sri Lanka. Et shakti-medium er en person, der har særlig tilknytning til en hinduistisk gudinde, og som tillægges særlige evner som eksempelvis at kunne heale. Efterfølgende er der i Danmark vokset en menighed op omkring Lalitha Śripalan. Hendes tilhængere er dog ikke kun srilankansk-tamilske hinduer bosiddende i Danmark, men også hinduer fra andre steder i verden, eksempelvis Tyskland, Norge, Sverige og Canada.

Lalitha Śripalans store popularitet som shakti-medium har betydet, at hun har opnået guru-status, og i Tyskland er der opført templer, hvor man tilbeder hendes billede. Ligeledes er menighedens tempel i Brande centrum for international bevågenhed, idet flere tusinde srilankansk-tamilske hinduer fra hele verden hvert år i juli samles i Brande for at fejre templets fødselsdag. Lalitha Śripalan har også sin egen hjemmeside, Abiramiamman.dk, hvor tamilske hinduer fra hele verden kan læse om hendes virke som shakti-medium i Brande.

I Brande Hindu Menighed dyrker man hinduismen, som oprindeligt stammer fra det indiske subkontinent, men nu også er spredt til andre verdensdele. Denne spredning skyldes på den ene side, at hinduer af forskellige årsager er flyttet væk fra oprindelsesområdet, men er forsat med at dyrke deres religion i det nye hjemland, og på den anden side at Vesten udviser en stor interesse for dele af den hinduistiske religionspraksis som eksempelvis yoga og meditation. Brande Hindu Menighed repræsenterer en variant af hinduismen, der kaldes shaktismen. Den er særlig udbredt i Sydindien og i Sri Lanka. Spredningen til resten af verden er hovedsagligt sket gennem hinduer, der bor i diaspora blandt andet som følge af borgerkrigen i Sri Lanka fra 1983 til 2009. Disse flygtninge har i de fleste tilfælde taget deres religion med sig til nye hjemlande.

Lalitha Śripalans historie

Brande Hindu Menigheds historie er knyttet til Lalitha Śripalans egen livshistorie. Efter ankomsten til Danmark følte hverken hun eller hendes mand sig helt raske, men ingen af de læger, som parret konsulterede, kunne finde årsagen. Lalitha Śripalans mor, der stadig boede på Sri Lanka, konsulterede derfor en lokal hindupræst, som havde kendt Lalitha Śripalan siden hun var lille. Han havde lagt mærke til nogle særlige egenskaber ved hende som barn og mente derfor, at hun kunne være et shakti-medium. Han mente, at utilpasheden i Danmark skyldtes, at Lalitha Śripalan her var adskilt fra den lokale gudinde, Abirami, som hun var tæt knyttet til, da hun stadig boede på Sri Lanka. Som følge deraf var det nødvendigt, at Lalitha Śripalan og hendes gudinde, Abirami, blev genforenet, og Abirami-statuen blev derfor sendt til Danmark. Nogenlunde samtidig havde Lalitha Śripalan en drøm, hvor budskabet var, at hun skulle flytte fra Grindsted, hvor parret havde boet indtil da, og til Brande for at bygge et tempel til Abirami. Da statuen kom til Danmark købte parret derfor et hus i et villakvarter i Brande, der blev indrettet som tempel for Abirami.

Nogle år efter at templet var blevet etableret i villakvarteret, blev det nødvendigt for parret at finde et nyt sted. Naboer klagede over for meget støj og trafik fra de mange tilrejsende til den årlige fødselsdagsfest i juli, hvor gudinden blandt andet bliver kørt rundt om huset på en vogn. Parret gik derfor i gang med at finde et nyt sted til templet, hvor det ikke ville være til gene for nogen. Med økonomisk støtte fra den voksende menighed omkring Lalitha Śripalan købte parret i 2000 en landejendom lidt uden for Brande. Her blev laden indrettet som tempel for Abirami, og det blev navngivet ”Sree Abirami Amman Templet.” Brande Hindu Menighed blev anerkendt som trossamfund i 2002 og er siden indvielsen af det nye tempel vokset støt. Ifølge menigheden selv har den i 2011 cirka tusind medlemmer i Danmark, men ikke alle kommer i templet på fast basis.

Lalitha Śripalan fungerer som præstinde i templet og udfører gudstjeneste (puja) for gudinden. Hendes rolle som præstinde er meget usædvanlig i forhold til den gængse hinduisme. Lalitha Śripalan adskiller sig ved at være kvindelig præst, hun har ikke modtaget nogen uddannelse og fungerer derfor som autodidakt præstinde, hun tilhører ikke præsteklassen (brahmin), og endelig kan hun ikke sanskrit, der er hinduismens hellige sprog. Sidstnævnte er årsagen til, at hun udfører gudstjenesten i stilhed. Ved særlige lejligheder bliver hun besat af shakti-energien fra enten tempelgudinden Abirami eller andre hinduistiske gudinder. Det er under disse besættelser, at hun menes at få healende kræfter, ligesom de giver hende mulighed for at kunne komme med løsninger på konkrete problemstillinger fremsat både af den srilankansk-tamilske menighed og af etniske danskere, der kommer til Lalitha for at få vejledning.

Særlige kendetegn

Brande Hindu Menighed repræsenterer i kraft af Lalitha Śripalans virke som shakti-medium det, der inden for den hinduistiske tradition kaldes shaktismen. Shaktismen er troen på og tilbedelsen af det højeste guddommelige princip (brahman) som værende en kvindelig kreativ kraft (shakti), der skaber, opretholder og ødelægger universet. Shaktismen bliver også kaldt gudindedyrkelse.

Shaktismen er en af de tre store teistiske traditioner, der findes i hinduismen. De to andre er vishnuismen og shivaismen. Gudinden dyrkes også i de to andre teistiske traditioner, men aldrig som det højeste guddommelige princip. Det er kun i shaktismen, at hun får denne specielle position. Gudinden kan både repræsentere en frugtbar feminin kraft og energi, men også vilde, utæmmede og farlige kræfter og energier. Det er disse kræfter, som et shakti-medium kan være besat af. Et shakti-medium kan skiftevis være besat af forskellige gudinderepræsentationer fra hinduismen. Det kan være nogle af de mere kendte gudinder, som eksempelvis Lakshmi, Durga eller Kali, men det kan også være lokale gudinder.

Shakti-mediet i Brande er hvert år ved templets fødselsdag besat af templets lokale gudinde, Abirami, men hun kan også lade sig besætte af andre gudinder fra hinduismen. Dette er eksempelvis flere år i træk sket den 31. december og tre dage frem. Shakti-energien opfattes som en stærk og potentielt farlig kraft, hvis den ikke institutionaliseres under ordnede forhold. Den institutionaliserede tempelpraksis i Brande Hindu Menighed har til formål at sørge for, at den kreative og healende shakti-energi dyrkes under ordnede forhold, så den kan virke positivt gennem sit menneskelige medium, Lalitha.

Kontakt

Brande Hindu Menighed
v/ Sree Abirami Amman Allayam
Vejlevej 114
7330 Brande

Tlf.: 97 18 01 92

E-mail: abiramiamman@gmail.com

<http://www.abiramiamman.dk> (tamilsk)

Litteratur

Dahlin, Ulrik & Niels Rohleder

2000 "Gudinden fra maskinhuset", *Information*,

<http://www.information.dk/49138>

(besøgt 11. juni 2011).

Fibiger, Marianne Qvortrup

2001 "Ritualets betydning for hinduer i udlændighed", *Religionsvidenskabeligt Tidsskrift*, 38.

2001 "Templets betydning for de srilankansk tamilske hinduer i Danmark", *Chaos*, 35.

2003 "At blive hustru og mor: Den hinduistiske institutionalisering af den kvindelige shakti-energi", *Din. Tidsskrift for religion og kultur*, 2, 28-33.

2003 "Sri Lankan Tamil Hindus in Denmark: Internal and External Cultural and Religious Representations", i: M. Baumann, B. Luchesi & A. Wilke, (red.), *Tempel und Tamilen in zweiter Heimat, Hindus aus Sri Lanka im deutsch-sprachigen und skandinavischen Raum*, Ergon-Verlag, Würzburg.

2004 "Den hinduistiske institutionalisering af den kvindelige shakti-energi", i: Armin W. Geertz, Hans J. Lundager Jensen & Jens Peter Schjødt, (red.), *Det brede og det skarpe*, Anis, København.

2007 "Hinduisme i Danmark som religionsvidenskabeligt undersøgelsesfelt", *Religion*, 3.

Jacobsen, Knut A.

2003 *Hinduismen*, Pax Forlag A/S, Oslo.

Schelde, Nanna

2007 "Hindufestival på heden", *Kristeligt Dagblad*

<http://www.kristeligt-dagblad.dk/artikel/257311:Kirke---tro--Hindufestival-paa-heden?all=1> (besøgt 11. juni 2011).

Krishnabevægelse/Iskcon, Hara Krishna

Af Marc Andersen

”Hare Krishna, Hare Krishna, Krishna Krishna, Hare Hare.”

Den danske Krishna-bevægelse kom til Danmark i slutningen af 1970'erne. Bevægelsen blev grundlagt i USA i 1965 af Bhaktivedanta Swami Prabhupada, som havde religionen med sig fra Indien. I USA rekrutterede bevægelsen i begyndelsen primært medlemmer fra hippiekulturen, som tog afstand fra det, som de mente var en materialistisk, amerikansk kultur. Krishna-bevægelsen lægger vægt på, at mennesket skal udfries fra den materielle verden for at leve i den åndelige verden sammen med den indiske guddom Krishna. Derfor virkede bevægelsen attraktiv på mange unge amerikanske hippier, og den har siden hen spredt sig til andre byer i Nordamerika, samt til Europa, Australien, Latinamerika og Indien. I Danmark blev der i 1980 oprettet et tempel i Hillerød og et lokalt center i København, men i 2004 flyttede de danske Hare Krishna-munke til et nyt og stadig eksisterende tempel i Vanløse.

Indien møder USA

Bevægelsen, som også går under betegnelsen ISKCON (International Society for Krishna Consciousness), blev etableret i 1965 i New York af Bhaktivedanta Swami Prabhupada, som havde religionen med sig fra Indien. Der havde han været ansat som direktør for en medicinalvirksomhed, men i sin fritid havde han været optaget af at oversætte vediske tekster til engelsk. Da Prabhupada nærmede sig pensionsalderen, bad hans guru ham om at bringe Krishna-bevægelsen til Vesten. Prabhupada gjorde, som gurun havde bedt ham om, og i 1965 ankom han til USA, hvor han begyndte at udbrede sin læremesters filosofi på engelsk. Den nye bevægelse fik en stor tilslutning især fra hippierne, som var kritiske over for det amerikanske samfund, og som lagde vægt på ”indre rejser,” hvor man gennem brug af forskellige hallucinogene stoffer forsøgte at befri sig fra det materialistiske samfund. Mange unge hippier fandt således interesse for Krishna-bevægelsens afstandtagen til den jordiske verden, selvom de, der blev seriøst hengivne til bevægelsen, måtte afstå fra indtagelsen af stoffer og alkohol, når de flyttede ind i et Krishnatempel.

Siden har Krishna-bevægelsen spredt sig til andre byer i Nordamerika og til Europa, Australien, Latinamerika og Indien. Bevægelsen har dog efter grundlæggeren Prabhupadas død i 1977 på globalt plan været præget af ændringer og intern debat i forhold til flere centrale emner som fx kvinderettigheder og autoritetsspørgsmål. Den mest markante holdningsændring i bevægelsen siden grundlæggerens død har handlet om ægteskab og familienstiftelse. Da bevægelsen begyndte, var den præget af en afstandtagen til ægteskab, kvinder og børn, fordi disse blev anset for at være en distraktion fra medlemmernes religiøse og spirituelle forpligtelser. I dag er bevægelsen imødekommende overfor ideen om en kernefamilie og er i det hele taget blevet mere positivt indstillet overfor både kvinder og børn som medlemmer. Bevægelsen har i dag 10.000 særligt

hengivne medlemmer, som befinder sig i Krishna-templer rundt om i verden, og cirka 150.000 medlemmer, som har en løsere tilknytning til bevægelsen.

Tilhængere i Danmark

Krishna-bevægelsen ISKCON kom til Danmark i slutningen af 1970'erne, og i 1980 blev der oprettet et tempel i Hillerød og et lokalt center i København, men i 2004 flyttede munkene til et nyt tempel i Vanløse. Udover templet i Vanløse ejer bevægelsen to lokalradier, Radio Krishna, København og Radio Krishna, Århus. Selvom den danske del af Krishna-bevægelsen ikke opererer med medlemstal, anslås det, at der er cirka 500 mennesker i Danmark, som seriøst praktiserer religionen. Ud af disse 500 fremhæver bevægelsen cirka 50 medlemmer, som er særligt hengivne i deres religionspraksis, og fire af disse bor permanent i templet i Vanløse. Bevægelsen anslår, at der i gennemsnit er cirka ti besøgende i templet på en almindelig hverdag og mellem 60 og 70 deltagende til hver søndagssamling. Til de vigtigste højtider (Janmastami, Gaura Purnima, Dipavali og Rama Navami) kan der være helt op til 120 personer til stede på én gang i templet og op til 200 i løbet af hele dagen i anledning af højtider.

Bevægelsen har internationale kontakter til det globale Krishna-samfund gennem hjemmesider som news.iskcon.com, hvor nyheder fra hele verdens Krishna-fraktioner rapporteres, og hvor nyheder som kan have en bredere interesse for de praktiserende også videregives. Både det internationale Krishna-samfund generelt og den danske Krishna-bevægelse specifikt sørger desuden for eksponering af og kontakt til personer og undersøgelser, som forsøger at bekræfte religionens påstande gennem videnskabelige procedurer. I virkeligheden kan undersøgelserne dog ikke leve op til internationale konventionelle krav om videnskabelighed, og de bliver derfor ikke taget seriøst i videnskabelige miljøer. Dette forhindrer dog hverken den globale eller den danske Krishna-bevægelse i at afholde foredrag om emnerne i og udenfor templerne eller i at fremføre disse synspunkter i online magasiner og nyhedsbreve.

Særlige kendetegn

Krishna-bevægelsens filosofi tager udgangspunkt i troen på, at der findes to verdener, den materielle verden og den åndelige verden. Den materielle verden er den, som mennesker og dyr bor i, men i virkeligheden har alle levende væsener en evig sjæl, som tilhører den åndelige verden, hvor Gud (Krishna) befinder sig. Mennesker og dyr tænkes at være fanget i den materielle verden, ved at de bliver genfødt på jorden, hver gang de dør. Mennesket har dog til forskel fra dyrene som noget helt særligt mulighed for at frigøre sig fra denne verdens genfødsler gennem tilbedelsen af Krishna, så mennesket i stedet for en reinkarnation på jorden kan blive genfødt i den åndelige verden til et evigt liv med Krishna.

Den konkrete tilbedelse foregår igennem udøvelsen af såkaldt bhakti-yoga (bhakti er sanskrit og betyder hengivelse til Gud). Her er den vigtigste metode til opnåelse af udfrielse den gentagne sang af mantraet: "Hare Krishna, Hare Krishna, Krishna Krishna, Hare Hare / Hare Rama, Hare Rama, Rama Rama, Hare Hare." Medlemmerne af bevægelsen mener, at sjælen renses ved at recitere og høre Krishnas navn, og på den måde kommer den praktiserende et skridt nærmere at blive

genforenet med Krishna. Udover recitation af mantraet dyrker medlemmerne også billeder og figurer af Krishna. Man forestiller sig, at Krishna helt konkret tager bolig i billedet eller figuren under tilbedelsen. Medlemmerne tilbereder derfor ofte mad, som dels skal bruges som offer til billedet eller figuren og dels skal spises af personen selv. Ligesom ved recitationen af mantraet tænkes offermåltidet også at rense sjælen hos den, som spiser det. Endeligt forsøger Krishna-bevægelsen at opretholde bestemte munkeidealer. Disse indebærer at gå klædt i orange eller hvide munkedragter, at mændene kronrager deres hoveder med undtagelse af en dusk i nakken, og at medlemmerne antager vediske navne, når de optages i bevægelsen. Hertil kommer efterlevelsen af fire grundlæggende principper: For det første spiser man kun vegetarisk; for det andet forsøger man at undgå stimulanser som alkohol og tobak; for det tredje undgår man al slags hasardspil; og for det fjerde afstår man fra sex udenfor ægteskabet.

Kontakt

Templet i Vanløse
Skjulhøj Allé 44
2720 Vanløse

Tlf.: 48 28 64 46

<http://www.krishna.dk>

Litteratur

Hinnels, John R.

1984 *Dictionary of Religions*, Penguin Books Ltd, Harmondsworth.

Jensen, Tim

1999 *Religionsguiden*,

<http://www.relguide.sdu.dk/hinduisme.html> (besøgt 3. oktober 2011).

Kühle, Lene & Henrik Reintoft Christensen, (red.),

2011 *Religion i Danmark 2011. En e-årbog fra Center for SamtidsReligion*, Aarhus Universitet.

Tilgængelig på: <http://samtidsreligion.au.dk/religion-i-danmark/2011/> (besøgt 15. december 2011).

Rocford, E. Burke

2007 *Hare Krishna Transformed*, NYU Press, New York.

Rothstein, Mikael

1996 "Religion og videnskab – en skitse", in Mogens Müller, (red.), *Politikens bog om religioner & religiøse bevægelser – trossamfund der præger verden i dag*, Politikens Forlag, København.

Swatos, William (red.)

1998 *Encyclopedia of Religion and Society*, AltaMira Press, Californien.

Sathya Sai Baba

Af Nanna Saga Østergaard

Sai Baba er et nyere hinduistisk trossamfund, der kom til Danmark i 1970'erne. Trossamfundets omdrejningspunkt er grundlæggeren Sathya Sai Baba (1926-2011), der menes at være inkarnationen af det guddommelige, der er kommet til jorden for at genoprette verdensordenen. For gruppens medlemmer er han altså en menneskelig gud, og hans tilstedeværelse er en velsignelse på jorden. Sathya Sai Babas grundlæggende tanke er, at menneskeheden skal samles ved hjælp af kærlighed og fællesskab, og derfor er social aktivisme et kerneområde inden for trossamfundet. Medlemmerne skal være engagerede både i selvudvikling og socialt arbejde. Derudover skal den enkelte leve sit liv efter Sathya Sai Babas retningslinjer og være et godt eksempel for andre. Kun sådan kan menneskeheden blive forenet og verdensordenen blive genoprettet.

Personen Sai Baba

Hinduismen kan deles op i tre hovedretninger, hvor hovedguddommen enten er Vishnu, Shiva eller Shakti. Sai Baba Landsforeningen tilhører de Shiva-dyrkende, da grundlæggeren Sathya Sai Baba (født Satyanarayana Raju) anses for at være guden Shivas inkarnation. Han bliver også i enkelte tilfælde beskrevet som gudinden Shaktis inkarnation, og trossamfundets ide og praksis har derfor elementer af Shakti-dyrkelse, hvilket er i tråd med den hinduistiske tradition for pluralisme. Gudernes inkarnationer kaldes også for avatarer. En avatar er en guddom, der er steget ned på jorden i menneskeskikkelse for at genoprette verdensordenen, og det er sådan Sathya Sai Baba opfattes af sine tilhængere. Sathya Sai Baba menes også at være reinkarnationen af guruen Shirdi Sai Baba (1838-1918), der blev anset for at være Shivas tidligere inkarnation. En af fortællinger om ham er, at han på sit dødsleje forudsagde sin reinkarnation til at komme otte år senere, altså i 1926, samme år som Sathya Sai Baba blev født.

Der er mange fortællinger om Sathya Sai Babas person, der beskriver hans guddommelige karakter. Det fortælles for eksempel, at man fandt en kobra ved hans barneseng. Da slangen ikke rørte ham, mente man, at han måtte være slangernes hersker og dermed Shiva, hvis symbol netop er slangen. Endnu en fortælling beskriver, hvordan han som fjortenårig blev bidt af en skorpion og efter to måneders bevidstløshed vågnede og bekendtgjorde, at han var guruen Shirdis reinkarnation. Denne bekendtgørelse blev begyndelsen til Sai Baba-bevægelsen, og i de følgende årtier voksede tilhængerskaren. I 1980 var der etableret 3.600 hovedcentre og over 10.000 undergrupper, og i dag er der flere millioner tilhængere på verdensplan. Trossamfundet kom til Storbritannien i 1966, hvor det fik en afgørende rolle at spille i integrationen af de mange immigranter, der kom til landet fra kolonierne. I dag er der cirka 10.000 tilhængere i Storbritannien. Et andet stort europæisk Sai Baba-samfund er i Italien, hvor der er omkring 1.000 tilhængere.

Sathya Sai Baba forudsagde sit legemes død til 2022, hvor han efter endnu otte år ville lade sig genføde som den sidste af tre inkarnationer. Denne sidste inkarnation skulle være Shaktis avatar kaldet Sri Prema Sai Baba (kærlighedens Sai Baba), mens hans forgænger Shirdi havde været

Shivas avatar. Selv var Sathya Sai Baba både Shiva og Shaktis inkarnation på samme tid. I april 2011 døde Sathya Sai Baba imidlertid som 84-årig efter længere tids sygdom. I trossamfundet forklarer man hans for tidlige død med, at guruen regnede sine leveår ud efter den traditionelle hinduistiske månekalender, og ikke efter vores solkalender, og derfor stemmer hans beregninger fint overens med hans dødsdag.

Bevægelsens danske aktiviteter

Sai Baba-bevægelsen kom til Danmark i løbet af 1970'erne, hvor også andre indiske trossamfund kom til landet i kraft af ungdomsoprøret og hippiekulturens orientering mod Østen. Trossamfundet blev godkendt i 1996. Som organisation har trossamfundet en flad struktur, og økonomisk er den funderet på anonyme bidrag. De enkelte medlemmer betaler altså ikke nogen form for kontingent eller entré til de forskellige aktiviteter, hvilket stemmer overens med Sai Babas ideologi om fri skolegang til alle uanset kaste. Bevægelsen tilbyder undervisning til alle aldersgrupper samt undervisning målrettet til de af medlemmerne, der selv ønsker at blive lærere. Trossamfundet har også eget forlag, og kurser i publikationsvirksomhed er en del af det generelle undervisningsudbud, som trossamfundet tilbyder. På forlaget oversætter og udgiver man Sathya Sai Babas taler samt personlige beretninger om møder med guruen. Derudover udgiver forlaget også film og musik.

Trossamfundet har kontakt til den internationale organisation, International Sai Organization, og viderefører det sociale engagement som kendetegner bevægelsen. Internationalt arbejder man for gratis sygehjælp og skolegang, mens medlemmerne her i landet opfordres til at udføre socialt arbejde blandt ældre, sygdomsramte og socialt udsatte. På centrene rundt om i landet tilbyder man aktiviteter for børn, unge og ældre, og trossamfundet står desuden for sommerlejre for børn og unge samt for kurser med kreativt og håndværksmæssigt indhold.

I 2000 var der 150 medlemmer af trossamfundet, og i 2008 angives tallet at være faldet til 100. Nyere tal findes ikke, da Sai Baba-samfundet ikke længere ønsker at medvirke i den slags undersøgelser. Grunden er sandsynligvis, at Sathya Sai Baba i en dokumentarudsendelse på DR i 2002 blev anklaget for at være en svindler og pædofil. Anklagerne blev aldrig videre undersøgt, men den negative fremstilling har gjort det danske trossamfund skeptisk over for både journalister og forskere.

Alle er velkomne i trossamfundets centre, men for at blive medlem skal man deltage aktivt i aktiviteterne og udvikle sig personligt i overensstemmelse med Sathya Sai Babas retningslinjer. Hovedcentret ligger i København, og der er centre i Aalborg, Aarhus, Hillerød, Horsens, Næstved, Odense og Roskilde samt på Bornholm. I 2001 indledtes forhandlinger mellem trossamfundet og borgmesteren i Stenløse om købet af en byggegrund i Veksø. Da beskyldningerne mod Sathya Sai Baba i samme periode tog til, gik forhandlinger i hårdknude og projektet er siden opgivet.

Særlige kendetegn

Som del af den hinduistiske religion er genfødselstanken helt central for Sai Babas bevægelse. Det er vigtigt at leve sit liv i overensstemmelse med bevægelsens levregler for på den måde at sikre sig

en bedre genfødsel for i sidste ende at kunne bryde dette kredsløb og opnå frelsen i form af sammensmeltningen med verdensaltet (brahman). Lægfolk har dog tendens til at dyrke enkelte guder frem for denne upersonlige kraft, og det er også tilfældet i Sai Baba-bevægelsen, hvor Sathya Sai Baba, som Shivas inkarnation, er omdrejningspunktet.

Sathya Sai Baba var en karismatisk leder, og kulten er stadig centreret omkring hans person. Han var kendt for sine magiske evner, der gjorde ham i stand til at materialisere ting og hellig aske med helbredende evner. Hans forklaring på magien er, at det ikke er selve magien og de materialiserede ting, det handler om, men at det er en måde at gøre folk opmærksomme på værdien i hans budskab på.

Et vigtigt teologisk kendetegn for trossamfundet er enhedsprincippet, som går ud på, at der kun findes følgende:

- En race (eller kaste) og det er hele menneskeheden. Man gør hermed op med det traditionelle kastesystem (varnasystemet), som er en hjørnesteen i traditionel hinduisme.
- Et sprog, nemlig hjertets sprog.
- En gud og én religion som alle andre guder og religioner er udtryk for. Det spiller ingen rolle, hvilken religion man bekender sig til, fordi det vigtige er, at man tror på den - i ateistens tilfælde, at man tror på sig selv - og at man lever i overensstemmelse med de fem levere regler.

Kærlighed er kernen i de fem menneskelige værdier, der udgør grundlaget for de levere regler, som Sathya Sai Baba har opstillet. De fem værdier er: Sandhed (sathya), pligt/rigtig handlen (dharma), fred (shanti), kærlighed (prema) og ikke-vold (ahimsa). Hvis alle mennesker lever efter disse regler, kan menneskeheden forenes og verdensordenen blive genoprettet. Hvad livsstil angår, forventes det desuden, at medlemmerne ikke spiser kød, drikker alkohol eller indtager euforiserende stoffer, og de opfordres til at bede, synge og meditere. Missionsvirksomhed er ikke tilladt, men det enkelte medlem opfordres til at fremstå som det gode eksempel. Ved at handle i følge Sai Babas lære kan man fremstå som et godt eksempel og være med til at inspirere andre mennesker til at omlægge deres liv.

Kontakt

Sathya Sai Baba Landsforeningen
Grenåvej 12 kld.
2100 København Øst

Tlf.: 60 70 01 49

E-mail: kontaktsathyasai@gmail.com

<http://www.saibaba.dk>

Litteratur

Chryssides, George D.

1999 *Exploring New Religions*, Continuum, London & New York.

Fibiger, Marianne Qvortrup (red.)

2004 *Religiøs Mangfoldighed. En kortlægning af religion og spiritualitet i Århus*, Forlaget Systime, Aarhus.

Meldgaard, Helle & Johannes Aagaard (red.)

1997 *New Religious Movements in Europe*, Aarhus University Press, Aarhus.

Pade, Mikkel

1999 *Nye religiøse bevægelser i Danmark*, Nordisk Forlag A.S., København.

Partridge, Christopher (red.)

2004 *New Religions: A Guide – New Religious Movements, Sects and Alternative Spiritualities*, Oxford University Press, New York.

Rothstein, Mikael

2001 *Gud er (stadig) blå*, Aschehoug Dansk Forlag A/S.

Sørensen, Jørgen Podemann et al. (red.),

1999 *Gads Religionsleksikon*, Gads Forlag, København.

Warburg, Margit & Brian Jacobsen (red.)

2007 *Tørre tal om troen – religionsdemografi i det 21. århundrede*, Forlaget Univers, Højbjerg.

ØVRIGE TROSSAMFUND

Alevi Forbundet i Danmark

Af Anders Sørud Madsen

Alevismen er opstået på den anatolske højslette i 1200-tallets østlige Tyrkiet og er grundlagt af Pir Hüinkar Bektash Veli (Bektash Veli) med stærk inspiration fra islam. Alevismen har i dag sit centrum i Tyrkiet, hvor man skønner at en fjerdedel af den tyrkiske befolkning (ca. 20 millioner) bekender sig til religionen, og dermed er alevierne Tyrkiets største religiøse minoritetsgruppe. Alevismen har hovedsagligt været udbredt blandt tyrkere på landet, men igennem det 19. og 20. århundrede har religionen oplevet en urbanisering og deraf øget sekularisering. I nabolandene Syrien, Irak (Kurdistan) og Libanon finder man også små enklaver af alevier. Man anslår, at der i Danmark findes op imod 10.000 tyrkiske indvandrere, der er alevier. Hovedparten af de danske alevier er bosat i Østjylland, hvor man også finder forbundets hovedkontor. Alevismens etablering i Danmark er sket i forbindelse med de første gæstearbejderes ankomst til landet i 1960'erne.

Opstået under forfølgelse

Alevismen opstod i 1200-tallet, hvor Tyrkiet var en del af Det Osmanniske Rige. Alevismen placerer sig i nærheden af shia-islam, men også elementer fra sufisme (islamisk mystik), shamanisme og tyrkisk folketro er vigtige bestanddele. Alevismens grundlægger Bektash Veli indvandrede fra Centralasien, og med sig havde han den shiitiske sufi-filosofi kaldet Bektashiya. Inden for denne tænkning lægges der vægt på samspillet mellem mænd og kvinder, mennesker og naturen, hvilket også blev centrale elementer i alevismens etiske tankesæt og religiøsitet. Stærk hengivenhed over for Ali (profetens fætter), Muhammed (islams vigtigste profet) og Gud er en anden vigtig bestanddel af alevismen.

Alevismens gudstro adskiller sig fra sunni- og shia-islam ved, at man ikke tilbeder én almægtig Gud (Allah). Alevierne tror på, at Gud, mennesket og naturen er en helhed: Gud gav via sin flamme (på tyrkisk: alevi) mennesket ånd og gjorde dermed mennesket til det perfekte væsen, som derfor også er guddommeligt. Udover Koranen har alevismen to helligskrifter kaldet "Buyruk" (budskaber) og "Makalat" (afhandlinger). I dem er det blandt andet beskrevet, hvordan to lys udgik fra Gud, et til Muhammed og et til Ali. Alt, hvad der eksisterer herefter, er skabt ud fra disse lys, mener alevierne. En vigtig sætning for aleviernes trosbekendelse er derfor "en el hak" (jeg er Gud, virkelighed og sandhed at forene med mig selv og Gud). Helheden udtrykkes endvidere af, at alevierne omtaler Gud som "Hak-Muhammad-Ali" (Gud-Muhammad-Ali) i ét ord.

Det alevitiske religiøse samfund blev til under forfølgelse. De osmanniske magthavere byggede deres samfund og storhed på sunni-traditioner, og alevierne blev opfattet som kættere gennem hele rigets levetid. Også i moderne tid har alevierne oplevet forfølgelse, og først i 1960'erne fandt den

første egentlige institutionalisering af alevierne sted i Tyrkiet. På grund af forbud mod at danne religiøse foreninger, har alevierne set sig nødsaget til i stedet at danne eksempelvis turist- og kulturforeninger, altså foreninger der ikke umiddelbart kan tilskrives nogen religiøs aktivitet. De første blev oprettet i Ankara, og i dag findes der knap 500 foreninger i Tyrkiet. Alevismen tæller i dag 20 millioner tilhængere i Tyrkiet og er dermed den største religiøse minoritet i landet. Endvidere finder man alevier i de vesteuropæiske lande, hvor tyrkiske indvandrere udgør en del af befolkningen. Samlet set findes der omkring 200 europæiske alevi-organisationer. I Danmark er antallet af alevier ca. 10.000, hvoraf de fleste bor i Østjylland.

Alevismen i Danmark

For at beskrive aleviernes historie Danmark må man tilbage til de første gæstearbejders ankomst til landet i 1960'erne. Mange af de tyrkere, der kom til Danmark dengang, var fra byer nær den anatolske højslette, nærmere bestemt Corum-regionen, hvor alevismen er opstået. Aleviernes indvandring til Danmark tilskrives af flere forskere en mand ved navn Halis Aydas. Han kom til Odense i slutningen af 1960'erne og har siden været foregangsmand i forhold til at få tyrkiske alevier til landet. Selvom alevierne har været i Danmark siden 1960'erne, var det først i 1994, at en officiel alevi-forening blev oprettet. Det skete i Aarhus med indvielsen af den første lokalafdeling af Alevi Forbundet i Danmark, hvis officielle navn er Danimarka Alevi Birlikleri Federasyonu (DABF). I dag har dette forbund seks lokalforeninger fordelt over hele landet. Foreningens hovedkvarter har til huse i Randers, og placeringen er ikke tilfældig, da Østjylland er hjemsted for størstedelen af de danske alevier. Siden årtusindeskiftet har de mange danske alevier arbejdet hen imod at blive godkendt som officielt dansk trossamfund. DABF opnåede godkendelsen i 2008, og af de 10.000 alevier, der bor i landet, er 2.000 i dag officielt medlemmer af DABF.

Som i resten af aleviernes historie har der også i Danmark været sået tvivl om deres religiøse tilhørsforhold. Således anses de af flere muslimske trossamfund for ikke at være rigtige muslimer, fordi kvinderne ikke bærer tørklæde, fordi de ikke beder i retning af Mekka, og fordi de gerne må drikke alkohol og spise svinekød. Derudover er aleviernes gudstjenester ikke centreret om fredagsbønnen, som hos andre muslimske trossamfund, men derimod om Cem (dansk: forsamling). Cem ledes af en alevitisk præst, kaldet en Dede. Her samles mænd og kvinder for at udføre tolv tjenester. Disse kan både være af religiøs, social eller politisk betydning. Alevier der deltager i Cem må ikke være uvenner indbyrdes. Den første Cem kan dateres til Muhammads tid og omtales ”De 40 cem” (tyrkisk: kirkklar cemi). Begivenheden er det vigtigste grundlæggende religiøse ritual i alevismen og tilskrives stor symbolsk værdi.

I dag ledes DABF af Feramuz Acar, der også var med til at starte den første forening op i 1994. Han betegner sig selv som en sand muslim, selvom han spiser svinekød. I det hele taget er det vigtigt for alevierne, at man fokuserer på det indre i mennesket (batini) frem for det ydre (zahiri). Derfor har alevismen større fokus på mennesket end på Koranen.

Særlige kendetegn

Alevismen bekender sig ikke til ét helligskrift. Mennesket og dets indre er i fokus. Man betragter mennesket som guddommeligt og Gud, Muhammad og Ali anses som én samlet helhed. Under gudstjenesten (cem) beder kvinder og mænd i samme rum med ansigterne vendt mod hinanden. Kvinder skal ikke bære tørklæde, og endvidere er det tilladt både at spise svinekød og drikke alkohol.

Kontakt

Alavi Forbundet i Danmark
Glentevej 1
8900 Randers
Tlf.: 40 96 88 78
<http://www.alevi.dk>

Litteratur

Beck, Rasmus Thirup
2007 ”Når muslimer ikke vender sig mod Mekka”, *Politiken*,
<http://infomedia.dk/ms/GetArticleFull.aspx?outputFormat=Full&Duid=e08f8c70> (besøgt 2. maj 2011).

Lassen, Søren Christian
2008 ”Alevier”, *Gads leksikon om islam*, Gad, København, 20-21.

Sandahl, Nils
2004 *Islams ansigter – muslimske retninger i Danmark*, Tiderne Skifter Forlag, København.

Stampe, Camilla
2007 ”Hvad er meningen? Vi er aldrig blevet godkendt før”, *Politiken*,
<http://infomedia.dk/ms/GetArticleFull.aspx?outputFormat=Full&Duid=e0c20d05> (besøgt 2. maj 2011).

Bahá'í Samfundet – Det nationale åndelige råd for bahá'ierne i Danmark

Af Astrid Tyrsted

Bahá'í er et verdensomspændende trossamfund med islamiske rødder. Det blev etableret i det 19. århundrede i det nuværende Iran og udspringer af en islamisk, profetisk bevægelse kaldet Babismen. Trossamfundet har via effektiv mission fået afdelinger over næsten hele verden og regnes for i alt at have cirka fem millioner tilhængere. Missionsarbejdet bragte Bahá'í til Danmark for første gang i 1925. Det er i dag et godkendt trossamfund med cirka 330 medlemmer og nationalt hovedsæde i Hellerup. Bahá'í-samfundet mener, at der eksisterer én Gud, som har manifesteret sig i forskellige profeter op igennem tiden, og den seneste profet i rækken anses for at være Bahá'ís grundlægger, Bahá'u'llhá. Bahá'ís sigte er at samle alle verdens borgere under én universal religion med én Gud, hvor den nye verdensorden skal have sit udgangspunkt i Bahá'ís religiøse organisation.

Rødder i Iran og Babismen

Bahá'í blev etableret i det 19. århundrede i det nuværende Iran og har sine rødder i en profetisk, shia-muslimsk bevægelse ved navn Babismen. Bevægelsen opstod, da en iransk shia-muslim ved navn Siyyid 'Ali-Muhammed (1819-1850) den 23. maj 1844 udråbte sig selv til profet. Han skulle som den seneste profet i en profetrække bestående af blandt andre Buddha, Moses, Jesus og Muhammed varsle en endnu større profet end ham selv og blev derfor kaldet Bab, der på arabisk betyder Porten. Babs profetudnævnelse vakte stor modstand blandt den shia-muslimske majoritet i Iran, som så Muhammed som den sidste profet og profeternes segl. Denne splid førte til en række blodige sammenstød mellem den profetiske bevægelse og den iranske regering fra 1844. I 1852 blev babierne slået ned, og de overlevende ledere blev sendt i eksil forskellige steder i Mellemøsten for at forhindre, at bevægelsen skulle blomstre op igen. Men på trods af modstanden fortsatte bevægelsen med at vokse.

Efter Babs død opstod der interne stridigheder i bevægelsen om, hvem der skulle overtage ledelsen. Som en følge af striden udnævnte Mirza Husayn-'Ali-i-Nuri (1817-1892) sig i 1866-67 til den profet, som Bab i sin tid havde varslet. Han fik hurtigt stor opbakning blandt de iranske babiere og fik navnet Bahá'u'llhá, der på arabisk betyder Guds Herlighed. Bahá'u'llhá regnes for at være grundlæggeren af Bahá'í, og fra omkring 1868 formulerede han på baggrund af Babismen indholdet i den nye religion. Gennem et effektivt missionsarbejde blev Bahá'í hurtigt udbredt fra Iran og forskellige steder i Mellemøsten til det meste af verden. Fra 1870-1880'erne bredte religionen sig primært til Syd- og Sydøst Asien. Efter Bahá'u'llhás død overtog hans søn, Abdu'l-Baha (1844-1921) ledelsen og begyndte da at sende missionærer vestpå. I 1894 blev de første bahá'í-missionærer sendt til Nordamerika, og i 1899 ankom de første bahá'í-missionærer til Vesteuropa. Abdu'l-Bahas barnebarn og efterfølger Shoghi Effendi (1897-1957) igangsatte efter Anden

Verdenskrig en effektiv mission i Europa, som blandt andet var årsag til Bahá'ís fremkomst i Danmark. Bahá'ís internationale hovedsæde har siden 1963 ligget i Haifa i Israel og er ledet af et demokratisk valgt niramandsråd. Bahá'í er i dag et internationalt og verdensomspændende trossamfund, der regnes for at have cirka fem millioner tilhængere fordelt på cirka 191 lande.

Danske tilhængere

Bahá'í kom til Danmark for første gang i 1925 med en dansk sygeplejerske ved navn Johanne Sørensen (1891-1988). Hun blev bahá'í efter et møde med trossamfundet på en rejse til Honolulu. For at finde støtte i sin nye tro begyndte hun at korrespondere med den daværende leder af det internationale Bahá'í samfund, Shoghi Effendi. På hans opfordring begyndte Johanne Sørensen at oversætte forskellig Bahá'í litteratur til dansk for at omvende flere danskere til den nye religion. Hendes danske oversættelser førte dog ikke til nogen vækst af Bahá'í tilhængere i Danmark, og Johanne Sørensen kom ikke til at have yderligere indflydelse på trossamfundet i Danmark.

Efter Anden Verdenskrig gav Shoghi Effendi det amerikanske Bahá'í samfund ansvaret for væksten af Bahá'í i Europa. I den forbindelse blev et par amerikanske missionærer sendt til Danmark, og trossamfundet begyndte gradvist at vokse i antal. Den 21. april 1949 havde trossamfundet cirka 20 medlemmer, og det første lokale Bahá'í råd i Danmark blev valgt og etableret i Hellerup. Efter anmodning fra Bahá'í-administration i Haifa blev det danske Bahá'í samfund i 1950'erne delt op i seks kommunale råd, som geografisk skulle placeres efter medlemmernes bopæl i Danmark. I 1962 talte det danske Bahá'í samfund cirka 60 medlemmer og samme år i april blev det nationale Bahá'í råd i Danmark valgt.

Medlemstallet havde været støt stigende siden den amerikanske mission, men først i 1970'erne oplevede Bahá'í i Danmark for alvor medlemsvækst. I perioden fra 1970-74 voksede medlemstallet med 70 procent, og i samme periode blev Bahá'í et anerkendt trossamfund i Danmark. I dag er der ca. 330 medlemmer af Bahá'í i Danmark i alle aldre og af både dansk og ikke-dansk afstamning. Der eksisterer nu otte kommunale råd fordelt rundt i Danmark og et nationalt råd med hovedsæde i Hellerup. De kommunale råd er under det nationale råd, som varetager de nationale interesser i Danmark og kontakten til den internationale Bahá'í-bevægelse.

Særlige kendetegn

Bahá'í er en monoteistisk religion med islamiske rødder, der betragter trossamfundets grundlægger, Bahá'u'llhá som deres profet. Bahá'í er meget individorienteret og fokuserer på det personlige gudsforhold. Deres tro og praksis tager udgangspunkt i et helligt tekstkorpus skrevet af Bahá'u'llhá, men de anerkender også tidligere åbenbarede tekster, som Koranen, Bibelen m.fl. Deres mål er at omvende alle verdens borgere til et samlet verdenssamfund, hvor der kun eksisterer én menneskerace under én Gud med Bahá'ís religiøse organisation som forbillede.

Kontakt

Bahá'í Centret
Sofievej 28

2900 Hellerup

Tlf.: 39 62 35 18, 39 62 17 80

E-mail: info@bahai.dk

<http://www.bahai.dk>

Litteratur

Bergqvist, Henrik

2005 "Baha'i troen og dens grundlæggere", *religion.dk*

<http://www.religion.dk/artikel/248562:Andre-religioner--Bahai-troen-og-dens-grundlaeggere>

(besøgt 17. april 2011).

Jørgensen, Lone

2004 "Øvrige grupper fra det mellemøstlige område", i: Marianne C. Qvortrup Fibiger, (red.), *Religiøs Mangfoldighed – en kortlægning af religion og spiritualitet i Århus*, Narayana Press, Danmark, 247-250.

Warburg, Margit

2006 *Citizens of the World – A History and Sociology of the Baha'is from a Globalisation Perspective*, Brill, Leiden, Boston.

Forn Sidr – Asa- og Vanetrossamfundet i Danmark

Af Nanna Saga Østergaard

Forn Sidr – Asa- og Vanetrossamfundet i Danmark blev stiftet i 1997 og er dermed et relativt ungt trossamfund. Inden for den nyhedenske bevægelse finder man flere forskellige typer trossamfund, og Forn Sidr tilhører den etnisk inspirerede gruppe, hvis fokus ligger på rekonstruktion og videreførelse af en oprindelig førkristen (i dette tilfælde skandinavisk) religion. Trossamfundet fungerer som ”paraplyorganisation” for en række lokale blótgrupper og det er dem, der står for afholdelsen af de officielle ritualer i Forn Sidr-regi. Der afholdes fire årstidsritualer (blót) om året samt ét ved den årlige generalforsamling, kaldet alting. Derudover afholder man i lokalgrupperne de personlige ritualer i forbindelse med eksempelvis bryllup eller begravelse. Troen er kendetegnet ved at være individorienteret forstået sådan, at der ikke er en egentlig dogmatik involveret.

Den nyhedenske bevægelse

Forn Sidr er et dansk trossamfund, men har sin baggrund i den nyhedenske bevægelse, som på linje med New Age-bevægelsen for alvor fik vind i sejlene under 1960’ernes opgør med efterkrigstidens traditionalisme og autoritetstro. Den nyhedenske bevægelse er kendetegnet ved dyrkelsen af de førkristne religioner, men der eksisterer forskellige tilgange til det hedenske materiale. Hvor Forn Sidr er et eksempel på den rekonstruerende etnisk inspirerede fraktion af bevægelsen, så findes der grupper, som mere frit udvælger elementer fra de forskellige hedenske religioner. ”Forn Sidr” betyder ”gammel skik” eller den ”forne sæd,” og henviser dermed til trossamfundets kerne, nemlig troen på, at man her viderefører den ”gamle skik,” som den så ud, før kristendommen blev indført. Man tager altså et etnisk udgangspunkt i Norden, og det kildemateriale, vi har tilbage omkring den nordiske religion, udgør fundamentet for trossamfundets praksis og trosforestillinger.

Egentligt etablerede asatrossamfund så man først i 1970’erne, og her er det især stiftelsen af Ásatrúarfélagið på Island i 1972, der kom til at fungere som rollemodel for etableringen af lignende trossamfund. Foreningen blev nemlig allerede i 1973 godkendt som trossamfund af den islandske regering. Samtidigt med Ásatrúarfélagiðs etablering opstod lignende foreninger i både USA og England, mens det først var i slutningen af 1980’erne, at man for alvor begyndte at etablere blótforeninger i Danmark og i resten af Skandinavien.

1800-tallets nationalromantiske interesse for den hedenske fortid har været et problem for de asatro-inspirerede grupper inden for nyhedenskab. Nationalromantikken var kendetegnet ved en stor politisk interesse for de forskellige europæiske folkestammers oprindelse, men efter Første Verdenskrig fik denne interesse et ekstremt udtryk i nationalsocialismens (nazismens) raceideologi. Nogle af de asatrossamfund, som blev etableret i halvfjerdsernes England og USA, havde (og har) dagsordener, der indeholder elementer af en sådan ideologi. Det har betydet, at trossamfund som Forn Sidr har set sig nødsaget til at tage skarp afstand fra den type af grupper. Derfor kan man læse

forrest på Forn Sidrs hjemmeside, at ”nazistisk virksomhed, eller misbrug af hedenske symboler i nazistisk øjemed, ikke er foreneligt med medlemskab af Forn Siðr.”

Etablering og godkendelse

Selve foreningen Forn Sidr- Asa- og Vanetrossamfundet i Danmark blev stiftet den 15. november 1997, da tolv personer (heriblandt medlemmer af Harreskovens Blótgilde) afholdt det stiftende alting på Mols i Jylland. Den bagvedliggende vision med projektet var at skabe et hedensk trossamfund, der kunne fungere som alternativ til de andre godkendte trossamfund i landet. Den første ansøgning om godkendelse blev afleveret til Kirkeministeriet i 1999, men først i 2003, godt fire år senere, blev trossamfundet endeligt godkendt og fik bemyndigelse til at vie sine medlemmer med juridisk gyldighed (gælder dog ikke par af samme køn, da det kun er rådhusene, der har bemyndigelse til det).

Godkendelsesprocessen forløb langt fra problemfrit. På den ene side værnede Forn Sidr om individets ret til selv at forme sin tro, mens man på den anden side var nødt til at have et minimum af fælles retningslinjer for at kunne blive godkendt som trossamfund. Derfor var det heller ikke alle medlemmer, der ønskede en godkendelse, da det netop ville betyde en øget institutionalisering af foreningen. Samtidig var der også uenighed om, hvordan forholdet mellem de lokale blótgrupper og hovedafdelingen Forn Sidr skulle være. Uenighederne fik den konsekvens, at nogle medlemmer meldte sig ud, og det er blandt andet baggrunden for etableringen Asatrosfællesskabet i Danmark i 2003. Godkendelsen betød, at man i 2008 kunne få tildelt et område af Assistens Kirkegård i Odense som begravningsplads, og den blev indviet i februar 2009. Projektet med begravningspladsen beskrives som et pilotprojekt, og man vil gerne oprette flere begravningspladser rundt om i landet, da området i Odense på sigt ikke kan rumme alle medlemmer, der ønsker en hedensk begravelse.

Siden grundlæggelsen i 1997 er medlemstallet steget markant. Således blev medlemstallet i 2005 anslået til at være omkring 435, men blot et år senere, i 2006, var det steget til 533. I 2011 fremgår det af Forn Sidrs egen hjemmeside, at de nu er oppe på omkring 600 medlemmer. Som overordnet organisation dækker Forn Sidr hele landet, men i praksis består trossamfundet af flere lokale blótgrupper, der med tilknytning til Forn Sidr dækker områderne Nordjylland, Vest- og Midtjylland, Fyn samt Sjælland og Øerne. Medlemskabet af en lokalgruppe betyder dog ikke, at man automatisk også er medlem af Forn Sidr, og man kan være medlem af Forn Sidr uden at være tilknyttet en lokalgruppe.

De tilknyttede blótgrupper står for det praktiske vedrørende afholdelse af ritualer i Forn Sidr regi, men derudover står det grupperne frit for at afholde ritualer i andre sammenhænge, så længe ritualets indhold ikke overtræder Forn Sidrs vedtægter. Internationalt set samarbejder Forn Sidr med flere europæiske asatrossamfund, primært fra de andre nordiske lande, men man har også kontakt til lignende trossamfund i Tyskland, Holland, England og Spanien. Den ene af de i alt femten tilknyttede lokalgrupper er i øvrigt en fællesnordisk blótgruppe.

Særlige kendetegn

Teologisk er Forn Sidr polyteistisk, hvilket betyder, at man dyrker flere guder og guddommelige væsner på én gang. Verdensbilledet er et såkaldt holistisk verdensbillede, hvor både guddommelige væsner, mennesker, dyr og planter anses for at eksistere på lige fod i denne verden. Et andet vigtigt kendetegn ved trossamfundet er, at man lægger stor vægt på individets frihed. Hver person må dyrke sine guder, som han eller hun vil, men ved ritualer i forbindelse med Forn Sidr, er det kun tilladt at hylde guder og væsner fra den nordiske religion, og det skal foregå i overensstemmelse med trossamfundets vedtægter angående blót. Hvad den enkelte foretager sig uden for Forn Sidr er ikke noget man blander sig i, så længe disse aktiviteter ikke sætter trossamfundet i et forkert lys.

Trossamfundet afholder fem officielle blót om året, ved de to jævndøgn og solhverv samt ved altinget, og det er de tilknyttede blótgrupper, der skiftes til at stå for ritualerne. Selve blótet finder sted i en lukket cirkel, hvis etablering og opløsning udgør de obligatoriske rammer omkring ritualet, og den må ikke brydes under forløbet. Blótet skal altid ledes af en person (en gode eller gydje alt efter køn), der har ansvaret for, at blótet udføres i overensstemmelse med trossamfundets vedtægter; der skal indgå en fællesskål; der skal citeres fra den Ældre Edda (en samling digte fra omkring år 1000, der indeholder fortællinger om de nordiske guder og heltes bedrifter samt viden af mere religiøs karakter) og der skal ofres til guderne (eksempelvis en høne eller andet af værdi, men tanken er, at man skal kunne give, før man selv kan få). Efter cirkelns opløsning, afsluttes ritualet altid med et fællesmåltid. Derudover er det op til den enkelte gode eller gydje at tilføre ritualet ekstra indhold, som måtte være relevant i den aktuelle situation. Det er tilladt at ofre almindelige slagtedyr, men man er forpligtet på at informere de deltagende om det, senest syv dage før ritualet finder sted. En sådan ofring skal i øvrigt altid foregå i overensstemmelse med dansk veterinærlovgivning.

Af de personlige ritualer er vielsen i Forn Sidr-regi et vigtigt ritual, da det er her trossamfundet som godkendt trossamfund har juridisk myndighed. For at blive viet inden for Forn Sidr skal enten manden eller kvinden have været medlem af Forn Sidr i mindst et halvt år op til vielsen, og der skal minimum være to myndige vidner tilstede under forløbet. Ritualet skal forrettes af en gode eller gydje, der har været medlem i mindst et år, inden ritualet finder sted og som har vielsesbemyndigelse. Derudover er det brudeparret selv, der i samråd med goden eller gydjen sammenstykker ritualet.

Kontakt

Forn Sidr- Asa- og vanetrossamfundet i Danmark
Lykkeholms allé 17
1902 Frederiksberg

Tlf.: 70 22 19 97

E-mail: fornsidr@fornsidr.dk

Litteratur

Graham, Harvey

2009 "Paganism", i Linda Woodhead, Hiroko Kawanami & Christopher Partridge, (red.), *Religions in the Modern World*, Routledge.

Gotved, Gudrun Victoria

2001 *Asatro, De gamle guder i moderne tid*, Aschehoug Dansk Forlag A/S.

Gregorius, Fredrik

2008 *Modern Asatro – Att konstruera etnisk och kulturell identitet*, Lunds Universitet, Media Tryck, Lund.

Kamp, Michael

2008 *Moderne Asetro: Et undervisningsmateriale til folkeskolens overbygning og andre interesserede*, Books on Demand GmbH, København.

Larsen, Uffe Hartvig

2000 *Vikingers tro og tanke*, Akademisk Forlag.

Pedersen, René Dybdal

2005 *I Lysets Tjeneste – Nye religiøse og spirituelle bevægelser i Danmark*, Forlaget Univers, Højbjerg.

Pedersen, René Dybdal et al.

2004 "Nye spirituelle og religiøse grupper i Århus", i Marianne C. Qvortrup Fibiger, (red.), *Religiøs mangfoldighed: En kortlægning af religion og spiritualitet i Århus*, Systime A/S.

Rothstein, Mikael

2001 *Gud er (stadig) blå*, Aschehoug Dansk Forlag A/S.

Warmind, Morten

2007 *Asatro i Danmark – spredning og vækst af en ny religion*, i Margit Warburg & Brian Jacobsen, (red.), *Tørre tal om troen: Religionsdemografi i det 21. århundrede*, Forlaget Univers, Højbjerg.

Harreskovens Blótgilde

Af Nanna Saga Østergaard

Harreskovens Blótgilde er et af de ældste, stadig aktive asatrossamfund i Danmark. Trossamfundet blev grundlagt, efter at Morten "Grólheim" Grólsted fik en vision om Odin, der ville, at han skulle genindføre asatroen i Danmark. Trossamfundet er del af en større nyhedensk bevægelse, som først for alvor kom til Danmark i løbet af 1980'erne. Bevægelsen ønsker at reetablere og rekonstruere førkristen religion, i dette tilfælde altså førkristen nordisk religion. Trossamfundet er som navnet indikerer knyttet til Harreskoven vest for København, hvor hovedparten af ritualerne finder sted. Der bliver afholdt otte faste offerritualer (blót) om året i forbindelse med solens og månens gang, og derudover afholder man ritualer som eksempelvis vielse eller indvielse af et nyt medlem. I 2010 blev trossamfundet godkendt som trossamfund af Kirkeministeriet og kan dermed nu foretage juridisk gyldige vielser.

Baggrund i nyhedenskab

Trossamfundet Harreskovens Blótgilde er et dansk trossamfund, der har baggrund i nyhedenskab, en religiøs strømning, der opstod under 1960'ernes opgør med efterkrigstidens traditionalisme og autoritetstro. Bevægelsen er kendetegnet ved, at man dyrker de førkristne religioner men med forskellige tilgange til det hedenske materiale. Harreskovens Blótgilde er et eksempel på den etnisk inspirerede del af nyhedenskab, men nogle grupper vælger mere frit elementer fra de forskellige hedenske religioner og skaber en helt ny religion. I Harreskovens Blótgilde tager man udgangspunkt i det etniske Norden og det kildemateriale, der stammer fra perioden før kristendommens indførelse. På verdensplan så man først egentligt etablerede asatrossamfund i løbet af 1970'erne, hvor især stiftelsen af Ásatrúarfélagið på Island i 1972 kom til at fungere som rollemodel for etableringen af lignende trossamfund i Norden, da foreningen allerede i 1973 blev godkendt som trossamfund af den islandske regering. Samtidigt med Ásatrúarfélagiðs etablering opstod der asatroforeninger i både USA og England, mens det først var i slutningen af 1980'erne, at man for alvor begyndte at etablere blótforeninger i Danmark og i resten af Skandinavien.

1800-tallets nationalromantiske interesse for den hedenske fortid har været et problem for de asatro-inspirerede grupper inden for nyhedenskab. Nationalromantikken som periode var kendetegnet ved en stor politisk interesse for de europæiske folkestammers oprindelser. Efter Første Verdenskrig fik denne interesse et ekstremt udtryk i nationalsocialismens (nazismens) racehierarkisering, og nogle af de asatrossamfund, som blev etableret i halvfjerdsernes England og USA, havde (og har) dagsordener, der indeholder elementer af en sådan ideologi. Harreskovens Blótgilde har fundet det vigtigt at markere en afstand til ekstreme grupperinger, hvad enten de er højre- eller venstreorienterede. På sin hjemmeside skriver trossamfundet, at "det største problem med disse grupper er, at de forsøger at påtvinge resten af asatromiljøet en for traditionen fremmed meningskontrol." Man ønsker altså ikke at blive identificeret med ekstreme grupperinger, og det er

ikke muligt at beskæftige sig med den slags dagsordener inden for rammerne af et medlemskab af Harreskovens Blótgilde.

Grølheims vision

Harreskovens Blótgilde blev grundlagt i 1996, oprindeligt som Gladsaxe Blótgilde, på baggrund af Morten ”Grølheim” Grølsteds vision, hvor han af Odin blev kaldet til at grundlægge et asatrossamfund i Danmark. Trossamfundet er således et af de første asatrossamfund herhjemme, og i dag et af de ældste endnu eksisterende. På trods af at flere af dets medlemmer er individuelle medlemmer af Forn Sidr – Asa- og Vanetrossamfundet i Danmark (flere medlemmer var med til at etablere Forn Sidr), så ønsker man fra Harreskovens Blótgildes side at være et alternativ til det trossamfund, da nogle mener, at Forn Sidr er blevet for topstyret.

Trossamfundet var også aktivt i etableringen af Asatrosfællesskabet i Danmark, der blev etableret som et friere alternativ i kølvandet på Forn Sidrs godkendelse som trossamfund i 2003. I 2010 blev Harreskovens Blótgilde godkendt af Kirkeministeriet og kan nu vie folk med juridisk gyldighed (dette gælder dog ikke par af samme køn, da det kun er rådhusene, der har bemyndigelse til det herhjemme). Godkendelsen markerer trossamfundets status som et alternativ, eftersom Forn Sidr nu ikke længere ”har monopol” på at vie folk i en asatro kontekst.

I begyndelsen var grundlæggerne de eneste medlemmer af trossamfundet, men i foråret 1998 afholdtes det første offentlige ritual (blót), hvor ti personer deltog. I 2006 havde trossamfundet 56 medlemmer fordelt på kerne- og støttemedlemmer, hvoraf hovedparten var mellem 30 og 40 år gamle, og alle bosat i Københavnsområdet. På grund af stigningen i antallet af medlemmer, hvoraf mange ikke boede i Gladsaxe, valgte man i 1998 at skifte navn til Harreskovens Blótgilde efter Harreskoven vest for København, hvor de fleste ritualer bliver afholdt. Skoven anses for at være hellig, og trossamfundet er tæt knyttet til området. Når man har indsamlet midlerne, er det planen at bygge et tempel (et såkaldt gudehov) i området.

Organisationsstrukturen i trossamfundet er netværksbaseret, og der er ingen egentlige optagelseskrav, udover at man skal indvilge i at overholde Goderingens trosgrundlag. Goderingen er et fællesskab af asatroende på tværs af foreningerne, hvor man fokuserer på uddannelse og samarbejde mellem goder og gydjer (de ansvarlige for ritualets udførelse). Der findes to typer af medlemskab af Harreskovens Blótgilde, idet man enten kan være blótfrænde eller hovfrænde. Som udgangspunkt er alle medlemmer blótfrænder, hvilket giver mulighed for at benytte sig af den ceremonielle service, som trossamfundet udbyder, men man har ikke indflydelse på selve trosgrundlaget eller ritualpraksissen. Som hovfrænde skal man sværge sin loyalitet over for trossamfundet og dets medlemmer, og det forventes, at man tager aktiv del i trossamfundets liv og tilegner sig viden om den nordiske mytologi. Det er kun hovfrænder, der har stemmeret ved altinget, som kan vælges ind i ældsterådet, og som kan fungere som gode eller gydje under et ritual i forbindelse med trossamfundet.

Internettet er et vigtigt netværksredskab for trossamfundet (hvilket i øvrigt gælder det nyhedenske miljø generelt), og det er her arbejdsgruppernes diskussioner finder sted. Det er også via nettet, at man har kontakt til andre asatrossamfund både i Danmark og i resten verden. På trossamfundets hjemmeside linkes der således til en del forskellige grupper og informationssider om førkristen nordisk religion og kultur, men det fremgår ikke om – eller hvor tæt – et samarbejde, der er mellem Harreskovens Blótgilde og disse grupper.

Særlige kendetegn

Af teologiske kendetegn er trossamfundets polyteistiske trosforestilling det måske mest markante. Medlemmerne dyrker flere forskellige guder, gudinder og væsner, der alle har deres oprindelse i den førkristne, nordiske religion. Derudover dyrker man naturfænomener som solen og månen, men naturen generelt spiller også en stor rolle, og de fleste ritualer bliver afholdt udendørs.

Et andet kendetegn ved trossamfundet er dets udogmatiske tilgang til religionen. Det betyder, at ethvert medlem frit kan forme sin tro, så længe man overholder trossamfundets vedtægter. Trossamfundet ønsker altså at favne bredt og hylder den mangfoldighed, der kommer til udtryk i de forskellige medlemmers måde at forme deres tro på. Man tager dog meget stærkt afstand fra de monoteistiske religioner som for eksempel kristendommen.

Den rituelle praksis er centreret omkring offerritualet (blótet), hvor man, i det omfang det er muligt, lægger vægt på, at ritualet er i overensstemmelse med traditionen. Kilderne er primært den Ældre Edda (en samling digte fra omkring år 1000, der indeholder fortællinger om de nordiske guder og heltes bedrifter samt viden af mere religiøs karakter) og den Yngre Edda (en islandsk håndbog i skjaldekunst skrevet omkring år 1220 af islændingen Snorri Sturluson). Men også skrifter, der beskriver senere tiders folketro bliver brugt, da man her kan finde beskrivelser af hedenske ritualer, der har overlevet kristendommens indførelse.

Der blótes otte gange årligt, fire gange i forbindelse med solhverv og jævndøgn, samt fire gange i forbindelse med månens cyklus. Derudover udfører man mere personlige ritualer, eksempelvis i forbindelse med vielse eller optagelsen af ens barn i slægten. Blótet foregår ved solnedgang i en hellig, lukket cirkel med en gode/gydje i hvert verdenshjørne. Alle bevægelser skal følge solens gang, da den modsatte retning anses for at have en skadelig virkning. Ritualforløbet har visse elementer, der altid indgår: Cirkelslutning, Hlaud (hver deltager mærkes i panden med et lille mærke af blod eller mælke-askeblandning), Odins Runesang synges, et mælkeoffer bliver bragt, og et drikkehorn går rundt, hvorefter cirklen opløses og ritualet afsluttes med et fællesmåltid. Derudover kan der indgå forskellige elementer alt efter ritualets karakter. Det kan eksempelvis være edsaflæggelser, personlige ofringer eller indvielse af amuletter, men også ceremonier i forbindelse med den pågældende årstid indgår.

Kontakt

Harreskovens Blótgilde
Ryttergårdsvej 16, 3-302

3520 Farum.

Tlf.: 22 42 88 42

E-mail: harreskov@blotgilde.dk

<http://www.blotgilde.dk>

Litteratur

Andersen, Birgit

2008 *Senmoderne religiøsitet i Danmark*, Systime, Aarhus.

Graham, Harvey

2009 "Paganism", i Linda Woodhead, Hiroko Kawanami & Christopher Partridge, (red.), *Religions in the Modern World*, Routledge.

Gregorius, Fredrik

2008 *Modern Asatro – Att konstruera etnisk och kulturell identitet*, Lunds Universitet, Media Tryck, Lund.

Pedersen, René Dybdal

2005 *I Lysets Tjeneste – Nye religiøse og spirituelle bevægelser i Danmark*, Forlaget Univers, Højbjerg.

Warmind, Morten

2007 *Asatro i Danmark – spredning og vækst af en ny religion*, i Margit Warburg & Brian Jacobsen, (red.), *Tørre tal om troen: Religionsdemografi i det 21. århundrede*, Forlaget Univers, Højbjerg.